

sortii și victima trebuia să se omoare în interval de 4 săptămâni.

Poliția a arestat pe toate celelalte femei și fete al căror rând nu venise.

M. V.

O minciună îndemânatecă

Acum câțiva ani, indienii Chipe-wais din Statul Minesota în America de Nord, se revoltaseră din cauză că guvernul nu se ținuse de angajamentele ce și luase către dînșii.

Tom Fogg, unul din sub-comisarilor afacerilor indiene, se duse atunci într-o dimineață frumoasă, pe lângă lacul Lech ca să se preumbe. Pozițiunile din jurul lacului erau foarte pitorești; în depărtare se vedeau câte-va sate d'ale chipewaisilor, acoperite cu piei de boi.

Tom Fogg respira aerul cu o neputusă plăcere când d'odată se opri ulmit: satele chipewaisilor, pe care le zărise în ziua trecută, nu mai existau. Iși frecă ochii pentru a constata că nu se rătăcise.

Nu mai era nici o îndoială: indienii dispăruseră.

Voia să se întoarcă repede îndărăt când, d'odată, o enormă cuvertură, ce părea căzută din cer, îi acoperi capul. Într'un minut fu legat sdra-vân și urcat pe un cal care porni în goana mare.

După două ore de alergare, calul se opri. Tom Fogg fu dat jos, fu deslegat și se descoperi capul.

Ceea ce văzu în jurul lui îl spăimântă: indienii chipewais, înarmați până în dinți, ațintiau asupra-i niște priviri de par'că voiau să-l mănânce.

— La moarte! La moarte! începură dînșii să strige.

Vr'o cincî găligani începură să îngroape în pământ stălpul de care Tom-Fogg trebuia să fie legat, spre a fi în urmă torturat și ucis. În vremea asta cei-l'alți indieni jucau ca niște turbați. În sfârșit, mai mulți șefi se apropiară de Tom-Fogg și începură să-i facă imputări pentru că guvernul îi înșelase și nu se ținuse de angajamentele lui.

Sub-comisarului îi veni atunci în gând să încerce a scăpa printr-o minciună, de va fi cu putință. Iși aminti că avea în buzunarul hainei o pungă cu vr'o sută de dolari în aur și esclamă vesel:

— Așa dar pentru asta vreți să mă omoriți! Ei, de ce nu mi-ați spus de la început? Ne-am fi înțeles îndată. Când m'ați surprins și m'ați legat, veniam la d-voastră din partea guvernului ca să vă întreb dacă voiați pământuri sau bani. În acest din urmă caz eram însărcinat să vă dau acești bani ca acout.

Și zicând așa, Tom-Fogg înșiră

banii de aur pe capătul cingătoarei unui șef.

La vederea banilor, ochii indienilor scanteiară de lăcomie. Mulți din ei nu avuseseră și nici nu văzuseră măcar o așa sumă.

— Adevărat? întrebă unul din șefi.

— Foarte adevărat. Ia banii, sunt ai d-tale; și o să mai primiți mulți alții când mă voi întoarce.

Șefii se sfătuiră și nu numai că deteră drumul lui Tom-Fogg dar îl petrecură cu alai.

În loc de bani însă, sosiră la dînșii trupe cari i reduseră la neputință și îi grămădiră în pământurile numite rezervate și cari li s'au și împărțit.

Ast-fel, cu o minciună îndemânatecă, a scăpat Tom Fogg de moartea cea mai oribilă.

Din tribul chipewaisilor, care forma mai înainte un adevărat popor, n'au mai rămas azi de cât cincîsprezece mii de indivizi.

A. Brown.

O cârciumă de opium în Shanghai

Des de dimineață se umple cârciuma de opium cu mușterii. Acesta este un timp favorabil pentru a călători în țara visurilor. Când te trezești e noapte. A doua zi vezi că n'ai scăpat de trista realitate.

Un călător german povestește următoarele în «Ostasiatischer Lloyd»:

«O intrare îngustă duce din stradă în casă. Întâi intri într-o curte mare, ca a unui templu, la dreapta și la stânga se află dughene, unde se vînd pipe pentru opium, frumos lucrate, haine, cărți etc. În fund se află cârciuma, în care domnește o atmosferă grea, deși ușile și geamurile sunt deschise. Plafondul e înalt, pereții afumați și murdari, nota caracteristică a vieții sociale chineze. Afluența e mare, sgomotul și mai mare. Dacă n'ai ști că toți acești oameni fumează opium ai crede că bea bere.

În fund vezi mai multe vase cu apă în care se află păstrat opiul. Opiul se vinde în mici vase de mărimea degetului arătător și costă 40 centime, preț în care se cuprinde și acela al locului de dormit. Se mai servește și ceai, dar acesta e gratis.

În sub-sol se află poporul de rînd, de oare ce publicul mai bun fumează opiu în etagiul prim, unde e mai mult lux, dar se observă și aci murdărie. Etagiul prim este împărțit în mai multe cabine, împodobite cu oglinzi, cari plac mult chinezilor. Aceștia nu pot trăi fără ca să spună câte verzi și uscate, întocmai ca femeile de mahala.

Fumătorii de opiu pasionați au coloarea feței cadaverică, ochii sticloși. Nu toți chinezii fumează opiu, acei cari nu fumează de loc, privesc cu dispreț la cei-l'alți.

Lissabona

Lissabona este, de sigur, una dintre cele mai puțin cunoscute reședințe din Europa, căci nu prea e vizitată de streini.

După Constantinopol și Neapole, este cel mai frumos oraș din lume.

Poporul portughez este mândru de trecutul său și voeste să-și câștige un viitor între națiunile civilizate.

De-alungul golfului mișună corăbiile de toate mărimile și aproape ale tuturor națiunilor. De care ce terenul pe care se află acest oraș cu 270.000 locuitori este foarte întins și foarte muntos — Lissabona este un oraș pe 15 coline, — comunicațiunea se face cu anevoie.

Portugalia este, după cum se știe, țara celor mai săraci milionari. Cine are la sine 3.500 lei e proprietarul a peste un milion de reis. Nu e mirare ca față de aceste mici monede să te coste un dejun bun câte-va mii de reis.

În Lissabona se trăește ieftin. O cameră la primul hotel te costă cam la trei franci pe zi. De altminterlea în capitala Portugaliei domnește cea mai mare curățenie. Stradele sunt bine întreținute. Orașul este aproape nou, de oare ce marele cutremur de la 1 Noembrie 1755 a dărîmat în 6 secunde vechea Lissabonă, îngropând sub ruine 40.000 oameni.

Piața cea mai frumoasă este piața Dom Pedro apoi Praca de comercio, unde se află statua ecvestră a lui Dom José I. Aici se află cele mai frumoase edificii, ca ministerul de marină, arsenalul, bursa, un frumos arc de triumf cu statua lui Vasco de Gama.

La Belem, în castelul d'Ajuda, locuiește familia regală. Pozițiunea e foarte frumoasă și încântătoare, privită cu deosebire de pe mărețul turn din Belem.

Un mort inviat

Un remarcabil caz de moarte aparentă s'a întîmplat în insula Mykonos în marea Egeică.

De cât-va timp, un locuitor al insulei suferea de o boală gravă, Medicul ce-l îngrija zicea că e tifos.

Când într-o zi se aflară rudele și cunoscuții lângă patul bolnavului, acesta se făcu palid, căscă de câte-va ori gura și închise ochii, așa în cât toți îl credeau deja mort. Femeile din casă începură să țipe smulgându-și părul, iar bărbații începură să se tânguiască. În curînd sosi și preotul din localitate, ca să facă rugăciunile.

A doua zi tot poporul era în picioare ca să ia parte la înmormîntare.

Sicriul cu mortul se afla în biserică pe o laviță, descoperit, după datina locului. Slujba începu între bocetele bărbaților și ale femeilor. Când preotul făcu celor de față propunerea să dea mortului sărutarea cea de pe urmă, de odată mortul se ridică din sicriu și privi uimit în jurul său.

Toți cei de față, cuprinși de o spaimă nebună, o luară la fugă țipând și răspândind panica în tot satul. Lumea începu să strige: «Strigoii! Strigoii!»

După credința poporului grecesc oamenii cei răi nîc după moarte n'au odihnă, ci se întorc pe pământ în formă de strigoii, pentru ca să turbure liniștea și pacea rudelor.

Mortul înviat, înspăimîntat cu totul, se dete jos din sicriu și părăsi biserica.

Abia după câte-va ore a îndrăznit rudele și amicii să se apropie de mortul înviat, pe care i pipăiră să vadă dacă e din carne și oase.

Cea mai mică republică din lume

La sud-est de insula Corsica, pe coasta orientală a Sardiniei, se află o mică insulă de 8 kilometri de lungă și de 3 de largă, avînd 168 de locuitori.

Această insulă se numește Tavolaro și, cu toată micimea ei, formează o republică independentă.

Cu mult mai mică de cât cele două republici, San-Marin din Italia și Andora din munții Pirinei, această republică a fost înființată în prima parte a acestui secol.

În anul 1836, regele Carol Albert al Piemontului acordă suzeranitatea asupra acestei insule familiei Bartolomi.

Primul și unicul domnitor al insulei a fost Pavel I, care a guvernat-o în timp pe aproape 50 de ani. Domnia lui a fost o perioadă de pace.

Însă la moartea sa, care s'a întâmplat la 30 Martie 1882, locuitorii insulei au proclamat republica, a cărei independență a fost recunoscută de guvernul italian în anul 1887.

Constituția hotărăște ca președintele să fie ales pe 6 ani și femeile au dreptul de vot.

B.

Fenomenele naturii

Lacul de sânge

Acest lac e în Elveția și e încântător, ca toate lacurile din acea țară. Pe malul lui se află orașul Morat, care deșteaptă o mulțime de suveniruri istorice.

Aci au fost slăbiți cu totul Carol Temerarul și Burguinonii săi, la 21 Iunie 1473 de trupele elvețiene.

Din când în când apele lacului Morat devin roșii ca sângele. Ar jura cine-va că e cu adevărat un lac de sânge; el are un aspect sinistru când razele soarelui de apus bat în el.

Acest fenomen are o legendă: pescarii bătrâni ai lacului, când văd apele roșindu-se, zic:

— Acesta e sângele Burguinonilor.

În adevăr, după bătălia de la Morat, cadavrele unui mare număr de Burguinoni fură aruncate în lac.

Aceasta e legenda; explicația adevărată este cea următoare:

Apele lacului se colorează din cauza unei mici erbe acvatice numită *Oscillatoria rubescens*, care e roșie.

Haller în 1768 și Candolle în 1825 au publicat scrieri interesante asupra ei. Și, lucru curios, fenomenul acesta de colorație în roș nu se observă de cât pe lacul Morat.

Curiositatea aceasta se poate pune în legătură cu o altă cunoscută sub numele de zăpada roșie. Burguinonii n'au aface nimic aci căci ea se observă în regiunile cele mai de la nord care s'au explorat, precum și în Alpi și în Pirinei și pretutindeni unde zăpada nu se topește nicădată.

Ca și la lacul Morat, colorațiunea aceasta se datorește unor plante microscopice.

H. L.

Varietăți

Insectele parfumate. — Se știa până acum de insectele luminoase, de insectele rubine, safire, smaralde. Iată acum și insectele parfumate. Ele sunt mai numeroase de cum își poate închipui cine-va. Mai întîi e *cicindela campestris* care miroase a esență de trandafir, apoi cerambicidele, *aromia muscata*, care răspândește în jurul sălciilor un miros plăcut de mosc; în sfîrșit, specia de insecte sfînx, *convovuli* și *ligustrii*, răspîndesc în jurul lor arome suave.

—x—

Consumațiunea chibritelor este mai mare în Germania. 12 chibrite se vin zilnic la un om, în Anglia 8, în Belgia 7, Franța 6, America 6 și Australia 4. Într-o zi se consumă în Europa cam la 2 milioane de chibrituri. Valoarea chibritelor produse pe an în toată lumea este de 740 milioane mărci. Ieftinătatea cea mare a chibritelor nu pare de mirat, când ne gândim că o jumătate chilogram de fosfor ajunge ca să fabricăm 1 milion de chibrite.

Cea mai mare și cea mai veche fabrică de chibrite este la Iön-Köping în Suedia. Ea are o existență de peste 44 de ani și în acest timp a fabricat peste 6 miliarde de cutii de

chibrite în valoare de 65 milioane cervane. Toate aceste chibrite puse unul lângă altul ar putea de 50 de ori înconjura pămîntul.

—x—

Săgețile înveninate. — Ori-cît de răspândite sunt azi în lume armele de război, se găsesc încă populații în Africa și în America de Sud care nu cunosc să nu voiesc să întrebuițeze alte arme de cât săgețile înveninate.

Ast-fel, somalii care locuiesc pe coasta orientală a Africii, își înmoae vîrfurile săgeților în suc concentrat al plantei numită *Acokantera ouabaia*, care omoară foarte repede, chiar dacă pelea dușmanului a fost numai puțin zgăriată de vîrfurile săgeților.

Alte populații sălbatice întrebuițează proprietățile toxice ale unor microbi; ast-fel sunt indigenii din Nouile Hebride, în Oceania. Ei înfig vîrfurile săgeților într-o bucată de os omenesc, le ung cu o substanță lipicioasă și le înmoae în humusul găurilor de crab, care sunt în mare număr prin mocirlele din acea parte. Rănile făcute de aceste săgeți asupra omului sunt de obicei urmate de tetanos tipic, mortal în ziua a opta sau a zecea.

—x—

Un bal la 300 de metri în pămînt. — Lucrătorii de la mina Gosforth, din Anglia, pentru a sărbători a 70 a aniversară a săpării minii, au dat un bal în galeria cea mai retrasă. În această galerie se așternuse un parchet. S'a cântat la piano, s'a dansat și s'a benchetuit. S'a petrecut de minune în sfîrșit, cu toate că dansurile n'au durat până la ziuă, după formula obișnuită, căci atunci ele ar dura și acum, fiind noapte neîntreruptă la acea adîncime.

—x—

Un oraș subteran. — Un așa oraș se află în Galiția (Austria) și se numește Wieliczka. Sunt acolo mine întinse din care se scoate sare gemă. Galeriele se află la o mare adîncime și se întind pe o distanță de 82 de kilometri. Minerii și-au clădit în pămînt case, o primărie, sale de reu-nire și chiar un mic teatru.

Mai mult de o mie de lucrători, bărbați, femei și copii, trăiesc meret în acest oraș subteran ale cărui străde, bine întreținute și ale cărui piețe spațioase sunt iluminate cu electricitate. Se citează chiar familii care de mai multe generații n'au eșit din orașul subteran.

Biserica acestei localități, cu statuetele ei cioplite în pereții de piatră ai galeriei, e una dintre cele mai minunate curiozități arhitecturale din Europa.

Locuitorii trăiesc fericiți și au viață îndelungată; ei formează între ei un fel de comunitate.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Lei 4.50 pe an în toată țara
» 2.50 « ¹/₂ « « «
Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația :
No. 11, —Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
apare o dată pe săptămână
— MARȚA —

Anunț

Aducem la cunoștința cititorilor noștri că *Ziarul Călătoriilor* primește spre publicare în coloanele sale descrierea localităților mai însemnate, a băilor, etc., din țară, precum și descrierea excursiunilor făcute de societăți, de turiști etc.

Viața în călătorie

Dramele pustului

Pustiul e un pământ misterios și teribil care nu-și descopere secretul de cât către cei îndrăzneți însă, adese ori, pe acești îndrăzneți îi ține pentru vecie prizonieri în nisipurile sale. Vechii egipteni simbolisaseră această idee ridicând la marginile deșerturilor libice, sfînxii de granit, enigmatici și monstruoși.

Nu e nici un om, ori cât de viteaz, care să nu-și simtă inima svăcnind de grijă, în momentul d'a porni prin acele singurătăți fără sfîrșit unde natura pare a rezerva călătorului la tot pasul câte o cursă.

Nimeni nu poate să spună cum s'a sfîrșit aceia pe cari pustiu i-a oprit în sinul său.

Ce a devenit, de pildă, acea armată puternică a perșilor trimisă de Cambise contra Egiptului și de care nu s'a mai auzit nimic îndată ce a intrat în pustie? Istoria menționează multe alte dezastre tot așa de spăimîntătoare și neexplicate și al căror secret îl păstrează deșertul. Dar călătorii singurateci, caravane fără importanță, toți aceia pentru cari nu se face istorie, câți și câte au plecat fără să mai ajungă nici o dată.

Acum câți-va ani, când mă aflam la Bagdad, patru postași trimiși la Damasc n'au ajuns la ținta călătoriei lor. După câte-va luni unul din suc-esorii lor a găsit cadavrul unuia din ei, uscat de soare, lângă o cisternă plină cu nisip; sacul cu scrisori era lângă dînsul, neatins.

De ce perise acest nefericit? Dar cei'alți trei dispăruți? Oare de foame, de sete, de tempesta cerului, de a nisipurilor, de tâlhari necunoscuți? În ce dramă tainică pustiu i uci-se, atât pe aceștia cât și pe toți cei'alți?

Când hagiul musulman se pregătesc ca să plece în călătorie la Meca, dinși postese, fac rugăciuni cu multe zile înainte de plecare și împart averile între cei ce rămân acasă, ca și cum ar fi să pornească în călătoria supremă.

Pustiul este un ocean unde descoperirile nu se termină nici o dată: cataclismele îl transformă neîncetat aspectul; călătorul nu are adese-ori,

pentru a se călăuzi, de cât stelele întinsului cer nepăsător.

Ar fi de sigur lesne să se fixeze fisionomia generală a marilor singurătăți de pe fața pămîntului, să se enumere și să se descrie pericolele principale ale fie-căreia dintre ele.

Pe imensele stepe Gobi, vînturile geroase ale iernei, cari suflă din mările polare, taie pielea călătorilor ca și un briciu; vara, călătorul care le străbate, se află ca într'un cuptor inferbîntat; pe lângă zăpăceala ce i o dă căldura, el are înainte-i miragiile: vede înainte-i orașe strălucite, păduri cu puțuri; nenorocire aceia care se ia după ele. Adese ori iluziunea aceasta e întreruptă de năvălirea unei horde de calmuci.

În câmpiile Turanului, tâlharii sunt turcomani; vînturile de tempeastă sunt: vara, «vîntul negru» care aduce nori groși de nisip; acești nori acoperă une-ori sate întregi, ca de pildă satul Aderchan în 1882; iarna sunt «buramele», niște vînturi glaciale, de cari a suferit atât de mult armata rusească în 1840, când s'a dus la asediul Kivei. Hordele lui Gengiskan, când au năvălit asupra Chinei, au suferit de asemenea groaznic din cauza buramelor: «Nasurile și mâinile oamenilor cădeau înghețate» zice un istoric de pe acea vreme.

Pustiile Iranului, Arabiei, Egiptului și Saharei au de asemenea bandiți și tempestele lor teribile. Până și paserile se opresc din zbor la marginile acestor pustii, ca și cum instinctul le-ar prevesti de primejdia ce le așteaptă dacă ar mai înainta. Afară de câte-va drumuri de caravană, sunt părți imense din aceste pustii unde piciorul omenesc n'a călcat nici o dată.

În mijlocul Arabiei, este așa zisa *mare Sâfi* care, după cum spune legenda arabă, a înghițit pe regele de Sabba cu toată armata sa. Însă de atunci încolo, câți călători n'au găsit acolo moartea?

Unii geologi pretind că nisipul plutește acolo pe d'asupra unor prăpăști întinse, pline cu apă sa cu naftă. Călătorul crede că e tot uscat înaintea sa; calcă d'asupra aceluși nisip plutitor și se afundă.

Însă mai rele de cât prăpăstiile invizibile, de cât tempestele și de cât bandiții, sunt două flagele comune tuturor pustiiilor. Acestea sunt: foamea și setea.

Când cămila cade în mijlocul pustiiului și burduful de apă plesnește, atunci aceluia care are un Dumnezeu, nu-i rămâne de cât să ingeuachie și să zică rugăciunea din urmă.

Sunt puțini călători cari să fi trecut prin pustii și să nu fi suferit măcar o dată, în curs de câte-va ore, groaznicele suferinți ale foamei sau ale setei.

O dată, pe când străbăteam pustiuul Chamie, am fost lipsiți două zile de proviziuni, înainte d'a ajunge la Meskenet, și arabii mei ferbeau și mâncau rădăcinile desgropate de pe malul fluviului. Etă, după ce am rezistat o zi, am mâncat ierburi rele sălbatice.

Setea însă e groaznică: cu încetul omul perde vederea, mirosul și mai cu seamă auzul; apoi cade ca într'o beție de opium; astea sunt frigurile pustiiului, în cari bolnavul are viziunile cele mai frumoase. Dacă nu i se dă apă ca să bea, el nu se mai deșteaptă din această beție.

Pe când caravana, lipsită de proviziuni și de apă, înaintază în tăcere, ultima cămilă, cruțată de flămânzi, cade d'o dată cu spume la gură, cu ochii stinși. De câte-va ore deja ea se clătina pe picioare, se împedica la tot pasul și spatele i se îndouia sub greutate. Acum stă culcată, incapabilă d'a se mai mișca și cu ochii ei mari, blânzi și triști privește caravana depărtându-se; unii oameni din caravană întorc capetele, și aruncă spre dînsa o privire de lăcomie.

Flămânzii aceia așteaptă moartea ei apropiată.

D'o dată, unul din ei se repede la cămilă cu cuțitul și după ce o omoară, își taie din corpul ei o bucată de carne caldă, palpitândă pe care o mănâncă crudă cu o poftă bestială. Alți flămânzi vin după dînsul și, dacă nu au cuțite, rup cu dinții carnea animalului. (Vezi ilustrația).

Cine știe, câte-va zile încă, și poate toți oamenii aceștia, din nou înnebuniți de foame, se vor repezi unii la alții și, după masacru, învinși vor servi la hrana biruitorilor.

H. Mignot

10.000 de ani INTR'UN SLOIU de GHIATĂ

Povestire fantastico-științifică
de

L. BOUSSENARD

CAP. IV.

«Iti închipui prea lesne că nimeni nu caută a scăpa de această obligațiune sfîntă și că noi suntem cu toți egali înaintea datoriei»

— Vă admir în sinceritate, Ta-Lao Yé, și vă rog să-mi scuzați eroarea.

— N'avem a te scuza de nimic, Shien-Chung, căci ești de bună credință și nu ai avut intenție d'a ne ofensa. Vorbele d-tale îmi dovedesc numai că pe timpul d-tale oamenii profesau în această privință idei foarte inferioare.

— Dar atunci trebuie neapărat ca

d-voastră să aveți, toți fără excepție, o instrucție desăvârșită.

— De sigur. Află că toți câți suntem posedăm, la oare-care vârstă, toate concepțiunile omenescii.

— Ași dori să asist la una din ședințele d-voastră... la un curs, cum ziceam odinioară.

— Peste un moment. Vom iuți, dacă vrei, cursa, pentru ca să străbatem cât mai curând distanța ce ne desparte de oraș.

— Un ultim cuvânt, te rog. Când străbateți ast-fel spațiul cu repezițiunea luminei, nu se produc ciocniri între călători? Gândul acesta mă face să mă înfior pentru d-ta.

— Așa fapt nu se întâmplă nici odată. Când doi călători se mișcă pe aceeași linie unul câte altul, se produce la apropierea lor o repulsiune între atmosferele lor nervoase; atmosferele alunecă una pe lângă alta fără ca organismele să se atingă.

D. Sintează era să răspundă și poate să mai ridice niscăi noui obiecțiuni însă nu avu timp.

În momentul când Ta-Lao-Yé rostia ultimele cuvinte, dînsul își simți corpul ca apăsător ușor și o furnicătură ca aceea din momentul învierii sale.

Toate astea d'abia avură durată unui fulger.

Apoi auzi glasul dulce al lui Ta-Lao-Yé zicînd:

— Am sosit.

CAPIT. V

Răsunarea raselor oprimăte. — O școală. — Școlarii învață mai bine când dorm. — „Deșteptăți-vă!”. — Hipnotismul și sugestiunea în timpurile preistorice. — Amintire negătătoare despre o singură audițiune. — Mușet preistoric. — Mirarea d-lui Sintează. — Un tun de o sută de tone, o placă de blindaj, o helice. — Zeii evului de fer. — Hipotezele lui Ta-Lao-Yé în această privință

Grupul aerian se lăsă pe pământ în mijlocul unui oraș important, pe o piață vastă, plantată cu arbori frumosi și înconjurată de monumente cu un aspect măreț.

D. Sintează, exprimându-și dorința d'a face câțiva pași pe acea piață, însoțitorii săi se învoiră bucuroși la această fantazie foarte firească din partea unui om ale cărui articulațiuni sunt amorțite de un somn de o sută de veacuri.

Mergînd pe pământ cu o încetinelă greoaie care arăta că exercițiul acesta nu-l mai este familiar, d. Sintează vorbește cu sine însuși:

— Acea civilizațiune de care ne mândream așa de mult, a dispărut aproape fără să lase urme; axa lumii s'a strămutat într-un alt loc. Mările și continentele au fost schimbate, rasele s'au modificat, esența chiar a unei părți din omenire nu mai e de recunoscut și aceste trei silabe absurde Tom-buc-tu au rămas.

«Și nu numai numele există încă

dar pe locul colibelor mizerabile unde se adăpostea o populațiune sălbatică, se ridică azi un oraș măreț devenit unul din focarele civilizațiunii contemporane.

«Parisul, Londra, Berlinul, Roma, Petersburgul nu mai sunt nici măcar ceea ce erau în timpul meș Babilonului, Teba, sau Ninivi, orașe dispărute însă trăind încă cel puțin ca amintire.

«Nimic nu mai există din ceea ce făcea orgoliul și gloria noastră, nici măcar ruine anonime ca acelea din India, din Cambodge, din Mexic sau din Java, nimic.

«Și Tombuctu, devenit chinez, strălucește la soarele Africii; acolo unde era pustiu se resfăță plantele cele mai bogate și strălucitoare.

«Și ved pe semenii mei, pe albi de rasă curată, îndobitociți, degradați, reduși la robie pe acest pământ care a fost prin eselență țara blestemată a servitudinii.

Glasul dulce al lui Ta-Lao-Yé veni să întrerupă aceste penibile reflecțiuni.

— Mi-ai exprimat dorința d'a asista la o ședință de educațiune. Iată aci una din școlile noastre; un mare număr de copii sunt reuniți acum înăuntru. Hai de ascultă ce profesază un părinte de familie tinerilor reprezentanți ai generațiunii viitoare.

D. Sintează se învoiește printr-un semn din cap și pornește cu însoțitorii săi spre un vast monument, tăcut ca un mormînt.

Intrară pe jos într-o sală imensă, construită în amfiteatru și pe ale cărei bănci stău sute de copii așa nemișcați în cât s'ar crede că sunt statui.

— Ciudat lucru, în adevăr, zise d. Sintează. Ce puțin vorbărești sunt acești mici cerebrali. Nu fac nici un gest, nu aud la dinșii nici cel mai ușor murmur.

«Ce disciplină de fer impun oare acești părinți de familie progeniturii lor?

— Alungă-ți temerea Shien Chung, îi zise la ureche Ta-Lao-Yé. Copiii noștri nu cunosc constrîngerea și nu știu ce este disciplina.

— Ei, dar ce înseamnă nemișcarea și tăcerea asta chinuitoare, soiul acesta de zgărcire a tuturor acestor mici corpuri cari par cuprinse de catalepsie...

— Încă o dată îți zic, alungă-ți temerea. Află numai că toți acești scolarici sunt adormiți.

— Adormiți... în școală, în vreme ce profesorul vorbește?

— De sigur. Instruirea copiilor noștri în timpul somnului este singurul procedeu întrebuintat de noi pentru a fixa în creierul lor, într-un chip neșters și fără cea mai mică oboseală, științele cele mai grele. Însă

bine-voiește a asculta cea ce spune profesorul.

Profesorul vorbea foarte încet, ca toți semenii săi, însă cu o iuteală foarte mare ca și cum voia să spună cât mai mult în cel mai scurt timp.

El făcu un semn amical lui Ta-Lao-Yé, tovarășilor săi, se uită mirat la d. Sintează și păru un moment a se întreba ce caută acolo acel maoțșin cu barba lungă, albă, încălțat, cu statura de uriaș, cu hainele de o croială ciudată. Uimirea lui fu mare văzînd pe semenii săi arătînd streinului un respect neobicinuit.

Totuși, după un moment de îndoială și la un semn al lui Ta-Lao-Yé, dînsul își urmă lecțiunea adresîndu-se tinerilor săi auditorii din cari nici unul nu clipise măcar.

Această lecțiune e o convorbire familiară asupra cosmografiei și d. Sintează, care prinde cu greu cuvintele profesorului din cauza repezițiunii cu care le rostește și a slăbiciunii auzului său, înțelege în mod nehotărît că e vorba de planetele sistemului nostru solar.

Pentru moment, e la rînd planeta Marte. Profesorul vorbește de locuitorii, producțiunile și configurațiunea ei fizică, de istoria ei, de progresele sevrșite acolo în arte, în știință, în industrie.

Toate astea sunt explicate amănunțit, sunt comentate atât de mult și cu așa precizie în cât d-lui Sintează îi vine să creadă că lecțiunea e privitoare la o parte oarecare a globului nostru.

Orî cât de incredințat era de minunile sevrșite de omenire în acești 10,000 de ani, totuși îi vine greu să creadă că cerebrali pot să știe așa de bine nu numai configurațiunea planetei, dar și viața ei intimă, ca și cum spațiul de 77 milioane de leghe n'ar exista pentru dînsii.

Însă faptul era aci, patent, de netăgăduit.

Ta-Lao-Yé, care nu e un înșelător, se angajează să dea dovezi oaspetelui său făcîndu-l să asiste în curînd la comunicațiunile schimbate între pământ și vecinul său Marte.

— O să fie târziu asta? întrebă d. Sintează cu o grabă febrilă pe care nu și-o poate stăpîni.

— Mi se pare cel puțin folositor să așteptăm să se facă noapte, răspunse Ta-Lao-Yé zîmbind într-un chip cam răutăcios.

— Ai dreptate, răspunse d. Sintează cam confuz de această grabă, nepotrivită cu vîrsta sa, însă scuzaabilă din punctul de vedere care o pricinuia.

— Lasă-mă să fac eu ce știu, continuă Ta-Lao-Yé. Sunt călăuza dumitale prin această lume care ți-e necunoscută și am să-ți dau deplină satisfacțiune. Mi-am făcut adineaora un plan și o să-l urmăresc în

chip metodic așa ca să nu sărim la întâmplare de la un lucru la altul și să ne încurcăm voind să vedem totul d'odată. Veți avea ast-fel o schiță generală despre lumea noastră și mai târziu veți studia mai în special, dacă veți voi, subiectul care va avea mai multă atracție pentru d-ta.

«Pentru moment să vedem tot fără să ne aprofundăm în nimic.

— Raționamentul d-tale, Ta-Lao Yé, este al unui înțelept și subscrit cu recunoștință la proiectul d-tale.

«Ne aflăm acum la școală, să rămânem aci.

«Eu nu mai sunt bun, văi, decât să fiu un școlar și profesorul care învață pe acești copii o așa cosmografie uimitoare pentru mine nu va avea adese-orî un elev de 80 de ani care d'abia s'a deșteptat dintr'un somn de o sută de veacuri.

Însă lecțiunea s'a terminat. Durata cursului este în general foarte scurtă, fiind că cerebrii, ca niște buni igienisti ce sunt, evită în tot d'auna copiilor munca prea mare intelectuală.

Profesorul și-a întrerupt cuvîntarea și a pronunțat aceste cuvinte:

— Deșteptați-vă!

Și numai de cât strigăte vesele sbucnesc din toate părțile amfiteatrului și se produce o învălmășală nespusă.

Școlarii, cu un moment înainte nemiscăți, țepeni ca niște statui, se ridică cu zgomot de pe bănci, pleacă în aer ca niște baloane captive căroră li s'au tăiat sforile, se reped încoace și încolo, se împing, se trag, se lasă pe pământ și se ridică iar. Zărind pe streinul care 'i privește zîmbind, se opresc un moment uimiți apoi ies pe imensa ușă ca un cârd de vrăbii.

(Va urma)

Ierusalimul

Călătoria în Orient a împăratului Wilhelm și a soției sale a reîmprosătat în memoria tuturor Palestina și locurile sfinte, cu deosebire însă Ierusalimul, care de trei mii de ani este venerat ca loc de cultură. Când, în 6 Iunie 1099, cruciații văzură de pe coline Ierusalimul, căzură cu toții în genunchi și întonară cântece de laudă, atât de puternic era farmecul acestei priveliște. Toate suferințele fură uitate și cu un curagiu temerar năvăliră cruciații asupra zidurilor sfântului oraș, care era apărat cu desperare de Saracenii. În cinci săptămâni creștinii intrară în Ierusalim, ceea ce dovedește cât de tare era sentimentul religios la dinșii.

Dacă călătorul modern se apropie astăzi de Ierusalim, nu se mai entusiasmează, ci e deprimat sufletește. Sosirea se face acum cu trenul, ve-

nind de la Iaffa, străbătând țara Iudea.

Ierusalimul numără azi cam 30.000 locuitori, dintre cari cam 9000 creștini, 13.000 Mahomedani iar restul evrei. Armenii, ca mai în toate orașele turcești, au un cartier separat.

Intr'un loc ridicat, în cartierul creștin, se află biserica germană protestantă, care a fost inaugurată deunăzi de către împăratul Wilhelm. Germanii mai au și un spital ridicat de cavalerii Joaniți.

Cartierul mahomedan se află în partea de răsărit a orașului. Aici e tribunalul, noul și vechiul Serai, mai multe cazarme și mai spre extremitate se află stânca lui Allah, atât de mult venerată de musulmani. Aici se află, pe ruinele templului lui Solomon, moschea lui Omar. Aici fu sfărîmată rezistența cruciaților sub Tancred, aici și-au format turcii bastionul lor, aici pe pământul vechiului Sion au fost primite M. M. L. L. germane.

Cultul creștinilor se concentrează la mormîntul sfînt al Mintuitorului, la care sunt în comunitate 6 confesiuni catolică, ortodoxă, armenă, sirienă, iacoliță, coptă și abisină. Împrejur se află muntele Golgota, Maslinilor, mormîntul sf. Fecioare, Getsemani, etc.

AMINTIRI DINTR'O CĂLĂTORIE ÎN ORIENT

— Urmare —

Djami

Mai departe e *Mormîntul lui Mahmud* și moscheea *Nuri-Osmanie*. În vale e *Marele Bazar*, iar pe platou *Moscheea lui Bayazet*.

Această moschee are o legendă: Mahomed II, trecînd într-o zi pe acolo întîlni un om sorman care îi ceru de pomană oferindu-i o pereche de porumbei. Schimbul plăcu Sultanului și dădu săracului o sumă bună. Porumbeii fură dăruiti moscheei care îngriji de ei; azi s'au înmulțit foarte mult și e un spectacol frumos vîzîndu-i abătîndu-se în curtea moscheei.

Moschea lui *Soliman* domină colina a treia cu cupola sa și e rivală Sf. Sofii și «bucuria și splendoarea Stambulului». Nu o descriem, căci toate moscheele sunt la fel. Cine a văzut una le-a văzut pe toate. Apoi se vede aci *Seraskieratul*, vechiul palat al lui Constantin și al lui Mahomed II, precum și refugiul Sultanelor bătrâne și azi ministerul de rezboi. Piața din fața lui e foarte animată; ofițerii strălucitori o traversează în toate direcțiunile.

Aci se găsesc și cai de închiriat. Dacă cursa nu e mare, proprietarul te urmează; alt fel, vine de te așteaptă la hotel.

E un fapt cunoscut că orientali au obiceiuri contrarii obiceiurilor noastre. Unde noi scoatem pălăria ei o îndesă până la urechi. La ei, un om bine crescut, se descalță intrînd într'un apartament.

În Occident, când te întîlnești cu un amic, dacă e însurat, îl întrebă de nevastă și copii; turcului nu-i place să-i vorbești de ast-fel de fleacuri. Opoziția se arată peste tot chiar în expresia sentimentelor. Templele lor sunt goale; ale noastre încărcate de ornamente; morții lor se duc repede la groapă, ai noștri încet; ei învelesc cu roșu și aur, noi cu negru și argint; cimitirile lor sunt vesele, ale noastre sunt triste. La urma urmei nu știu care are dreptate. Poate fie-care câte o parte.

Ca un pod aerian, *apeductul lui Valens* unește a treia și a patra colină. E una din urmele Romanilor, cu cari ei au semănat lumea întreagă. Constantinopolul era lipsit de apă; trebuia adusă de departe, înmagazinată. El a fost aprovizionat admirabil. Erau aproape 20 de cisterne mari la Constantinopol. Una din ele, cisterna a o mie și una de coloane e aproape de hipodrom. Se poate scobi în ea pe o scară comodă căci azi e seacă și servește de atelier țesătorilor de mătase.

A patra și a cincea colină are fiecare câte o moschee, prima *Mehmedieh*, cea ultimă *Selim*. Aproape e vechiul târg de sclavi și piața unde au fost omorîți ultimii ieniceri.

Noi mergeam prin Stambul, căutînd pitorescul. Din când în când cupola unei moschee se arăta. Stradele nu au nici un nume. Dar par'că sunt strade? Stambulul seamănă cu un mare sat unde fie-care s'a stabilit unde a voit. Stradele fac mereu ochuri mari. Nimeni nu se află pe ele. Câte o poartă se deschide încet și o umbră se strecoară afară. E câte o femeie care iese d'acasă. Ici, colo, câte va cafenele mari întreprind monotonia acestei singurătăți; aci turoii fumează ghemuiți pe câte un scaunel în mijlocul străzii.

De asupra moscheei lui Mahmud se întinde de alungul Cornului de aur vechiul cartier grec *Fanarul*. Aci seade patriarhul și tot aci au avut loc oribilele masacre de la 1821.

Mergînd de-alungul coastei ajunserăm la *Galata*. Străbăturăm o parte din mahala care era incendiată.

Trecurăm, cu o adevărată bucurie, de zidurile orașului, și numai de cât, printre cimitire și boschete, ajunserăm la *Eysub*. În această moschee vine Sultanul la suirea sa pe tron să încingă sabia profetului. Moscheea dispăre în mijlocul unui mare sat unde casele grosolane și stradele murdare sunt pline de o populație multicoloră. Aci turcul e în elementul său și nu vezi de cât câte un

ghiaur care vine să viziteze cimitirele.

În Orient, te preumbli într'un cimitir ca într'o grădină publică. Musulmanii nu au aceeași impresie că noi în fața morții, ei o consideră ca un eveniment ordinar, de aceea cimitirile nu-i sperie. Mormintele sunt răspândite peste tot, în mijlocul orașului, de-alungul stradelor, printre case, dar nu e nici un mormint fără arbori. Cimitirile sunt adevărate pă-

mică inscripție în arabescuri de aur pe un fond verde; de obicei un verset din coran. Cauți în zadar fraze ca la noi pe cari să se expue regrete. Egalitatea în moarte e absolută la Turci și nu e surprinzător la un popor la care sentimentul legalității e strâns legat cu acel al supunerii.

Cu totul aproape, la stânga, între două coline, este frumoasa vale a apelor dulci din Europa. Un rîuleț,

ricirea acestor came.

Ne întoarserăm cu un caic trecând peste Cornul de Aur și o panoramă admirabilă se desfășură înaintea ochilor noștri:

La dreapta, Stambulul cu colinele sale, întocmai ca un decor de teatru; la stînga înălțimile cari se micșorează în valea Kasim-Pașa apoi se ridică spre Pera și domină depozitele marinei și arsenalul Ters Hané. Aci e o grămadă de lemne și fier

Paza frontierelor rusești. — (Vezi explicația în pag. 654)

dură, unde la umbra deasă a chiparoșilor uni dorm, alții mănâncă, turmele pasc liniștite și copiii se joacă tipând. Nici un grilaj sau gard nu se află care să oprească trecerea. Fiecare caută câte un adăpost în contra căldurii. Nu se găsește nici un monument ridicat unui mort ilustru, numai niște coloane cari se deosebesc după vîrf, ast-fel pentru bărbați la vîrf e un turban, pentru copii un fes, iar pentru femei un palm sau un buchet de flori. Ici și colea o

Barbyzes, răcorește boschete de arbori și livezile verzi. Aci în mijlocul florilor, paserilor și cascadei, Sultanul Mahmud a clădit un cuib numai cu ar și mătase pentru a-și ascunde pe Sultana favorită.

Apele Dulci din Europa au fost altă dată o alee, un fel de Bois de Boulogne al Turcilor. Societatea elegantă își dădea întâlnire aci și puteai vedea femeile de prin haremurii în trăsuri și echipage elegante, rîzînd și fumînd țigări, ceea ce e fe-

pentru o flota turcească.

Flota e ancorată într'un canal în care se scurg toate necurățiile din Valea Kasim-Pașa, și care, printr'o coincidență destul de tristă, se numește Valea Privighetorilor.

După ce am trecut canalul Kasim-Pașa, caicul nostru străbătu pe sub vechiul pod al lui Mahmud și intra în Bosfor.

Bosforul este gloria Constantinopolului. El reunește trei orașe într'unul singur. Stambulul, oraș tur-

cesc, Pera, oraș european, și Scutari, oraș asiatic. El seamănă cu un fluviu mare, care venind din marea Neagră, se varsă în marea de Marmara.

Bosforul este străbătut de o mulțime de vapoare care fac serviciul între coasta Europei și a Asiei. Aceste vapoare ca și tramvayele, sunt despărțite în două printr-o pânză, o parte pentru bărbați, cealaltă pentru femei.

Cel mai bun loc pentru a vedea coasta e puntea căpitanului vaporului.

Dacă ești puțin diplomat, reușești să stai acolo și regulamentul oprindu-te de a vorbi cu căpitanul, stai foarte liniștit și poți admira frumoasa panoramă.

(Va urma).

Paza frontierelor rusești

Toate frontierele rusești sunt păzite de o gardă specială numită *po-granițnaia straja*, care formează trei cordoane și servește la împiedicarea contrabandelor d'a pătrunde în țară precum și a prinde pe oamenii care voiesc să intre pe ascuns în Rusia sau să iasă d'acolo.

Soldatii de infanterie, care stau d'a lungul frontierei, așa ca să nu peardă nimic din vedere, compun primul cordon. Cavaleria, care stă ascunsă prin locuri unde nimeni n'o vede și de unde ea vede tot ce se petrece la hotar, formează al doilea cordon. În sfârșit, al treilea cordon se compune din patrulă care țin drumurile și vizitează gările și hanurile.

Cu toate măsurile astea, contrabanda se practică pe scară întinsă la frontiera rusească. Guvernul rusesc, pentru a face pe contrabandiști să creadă că soldatii de la graniță sunt mai numeroși, făcuse soldatii de lemn și i' așezase între cei-l'alți. Contrabandiștii, descoperind șiretlicul, au furat păpușile și, de oare-ce ele costau destul de scump, guvernul a renunțat la mijlocul acesta de întărire a pazei.

Aproape toți locuitorii satelor rusești de la graniță trăiesc din contrabandă, care se face mai cu seamă cu spiritul.

Vasele de care se servesc contrabandiștii sunt niște tuburi late de cauciuc sau de pânză impermeabilă și cu care își înfășură corpul pe sub haine.

Contrabandiștii ruși întrebuințează o mulțime de șiretlicuri pentru ca să intre în Rusia. Adese ori, dinșii trec fruntaria în fugă; soldatul care-i zărește nu-și poate părăsi postul și trage în aer un foc pentru a da de veste cordonului al doilea care se pune în urmărirea contrabandiștilor. Aceștia însă, deprinși din copilărie cu așa meserie, aleargă adese ori mai repede decât un cal, și scapă.

Alte ori, contrabandiștii, folosindu-se de superstiția soldaților ruși, se îmbracă în alb ca fantomele și trec noaptea nesupărați pe dinaintea soldatului, înmărmurit de frică.

S'au găsit contrabandiști care trecuseră noaptea granița imitând cu un instrument special sgomotul pintenilor; soldatul, crezând că trece șeful său prin apropiere, și a părăsit postul ca să-l caute și în scurtă lui lipsă contrabandiștii au trecut cu mărfa-rile venind de pe teritoriul german.

Se face mare contrabandă și în trenurile căilor ferate. Aci contrabandiștii se servesc de mijloace curioase. Nevasta unuia dintre ei, femeie frumoasă și care știe să poarte cu distincție gâteli scumpe, se îmbracă ca o prințesă, i se dă un pașaport fals sub numele de baroneasa ori contesa cutare și ast-fel ea poate să introducă în Rusia bijuterii sau dantelării scumpe.

Un scriitor rus, Michel de Bernoff, povestește următoarea anecdotă:

O damă și un tânăr se află singuri într'un cupeu de tren.

Pe când trenul e la distanță numai de câte-va minute de frontiera rusă, dama începe să dea semne de grijă; se întoarce într-o parte și începe să-și aranjeze corsajul. Tânărul îi face întrebări și ea răspunde că ar vrea să treacă pe ascuns în Rusia căți-va metri de dantelă.

— E frumoasă dantela d tale, d-nă? întreabă tânărul.

Dama dă din cap în semn negativ, exprimându-și tot-deodată crezinta că are a face cu un om bine crescut care n'o s'o denunțe.

Tânărul o asigură în privința aceasta dar la vamă dînsul șopti ceva la urechea unui ampoliat: dama fu căutată, i se confiscă dantela și trebuia să plătească amenda.

Când trenul porni din nou, ea se întâlni în același vagon cu tânărul.

— Cum, d-le, după ceea ce ai făcut mai îndrăznești să te urci în același vagon cu mine?

Tânărul se scuza, apoi zise:

— Și eu am în jurul corpului meu câte-va sute de metri de dantela cea mai fină și, denunțându-te pe d-ta, n'am avut alt-ceva în gând decât să mă apăr pe mine. Acum eu îți ofer ca despăgubire dublul mărfii ce ți s'a confiscat și poftim și banii ce ai plătit ca amendă. Îmi rămâne și mie câstig destul.

Brown.

Curiozitățile naturei

Roza Ierihonului

Această plantă sălbatică, una dintre cele mai curioase, crește în pustiile Palestinei, ale Arabiei și în peninsula Sinai.

Egipteni și greci antici au vorbit deja de virtuțile ei miraculoase.

În evul mediu, pe vremea cruciadelor, ea a jucat un rol foarte important în medicină. Și azi chiar, inspiră un cult superstițios popoarelor orientale.

Din cauza marilor călduri ale verii, frunzele și florile rozei Ierihonului ies din pământ și se incolăcesc, în formă de cocloș, amestecându-se frunzele și florile unele între altele. Vântul de la răsărit le smulge din pământ și le duce pe suprafața mării la depărtări mari. Locuitorii sirieni de pe malurile mării le strâng și le duc de le vind la Betleem în piață. Atunci, dacă roza Ierihonului e pusă în apă, înflorește îndată. Semințele ei se coc și vîntul de la apus le ia în trecere și le aruncă în pustiul din care au venit.

Oricine poate să facă experiența: Puneți o roză a Ierihonului într'un vas cu apă rece; după jumătate de oră, veți vedea această floare, uscată poate de mai mulți ani, crescând și devenind de două ori mai mare de cum era. Îi cresc și ramuri noi de o culoare albastruie, și frunze mici; curînd se arată floricele galbene-roșiatică.

În câte-va ore, planta ajunge la deplina sa dezvoltare; din punctele roșii cresc ramuri care seamănă cu ramuri de coralită.

A. I.

Căsătoriile vremelnice în Persia

Societatea europeană din Tauris, în Persia, se compune aproape numai din membrii consulatelor europene și din patru reprezentanți ai caselor de comerț. Cea mai mare parte dintre acești domni sunt neînșurați. Între acești din urmă sunt câți-va care se folosesc de obiceiul căsătoriilor timporare.

Și iată cum:

Secta creștină a nestorienilor are o mare dragoste de europeni; membrii acestei secte își dau fetele în căsătorie pentru un număr hotărît de luni sau de ani, în schimbul unei sume de bani.

Afacerea se regulează și se decide după formele obicinuie, în fața tatălui și mamei sau a celor mai de aproape rude ale fetei.

Îndată ce s'a luat înțelegere asupra unei așa căsătorii *alla carta*, cum i se zice uneori, noua soție e condusă în mod solemn, de părinții sau rudele sale, la locuința europeanului și, în cele mai multe cazuri, toată familia locuiește un timp îndelungat în casa ginerelui, care e dator s'o hrănească bine. Condițiunea aceasta e însemnată de mai înainte în contractul de căsătorie.

Obiceiul acesta e atât de răspândit în Persia în cât nimeni nu se simte atins în simțul moral. Mulți europeni cari stau acolo pentru afaceri un timp mai îndelungat, au în casele lor apartamente rezervate, adevărate haremuri: femeile trăesc acolo în chipul indigenelor, își ascund fața când vine un vizitator strein, nu se arată nici o dată când bărbații lor primesc amici și, întocmai ca și mahomedanele, nu ies din casă cu fața descoperită.

Când expiră contractul de căsătorie, el se reînnoiește, afară numai dacă europeanul nu e sătul de tovarăsa sa și vrea s'o înlocuiască cu alta, în aceleași condițiuni.

În acest din urmă caz, soția devenită liberă găsește repede un bărbat definitiv printre coreligionarii săi, căci nestorianul primește cu dînsa o zestre frumoasă, în loc să fie obligat s'o cumpere de la părinții ei.

Copiii născuți din căsătoria temporară rămân mai în tot-d'a-una al mamei care le păstrează o dragoste mult mai mare ca aceea pe care o are pentru copiii săi de la al doilea bărbat

Acest al doilea bărbat, din parte-i, la asupra-și în modul cel mai conștiincios sarcina d'a crește pe copiii din prima căsătorie a nevestei.

Bran

Religiuni și moravuri

Turnul tăcerii

În antichitate, ca și azi, diferitele religii au hotărât îngroparea sau arderea morților, dându-le o justificare filosofică și poetică, scoasă din dogme. Însă toate au fost călăuzite în aceasta de o singură preocupare pe cari n'au voit s'o mărturisască: igiena publică.

Numai singură religiunea lui Zoroastru n'a avut în această privință nici o preocupare. Ea a respins cu groază îngroparea sau arderea morților căci profetul a zis că oamenii trebuie să bage de seamă ca putreziciunea să nu murdărească pentru tot-d'a-una elementele curate, mai cu seamă focul și pământul.

Parșii de azi, cari sunt urmașii vechilor persi, sectatori ai lui Zoroastru și pe cari cuceririle musulmane l-au risipit prin India, consideră ca o crimă să-și îngroape morții în pământ care e sfânt sau să-i prefacă în cenușă prin foc, care e de asemenea sfânt.

Dinșii observă cu religioasă riturile prescrise din vechime. La marginea orașelor mari locuite de parșii, se ridică un turn vast, rotund, având înăuntru trei povârnișuri unul sub altul iar pe sub turn curge un pîrîu adânc de apă curată: e turnul tăcerii

Pe unul din cele trei povârnișuri se așază cadavrele bărbaților, pe altul al femeilor și pe al treilea al copiilor.

Cadavrele sunt acoperite cu un grilaj așa ca păsările carnivore, cari zboară cu miile în jurul turnului tăcerii, să poată mânca numai carnea cadavrelor iar nu să răpească oasele. Preoții vin, în anumite zile, și aruncă în rîu rămășițele uscate ale cadavrelor.

Nenorocire necredinciosului care ar turbura pe preoți în cursul ceremoniei sale care ar ataca păsările sfinte, intermediarele cari fac să treacă corpul omenesc dintr'un organism în altul.

Modul în care parșii țin la riturile lor funerare e foarte curios de constatat; ei sunt considerați ca rasa cea mai inteligentă din toată India. În cursul secolelor dinșii au pierdut aproape toate învățăturile religiei lui Zoroastru, și au pierdut și antea limbă sfântă *Zendul*, și n'au păstrat de cât cultul «turnului tăcerii».

H. M.

Obiceiuri

O rasă căreia i e groază de tutun

Și azi mai există încă în Rusia unii din acei *rascolnici* cari au dat atât de mult de furcă lui Petru cel Mare și succesorilor săi; secta lor are multe asemănări cu aceea a li povenilor. Nici o dată și nicăieri tutunul n'a avut mai mari adversari de cât pe *rascolnici*.

Episcopul Grigoriu ne dă motivul în istoria sectelor religioase: Când Isus Christos, zic *rascolnicii*, opria pe oamenii de la plăcerile simțurilor, dînsul avea în vedere ceaiul—și totuși aceasta e băutura națională în Rusia—cafeaua, cartofii «necunoscuți de cei vechi», și tutunul cea mai rea dintre toate plantele oprite.

Dacă din întâmplare, un străin ar fi scăpat câte-va fire de tutun în casa unui *rascolnic*, numai de cât servi toarea freca scândurile și le spăla turnând peste ele sacale de apă. Dacă străinul fuma în casa *rascolnicului*, asta era și mai rău: trebuia să se bine-cuvinteze din nou camera murdărită de un așa sacrilegiu.

În primii ani ai secolului XIX, groaza aceasta de tutun era tot așa de mare ca mai înainte. Călătorii cari au fost primele victime ale acestei groaze ne au lăsat mărturie ciudate în relațiunile lor.

Căpitanul englez Jean Dundes Cochrane trecea în 1814 prin sate rusești populate de *rascolnici* și era pretutindeni bine primit, bine tratat, sărbătorit ca un amic și chiar ca un prieten. Cu toate astea el nu cunoș

tea limba și întâmplarea făcuse ca dînsul să nu fi cerut încă *knas* (foc pentru a-și aprinde pipa, tovarăsa de călătorie care l mângăia adese ori de plictiselile și oboselile drumului).

Sosi ast fel fără nici o piedică, până la Vladimir. După ce stătu mai mult timp în acest oraș, își reluă toiagul de călătorie și se opri la distanță de câte-va verste de oraș într'un sat unde începeau a se aprinde focurile de seară.

Cochrane își umpluse pipa: dînsul intră într'o casă a cărei ușă era deschisă și unde se vedea arzînd pe vatră un foc bun. Apucă o surcea aprinsă și o apropiă de pipă. Imediat eși din camera alăturată o femeie furioasă, desperată, care începu să țipe. La chemarea ei, alergară din toate părțile alte femei cu coade de mătură, cu vătrae și năvăliră asupra englezului să-l omore.

Cochrane, nepricepînd cauza acestor furii a femeilor, trăgea mereu din pipă în vreme ce se retrăgea.

Femeile îl urmăriră în stradă și de sigur că l ar fi stălcit dacă englezul n'ar fi intrat repede într'o cărciumă închizînd ușa după sine. În cărciumă găsi o servitoare care vorbea franțuzește, limbă pe care o cunoștea mult mai bine de cât pe cea rusească. Servitoarea îi spuse că se află într'un sat de *rascolnici* cari refuză apă, pâine și foc tuturor fumătorilor de tutun.

Tot așa era să pătască și doctorul Handerson în 1821 la Kiestz. Dînsul intrase într'un han ținut de un *rascolnic*; trăgea vîrtos din o pipă și era însoțit de un om îmbrăcat cu o redingotă cu nasturi de metal, pe care *rascolnicii* de asemenea nu pot să-i sufere.

Stăpâna hanului nu voia să le dea mîncare, cu tot prețul urcat ce i se oferea, căci, după poruncile religiei sale, trebuia să ardă toate lingurile, talerele și paharele de lemn din care ar fi mîncat și bîut «necredincioșii»

Însă hangiul aduse aminte nevestei sale că aveau deja în pimniță vase care serviseră la alți fumători.

Numai ast-fel femeia s'a putut hotărî să le dea de mîncare și de bîut.

Însă amicul lui Henderson, avînd nesocotința d'a-și lăsa câte-va momente tabacherea pe masa pe care mîncaseră, hangiul apu-ă iute o rîndea și luă un strat bun din masa pe care stătuse tabacherea.

Alma.

Serbarea morților la japonezi

Există credința la japonezi că atunci când luna e plină pentru a șaptea oară într'un an sufletele ce-

lor morți fac vizită locuințelor lor. Pentru aceea li se pregătește un loc de odihnă. Se pune o saltea nouă de paie, peste ea o masă mică, la colțurile căreia se așează câte un băț de bambus verde, în vârful cărora se pune hârtie cu paie. Pe masă se înșiră fotografiile membrilor familiei și mai multe lucruri de ale mâncărei.

În seara zilei a 13-a, luna a șaptea, se aprind în fața casei felinare în podobite cu hârtie. A doua zi vine un preot și face rugăciunile trebuincioase. La 15 se aprinde o torță care arată drumul spre imperiul morților.

Venerațiunea aceasta adusă morților este numai o parte a acestor festivități, care stă în viț contrast cu celelalte părți. Târziu, seara, când luna e pe cer, se adună tinerii din sat în curtea spațioasă a unui templu, unde dansează până dimineața. Mai mulți înși bat ca în tobe pe niște butoaie goale. Mai multe perechi îmbrăcate fantastic dansează bizar, cântând în același timp și din gură cântece de veselie.

Când s'a început europenizarea moravurilor în Japonia, guvernul a interzis aceste serbări, care însă se practică încă prin ținuturile muntoase unde nu pătrunde ochiul vigilent al poliției.

C. S.

Legende orientale

Proorocirea lui Saleh

Astea se petreceau în țara misterioasă a vahabiților, în cetatea Riad. Era ceasul rugăciunii de amiază. În vârful minaretelor, muezini începuseră să cânte cu glasurile lor răgușite: *la ilah illa Allah!* cuvinte cu care se începe fiecărui din cele cinci rugăciuni zilnice. Nici un alt glas omenesc n'ar fi îndrăznit să rostească un singur cuvânt profan, într'un astfel de moment, în toată întinderea cetății sacro sfinte, unicul refugiu al ortodoxiei islamice. Chiar și porțile cetății fuseseră încuiate pentru ca nu cum va vr'o caravană de heresiari, de chiiți sau de suniți, fumători de tumbac și bețitori de rachiu, să turbure rugăciunile cetățenilor, singuri drept-credincioși.

Hadji Ismail își terminase spălătura pregătitoare. În mijlocul curții locuinței sale, pe covorul său de rugăciune, întors cu fața spre kaaba, piatra cea mare din Meca și când în genuchi, când prosternat, când în picioare, îndeplinea ritualul cu exactitate. Soarele îl ardea tare, dar el nu băga de seamă asta, adâncit cum era în extasul rugăciunii.

Hadji Ismail era foarte evlavios în aparență însă în realitate era un făcător de păcate: adese-ori se închi-dea în casa sa și se îmbăta cu vin de palm.

În ziua aceea mai mulți prieteni și cunoscuți veniseră la masa lui.

Ei așteptau într-o cameră ca stăpânul casei să își termine rugăciunea.

D'odată se auzi la poartă gemetul unui cerșetor:

— Pentru dragostea lui Dumnezeu, zise dînsul, dați-mi și mie ceva.

Hadji Ismail se învineți de furie.

— Blestemat să fi tu! strigă dînsul către cerșetor.

Și, făcând semn la două sclavi, aceștia se repeziră afară, în aprobările mosafirilor, sgâlțâiră și aruncară încolo pe cerșetorul care turburase rugăciunea stăpânului.

— Știi tu, îi strigă Hadji, că am să te arunc la leul din parcul Djebel-Arid care o să se îmbolnăvească de sigur dacă va mânca din carnea ta necurată, căne de eretic care puțin a tutun și a rachiu.

Omul se ridică de jos. El n'avea turban în jurul capului, părul îi era lung; era îmbrăcat cu o haină scurtă și încins cu o frânghie. Avea aerul tuturor dervișilor vagabonzi care se ved rătăcind prin orașele musulmane. Însă privindul cîne-va mai d'aproape, vedea în ochii lui o lucire supra-omenească, ca la un sfânt: părea a vedea lucruri nevăzute de alții.

— Hadji Ismail, zise dînsul, aruncă-mă, dacă vrei, din vârful minaretului Wahab: tu însuși o să cazi în prăpastie; îngroapă-mă de viț, o să fi tu îngropat; aruncă-mă leul din Djebel-Arid și vei vedea că te va face el să îți termini rugăciunea pe care ți-am întrerupt-o. Saleh e mai mare de cât tine; Dumnezeu pe care îl invocă îl protejează mai mult de cât pe tine.

— Aruncați în parc pe acest nelegiuit, strigă Hadji.

Apoi, fără să mai bage în seamă pe derviș, pe care sclavii îl țirău spre parc, se duse la prietenii săi, pentru a-i ospăta.

Petrecerea ținu mult și Hadji Ismail nu înceta d'a vorbi în glumă despre dervișul pe care-l aruncase leulul ca să-l mănânce și zicea:

— Să vedeți că leul o să se otrăvească.

Se făcuse noapte și petrecerea dura încă. Mosafirii și stăpânul casei eșiseră afară la răcoare pentru a bea cafele.

D'odată se auzi un răget înspăimântător și toți se ridicară în picioare.

Singur Hadji Ismail căzu în genuchi.

— Dumnezeu este cel mai mare! exclamă dînsul.

Dervișul Saleh era înaintea lui ținând leul legat de gât cu frânghia care-i servia de cingătoare.

H. M.

Varietăți

Țiparii veninoși. — La academia de științe din Roma, un naturalist prezintă deună-ză un memoriu asupra țiparilor. După acest memoriu, țiparii și murenele (țipari de mare), au un venin întocmai ca acel al viperelor însă care nu e localizat în gură ca la viperă.

Un țipar de două chilograme are în sângele său o cantitate de venin îndestulătoare spre a ucide zece persoane.

Înalta temperatură la care se află peștii când sunt ferți, face veninul neofensiv. Cu toate astea, zice memoriul, persoanele care au vr'o leziune organică vor face foarte bine să nu mănânce țipari și murene.

—x—

Luptele între pești. — După cum belgienilor le place să privească la luptele dintre cocoși, englezilor la cele dintre câni, așa siamezilor au o mare plăcere să privească luptele dintre pești.

Peștii care sînt servici la acest soi de sport sînt mici, de culoarea bronzului.

Când e apropiată ziua de luptă, peștii sînt scoși din acuariumul lor obișnuit, sînt puși în vase cu apă și transportați la destinațiune. Aci sînt ținuți în sticle cu gâtul larg și sînt hrăniți cu larve, cu mustici și cu alte insecte excitante.

După cât-va timp, două sticle, conținând fiecare câte un pește, sînt puse alături. Dușmanii, cum se ved prin pereții sticlei, încep să se ațite, își ridică aripele și dau cu furie din coadă.

În sfîrșit, în ziua de luptă, amîndouă dușmanii sînt puși la un loc într'un bocal mare de sticlă și imediat încep să se urmărească învîrtindu-se unul după altul, în vreme ce aripele le vibrează. Apoi d'o dată unul se repede asupra cozei celui-lalt și iată-i încăerați. Lupta este lungă. Ea poate să țină o oră, două și chiar trei. Aci își mușcă cozile, aci coastele; une-ori se țin de bot; atunci dinșii stău prinși unul de altul ore îndelungate, nevrînd nici unul nici altul să își descește fălcile.

Peștii aceștia desfășură o mare iuțeală vrînd să se păzească de mușcături și, cu toate că sînt foarte obosiți, prelungesc une-ori lupta foarte mult așa că oamenii sînt siliți să-i despartă. Sfîrșitul luptei se hotărăște prin fuga unuia care e urmărit de cel-lalt, avînd amîndoi cozile și aripele sfîșiate și corpurile acoperite de răni. Adese-ori, unul din ei moare în luptă.

Aldea

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL · ABONAMENTULUI :

Lei 4.50 pe an în toată țara

» 2.50 « $\frac{1}{2}$ « « «

Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

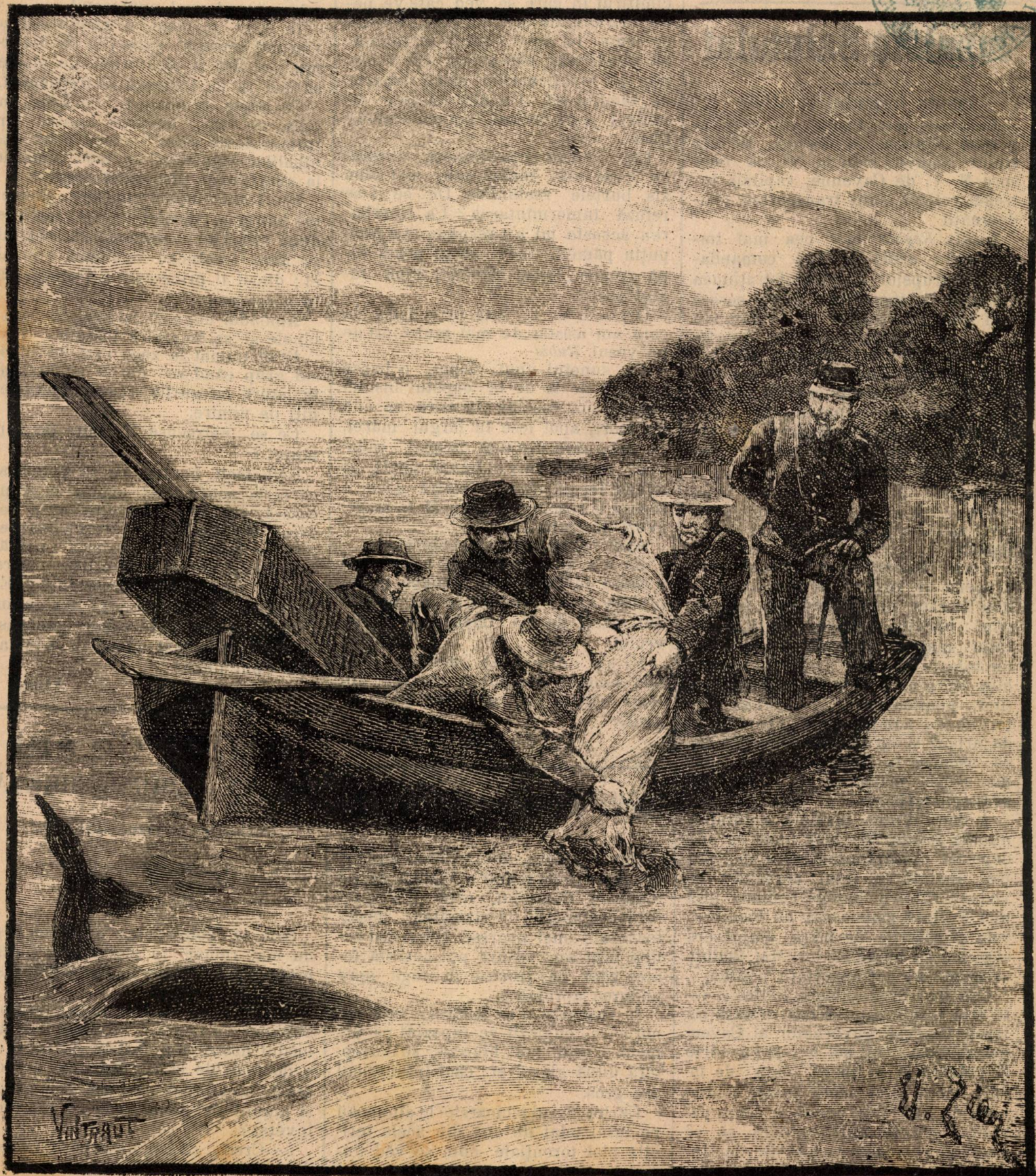
Redacția și Administrația :

No. 11, — Strada Brezoianu, — No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARȚEA —

Anunț

Aducem la cunoștința cititorilor noștri că *Ziarul Călătoriilor* primește spre publicare în coloanele sale descrierea localităților mai însemnate, a băilor, etc., din țară, precum și descrierea excursiunilor făcute de societăți, de turiști etc.

Insulele Salutului

Insula Dracului și altele

În aceste trei insule pe care le posedă Franța la Guiana, în fața riului Kourou, cam la 30 de mile spre N. V. de Cayenne, capitala întregii colonii, sunt transportați condamnații.

Insula *Regală* este cea mai importantă; acolo se află comandaamentul trupelor și administrațiunea centrală a insulelor; acolo sosesc mai întâi convoiurile de condamnați care sunt împărțiți apoi în diferite centruri. În insula *Regală* însă rămân cei mai mulți din ei și sunt întrebuințați la întreținerea și facerea drumurilor, la reparațiunea construcțiilor, la descărcarea corăbiilor, la tot felul de lucrări în port și în radă. Condamnații care au o profesiune lucrează în ateliere și nu arare-ori se găesc între ei și lucrători eselenți, chiar artizanii deservășiți.

Vârful insulei, care la început era acoperit de păduri, a fost transformat într'un platou unde se află acum: biserica, spitalul, clădirile statului major, cazarma trupelor și un telegraf aerian cu brațe articulate. Spre apus e lagărul condamnaților, penitenciarul și locuința ofițerului de administrație, înconjurate de arbori și de parter; mai jos încă, ascunse în frunzișuri dese, sunt mai multe magazine și casele supraveghetorilor.

A doua dintre insulele Salutului, numită *insula Dracului* unde se află deportat ex-căpitanul Dreyfus, era mai înainte cu totul părăsită; se vedeau câte-va barace ruinate însă nici o ființă omenească nu locuia acolo și păsările de mare umpluseră stâncile cu cuiburile lor. Mai înainte se trimiteau aci deportații politici.

Cea mai înveselitoare dintre aceste trei insule este aceea numită Sf. Iosef. Un fost guvernator al Cayennei și-a construit aci o vilă cu curte și grădină și se ducea vara de locuință cât va timp acolo, pentru schimbare de aer. Vila acesta e acum părăsită; guvernatorii preferă să se ducă să petreacă vara la Burda. Îndărătul vilei, la capătul unei alei majestuoase, se rădăcă din sinul ver-

delei casele celor 2 supraveghetori. Dincolo de aceste case se întinde lagărul transportaților în care sunt internați bătrânii, infirmii și alienații. Mulți din aceștia sunt lăsați în libertate.

O preumblare în jurul insulei Sf. Iosef este tot ce poate fi mai plăcut. Lângă stânci imense goale sunt altele perdute într-o vegetație bogată. Între două din aceste stânci este cimitirul în care se ved câte-ve petre mormintale și o mulțime de cruci de lemn; în acest cimitir se îngroapă rămășițele pământești ale soldaților și funcționarilor morți departe de familia lor. Cu alte cuvinte cimitirul este numai pentru oameni liberi.

Cât pentru condamnați, ultimul lor locaș este marea saună, mai bine zis, burtele rechinilor. De ce li se refuză înmormintarea? La întrebarea aceasta mi s'a răspuns că e prea puțin pământ unde să se poată săpa groape, restul insulelor fiind numai peatră.

Oricum ar fi, iată priveliștea la care am asistat de mai multe ori de pe vasul *Rubis*:

La sunetul unui clopot, o barcă se duce de la de la capătul insulei Regală un cosciug în care se află un mort, apoi iese în largul mării. La oarecare distanță de mal, cadavrul, învăluit într-o pânză solidă și având legată de el o piatră grea, e scos din cosciug și aruncat în mare. (Vezi ilustrația).

Apoi barca pornește îndărăt.

Ea n'a ajuns nici la 10 metri când o mare turburare se produce la suprafața apei: rechini se bat în fundul mării de la împărțirea cadavrului.

Mi s'a afirmat că rechini, când aud sunetul clopotului, aleargă din toate părțile pentru a prinde cadavrul.

Un ofițer de marină.

Mâncători de oameni prinși în flagrant delict

Într-o noapte, două călători englezi dormeau liniștiți într-o colibă de pe malurile Congului, când d'o dată fură deșteptați de strigătele sfâșietoare ale unei negrese. Eșiră din colibă însă nu văzură pe această femeie căci ea trecuse în fugă spre pădurea apropiată.

În speranța d'a înlătura vr'o nenorocire, englezii se repeziră pe urmele ei saună, mai bine zis, se îndreptară după glasul ei căci întinericul era gros.

La tot pasul picioarele le alunecau pe lutul udat de una din acele teribile ploți torențiale cum se ved numai în țărilor ecuatoriale. Iar când se încercau să se sprijine de micii

arbori, își retrăgeau îndată mâinile însângerate de spin.

Strigară însă negresa nu'i auzi.

Sporindu și eforturile isbutiră să se apropie mai mult de femeie și atunci se aflară d'o dată în fața unui priveliști spaimântătoare.

La 50 de pași înaintea lor, văzură pe negresă în momentul când se repezia asupra unui grup de negri cari, șezând în jurul unui foc mare, mâncau cadavrul unui copil.

În acel moment, o răbufneală a vântului scutură ramurile de d'asupra negrilor și picăturile de ploaie căzând în foc îl făceau să trosnească.

Pe fețele de abanos, flăcările, în tețite de vânt, aruncau lumina lor tremurătoare și se vedeau ochii canibalilor scânteind în mod sinistru la aparițiunea disperatei negrese.

Unul din englezi cunoștea dialectul bantui al acelui trib și înțelese după strigătele negresei că copilul pe care îl mâncau canibali era al ei; dinșii îl prinseseră și îl omoriseră în acest scop.

Amândoi englezii își armară carabinele și se repeziră înainte.

Erau numai la zece pași de hidosul grup când se opriră cu brațele în latură, cu gurile căscate încremenite de uimire.

Ce se petrecuse în curs de un minut?

Selbategii, pentru ca să potolească furia nenorocitei mame, îi aruncaseră căpățina copilului ei și negresa, încetând d'o dată cu plânsetele, se puse jos și începu s'o roadă.

Epizodul acesta este o descoperire de cea mai mare importanță: El dovedește că din cauza torturilor foamei, pasiunea de carne omenească s'a înrădăcinat adânc în populațiile Congului.

Aldea

10.000 de ani INTR'UN SLOIU de GHIATĂ

Povestire fantastico-științifică

de

L. BOUSSENARD

CAP. VI.

Sala se golește într-o clipeală și nu mai rămân în amfiteatru decât profesorul, Ta-Lao-Yé, d. Sintează și cei patru însoțitori.

— Ei bine, Shien-Chung, întreabă zimbând Ta-Lao-Yé, ce crezi d-ta de modul nostru d'a instrui pe copii și a dobândi de la ei, fără nici o oboseală, atențiunea cea mai completă și amintirea neperitoare a lucrului învățat?

— Cred... că am descoperit procedeul d-voastră.

— Nu se poate. Ori câtă știință ai

avea și ori cât de înaintată ar fi fost civilizația d-voastră, nu pot să admit că contemporanii d-tale cunoșteau principiul pe care se bazează sistemul nostru.

— Totuși e foarte simplu și s'a făcut din el un usagiu raționat în a doua jumătate a secolului XIX-lea. Mă explic. Indată ce copiii d-voastră mari sau mici, sosesc la școală, își ocupă locurile și profesorul le zice numai atât: «Dormiți!»

«Fiind deprinși la asta din vârstă cea mai fragedă, ei adorm imediat sau mai bine zis cad într'un fel de somn care nu e somnul fiziologic ci o stare ciudată a spiritului și corpului în timpul căreia spiritul și corpul sunt sub dependența absolută a omului care a zis: Dormiți!

«Nu e așa?

— Tocmai așa este, răspunse Ta-Lao-Yé mirat. Bine-voește a continua.

— Copiii fiind ținuti ast-fel sub dependența profesorului, se stabilește între ei și dinsul un fel de curent a cărui influență dinșii o suferă tot timpul cât durează această stare.

«Ce face profesorul?

«El se mulțumește a citi sau a recita o singură dată materia. Auditorii, sustrași de la ori-ce influență străină, aflându-se în cele mai bune condițiuni d'a învăța, nu perd nici un cuvânt din ceea ce le spune profesorul.

«Chiar dacă ar vrea să nu asculte, n'ar putea.

«Ori-ce ar face, creierul lor primește, fără știrea lor chiar, întipărirea cuvântului sau a ideii ce reprezintă acest cuvânt.

«De alt-fel, acesta nu e decât lucru pregătit.

«Dupa ce se termină convorbirea, profesorul sugerează tuturor elevilor săi ideea de a-și aminti, când vor fi deștepți, de tot ce au auzit în timpul lecțiunii și ei își vor aminti în tot cursul vieții lor.

«Procedeul acesta minunat ca simplitate, are foloas, mari, de oare-ce scapă tinerii creierii de la o lucrare oribil de grea ca aceea a înmagazinării cu forța a tuturor cunoștințelor omenești, pe când așa, învățând automatic și în mod inconștient, în câte-va momente toate elementele astea devin curând adevărate enciclopedii.

«In scurt, dinșii nu pot să nu învețe și să nu-și amintească.

«Aceste fenomene cari par a fi devenit, ca și *levitațiunea*, parte integrantă din viața d-voastră, erau cunoscute în timpul meu sub numele de hipnotism și sugestione.

«Am făcut eu însu-mi un studiu aprofundat în această privință așa că, în curs de mai bine de 30 de ani, ajunsesem a înlocui somnul fiziologic prin hipnotismul provocat după vo-

ință de mine însumi.

— Cu toate astea, Schien-Chung, descoperirea asta e relativ recentă de vreme ce cărțile noastre cele mai vechi și cari datează de mai bine de șapte mii de ani, nu fac nici o mențiune despre ea.

«Dacă amintirile mele sunt precise, ea există numai de patru mii de ani.

— Nu e de mirare căci nu e aceasta prima dată când o cunoștință încet dobândită de oameni, a fost uitată timp îndelungat și a fost apoi regăsită de nouă generațiuni și înscrisă la bilanțul contemporanilor ca ceva absolut nou.

— E adevărat, zise iar, după o lungă pauză, Ta-Lao-Yé care căzuse pe gânduri amintindu-și că între maotșinii preistorici erau oameni însemnați așa că, în afară de levitațiune, puteau să țină un rang dintre cele mai eminente între reprezentanții actuali ai rasei omenești.

— Ori-cum, zise iar d. Sintează, d-voastră ați simplificat într'un chip uimitor sistemul de învățământ procedând ast-fel ca să suprimați munca de asimilare înceată înlocuind-o printr'un fel de întipărire, de transfuziune imediată care, pe lângă că e momentană apoi rămâne și neștearsă.

«Copiii d-voastră, știind tot ce se învață fără să fi avut trebuința de studiu, n'au de cât să-și aleagă mai târziu, după gusturi și ap-titudini, specialitatea la care voiesc să se consacre.

«Dar mie mi se pare, Ta-Lao-Yé, că învățământul acesta, escelent în principiu, are o parte slabă. Spune, se adresează el numai inteligenței, escludându-se cu totul vederea?

— Ce spui d-ta, Schien-Chung? Ceea ce văzuși nu e de cât o parte neînsemnată din metoda noastră. Învățământul nostru se completează printr'o serie de demonstrațiuni cari vorbesc vederei într'un mod elocvent.

«Ast-fel noi posedăm colecțiuni admirabile cari cuprind toate obiectele sau reprezentarea obiectelor asupra cărora se face lecțiunea orală.

«Fie-care elev, aflându-se în fața acelor obiecte, trebuie să repete lecțiunea și la nevoie s'o comenteze.

— Foarte bine, dar aş putea eu să vizitez aceste colecțiuni cari trebuie să fie adevărate muzee?

— În adevăr, sunt adevărate muzee. Lucrul e cu atât mai lesnicios cu cât ele se află în tot d'a-una la dispozițiunea publicului.

«Uite, mi-a venit o idee. Vrei să vizităm mai întâi această parte a muzeului nostru național din Tombuctu, acolo unde sunt reunite de preferință colecțiunile preistorice, tezaure neprețuite, cu greu adunate de ani îndelungați și de cari sunt cam geloase capitalele provinciilor de la centru și de la orient? Poate

vei găsi rămășiți d'ale contemporanilor d-tale.

— Cu cea mai mare plăcere, Ta-Lao-Yé.

— Să mergem dar; galeriile preistorice se află aproape, de cea-laltă parte a bastimentelor cari compun Universitatea noastră și cari sunt special afectate învățământului oral.

D. Sintează face câți-va pași și iese într'o curte pătrată care d'abea avea 25 metri lungime de fie-care latură și unde sunt înșirate sub cerul liber, o mulțime de obiecte diferite a căror întrebuințare n'o ghicește și asupra cărora aruncă o privire distrată.

Apoi pătrunde într'o sală imensă, întru totul construită de porțelan în acoperită cu sticlă așa că pătrund în ea valuri de lumină.

Se oprește curând în fața unui corp cam conic, ros adânc de rugina, străbătut în interior de o deschizătură circulară și având la partea de mijloc două prințetori simetrice.

— Pre legea mea, asta e un tun... unul din acele tunuri monstroase cântărind fie-care o sută de tone și pe cari le fabricau pe la sfârșitul veacului al XIX-lea marii antreprenori de măcelăririi...

«Aș fi curios să știu de unde provine asta și ce destinațiune pot să-i dea nouii mei amici... Hotărât e foarte interesant să se afle cine-va în lume după veacul său.

Cerebralii tac în vreme ce d. Sintează își aruncă privirea la dreapta și la stînga.

Dinsul vede niște șine de drum de fier, destul de bine conservate, căci cu toată învelitoarea de rugină și cu toate rosăturile timpului, se poate recunoaște forma lor caracteristică.

Mai vede o placă de oțel luată din cuirasa unui bastiment de resboi ale cărei colțuri sunt roase, uzate, deprimare, probabil de o ședere îndelungată în apa mării, apoi câte-va ghiulele de vechiul calibru 36, niște obuze americane sistem Withworth, foarte lungi, foarte mici de calibru, așezate simetric în jurul ghiulelelor rotunde.

Mai sunt acolo o parte dintr'un vapor, o helice de bronz, o roată plină, de fier, probabil o roată de vagon și o mulțime de alte sfărâmatuți fără formă și fără nume, cu îngrijire înșirate, etichetate, înmatriculate, catalogate și pe cari d. Sintează își rezervează să le examineze mai târziu.

Pentru moment el nu consideră de cât obiectele sus menționate.

Era să înceapă a vorbi, a descrie însoțitorilor săi aceste instrumente a căror întrebuințare dinșii n'o cunoșteau bine poate, când se opri d'odată înmărmurit, în fața tablourilor atâr-nate d'asupra fie-cărei sfărâmatuți.

Aceste tablouri sunt gravuri splendide a căror execuțiune face mai multă onoare artiștilor cari le-au zugrăvit de cât acelora cari le-au inspirat.

Ele au pretenția d'a reprezenta instrumentele așa cum erau când oamenii preistorici se serviau de ele, zicem au pretenția, pentru că încercarea asta de restaurare e ceva de ne mai pomenit și d. Sintează, care nu ride nici odată, își întrebuințează toată energia pentru a nu sbucni în hohote de ris.

Bunul Ta-Lao-Yé, înșelându-se asupra tăcerii lui Shien-Chung, vine îndatoritor în ajutorul lui și se apucă să lămurească explicația.

— Iată-ne aci în epoca de fer precum vezi; această epocă a urmat, cred eu la câte-va secole după veacul d-tale.

«De alt-fel, eu nu afirm nimic, căci cărțile noastre sunt mute în această privință iar documentele din vremea cuceririi au fost din nenorocire distruse de strămoșii noștri.

D. Sintează face un semn politicos de aprobare și nu răspunde.

Ta-Lao-Yé continuă:

— Iată o scenă a preistoriei, așa cum ne a fost inspirată de aceste lungi și grele prăjini de metal.

Și zicând așa, arată două șine împreunate încă prin trei traverse de fer.

— Aceste bucăți de fer au trebuit să servească mao-tșinilor, semenii d-tale, drept sanie, pentru a putea să călătorească în număr mare și cu mărfuri grele peste ghețurile hiperboreene.

«Vezi eșitura asta pe partea de jos? Ea e potrivită așa ca să lunece ușor și cu o tracțiune mijlocie.

«Pe această rețea de fer care forma un fel de patine nedestructibile, mao-tșinii ridicau adevărate construcții pe cari puteau să le strămute după voință înhamând la ele renii, după cum fac dinșii și azi începând de la gradul 50 de latitudine nordică.

«Tălpile săniilor de cari se servesc seamănă cu acestea, însă sunt de lemn. Mao-tșinii de azi, aproape întorși la barbarie, nu mai știu să lucreze metalele ca strămoșii lor.

«Scena figurată pe acest tablou reprezintă, prin analoghie, un convoi de mao-tșinii preistorici emigrând în sania lor care avea drept tălpi aceste bucăți de fer.

«Artistul n'a avut a face alt-ceva de cât a copia scena de la mao-tșinii sălbateci cari se încăpăținează și azi a vegeta pe ghețurile lor eterne.

«Ce gândești de această reconstituție, Shien-Chung?

— Mie mi se pare foarte ingenioasă, răspunde d. Sintează care și-a redobândit toată gravitatea.

Apoi adăogă pentru sine:

— Ia să ved ce dracu o să spună el de obuzele astea Withworth și de aceste ghiulele pline de cari americani s'au servit din nou, în unele cazuri, pe la anul 1878.

Ca și cum ar fi ghicit intențiunea d-lui Sintează, Tao-Lao-Yé își reîncepu explicațiile cu același ton solemn prin care vroia să arate că e foarte sigur de ceea ce spune.

— Vezi trunchiurile astea cilindro-ogivale — sunt 12, bagă de seamă — și aceste patru ghiulele de fer plin?

«Bine-voește a observa acum tabloul explicativ. Ce vezi?

— Niște oameni, niște mao-tșini jucându-se în popici.

— Tocmai așa. Din timpurile cele mai depărtate, sclavii noștri au o adevărată patimă pentru un joc simplu și foarte potrivit cu slăbiciunea lor intelectuală.

«Dinșii iau 12 bucăți de lemn, cioplite grosolan în formă de trunchi de con și își petrec resturnându-le cu o ghiulea tot de lemn. Biruitorul e acela care dă mai multe jos.

«Sunt de obicei patru jucători d'o dată. Notează bine: patru.

«La una din săpăturile ale căror procese verbale se păstrează în arhivele universității noastre, s'au găsit, într-o cutie metalică, aceste 12 obiecte de fer pe cari le vezi înșirate înaintea d-tale.

«Înțelegi bine? Două spre-zece.

«Apoi, după cât-va timp, s'au găsit în aceeași regiune, aceste patru sfere de fer rezervate jucătorilor.

(Va urma)

Ciudățeni chinezești

Chinezilor li se par foarte curioase și caraghioase obiceiurile europenilor și aceasta nu trebuie să ne mire câtuși de puțin, când vedem că deprinderile lor sunt cu totul contrarii de ale noastre.

Iată un rezumat foarte hazliu.

În China se bucură omul când îi mor părinții sau rudele. Logodnica plânge când se duce în locuința soțului său. Un chinez te întreabă tot d'a una nu de sănătate ci de câștig. El se supără dacă l'întrebi ce-î mai fac nevasta și copiii. Își acopere capul când te întâlnește și se îmbracă cu haine albe când e în doliu. Titlul unei cărți e la sfârșit și se citește de la dreapta spre stânga și de jos în sus. Școlarii își spun lecțiunile întorcându-se cu spatele spre profesor.

Prânzurile chinezești încep cu fructele și se termină cu supă.

Chinezii încăleacă pe cal din partea dreaptă. Când construiesc case, încep cu ceperișul.

Chinezii nu-și taie nici odată un-

ghiile și se ved mandarinii cari au unghii lungi de 10 centimetri. Ziarele lor nu se ocupă nici odată de politică. În sfârșit la dinșii, acul busolei, în loc să se întoarcă spre Nord, se întoarce spre Sud.

Și, de vreme ce suntem în China să adăogăm că femeile chineze întrebuințează iarna un mijloc foarte puțin costisitor pentru a-și încălzi paturile: în loc d'o cărămidă fierbinte ele bagă câinii sub plapomă și își țin toată noaptea picioarele lipite de ei.

X. X.

AMINTIRI DINTR'O CĂLĂTORIE ÎN ORIENT

— Urmare —

Pe coasta Bosforului se află o mulțime de vile, palate și sate foarte grațioase, în mijlocul boschetelor de verdeață. Iată și *Dolma Bagtché* cu grămădirile ei de bogății și terase cu grilajele aurite.

Mai departe palatul *Teheragan* reședința ex-sultanului Murad fratele actualului sultan Abdul-Hamid. Ildiz-Kiosk și *Teheragan* sunt unite printr'un parc minunat în care se plimbă fîmusețile haremului imperial.

La *Anatoli-Nissar* e locul cel mai strîmt al Bosforului, numai 300 de metri. Pașalele, vizirii, ambasadorii, toți au reședințele aci. Iată și *The-rapia* și staționarele Franței, Italiei și Angliei, cum se leagănă în radă, *Bujuk-Deré* unde sunt ale Germaniei Greciei și Rusiei.

Coasta Asiei rivalizează cu aceea a Europei; ea e mai verde și preferată de otomanii bogăți. Sultanul are un *kiosk* oferit de Mehmet-Ali, pe care l'a costat peste 7.000.000. Deasupra platanilor și sycomorilor e palatul *Bey-lerbey*, locuința încântătoare unde a residat împărăteasa Eugenia la inaugurarea canalului de Suez.

Totul e încântător și rămăi visător văzând aceste frumuseți pe cari o zeiță le-a imprăștiat aci fără nici o sgărzenie.

De la Constantinopol la Alexandria

Constantinopolul, Smirna și Alexandria par legate una de alta. Un voiaj aci e tot ce poate fi mai încântător dar trebuie să fii oriental, adică să nu fii de loc grăbit. Intocmai ca niște adevărați orientali, stând liniștiți și fumând din narghilea, așteptăm plecarea vaporului, în care, pentru a înlătura necazurile plecării, aveam deja două locuri numerotate și alese, pe un vapor rusesc care face serviciul între Odessa, Constantinopol, Smirna și Alexandria.

Plecarăm deci, cu o liniște de pașă pus în retragere. Nici o dată spectacolul de pe strade nu ne în-

teresa ca acum : aci un negustor parlamentă mult până să-și strângă etalajul din mijlocul străzei; trebuie să ocolim un câine care doarme și să sărim peste o groapă mare. Ne era teamă de întârziere dar plecaserăm cu un ceas și jumătate mai înainte. În fine iată-ne pe chei și la vamă căci în Turcia treci pe la vamă și când ești din țară. Dar nu ne era teamă căci o cunoșteam de la sosire.

Ne suim în barcă și, după câte-va minute, suntem pe bord.

În fine, iată-l, e un om înalt și cu o figură frumoasă. Îi explicăm totul și încercătura noastră îl face să fie mai bine-voitor. Ne spune că toate locurile sunt ocupate și că biletele date companiei sunt mai numeroase de cât locurile libere. În fine după multe stăruințe ne dă o saltea de piele pe care ne o așează sub scara de serviciu și pe care trebuie să o păzim până la plecarea vaporului.

Se dă semnalul de plecare și totul începe să dispară de pe orizont.

cu soarele. La stânga, lângă scara cabinelor de clasa I, un turc s'a instalat cu familia sa ca într'un veritabil campament. Plapomă, saltele, obiecte de bucătărie, mașini de cafea, nimic nu lipsește. Acesta e un obicei în Orient : nu călătorește nimeni fără mobilierul lui. Chiar oamenii bogați preferă să doarmă pe punte confortabil instalați de cât în cabine. Își petrec tot timpul fumând și formează un cerc mic; tot restul e ocupat de ovrei polonezi cari merg să colonizeze Palestina.

Renașterea bălăliilor navale. — (Vezi explicația în pag. 662)

Aci, o mulțime gălăgioasă se amesteca cu baloturi, saltele, obiecte de bucătărie, căci corabia e plină de emigranți.

După multe căutări, găsim majordomul care supraveghea de obicei instalațiunea pe vapor. Nu știa de cât rușește și noi îi vorbiam franțuzește. Bietul om nu înțelegea nimic, îi arătam biletele dar toate locurile erau ocupate și se pare că ne vom culca pe bord. Căutam pe căpitan; dar nu era nicăieri, se pare că în încercătura asta tot personalul s'a ascuns.

Mergeam spre sud : la dreapta admirabilul amfiteatru al Serailului, în față *Kadi-Keui*, mai departe e insula *Principo*, care seamănă cu un coș cu flori ce ese din apă.

Dar și insula *Principo* dispare ca și soarele din orizont roșind cu ultimele sale raze vârful *Olimpului*. Noaptea a venit și noi mergem pe marea de Marmara. Încep să se retragă, cei mai fericiți în cabine, noi sub scară.

În zorii de zi trecem Dardanalele, coasta Asiei se desfășură înaintea noastră. Pasagerii s'au sculat o dată

Câți-va bărbați sculați din zori de zi, își fac rugăciunea, având capul acoperit cu un șervet de în și o mică cutie, (de sigur un simbol) legată cu curele la frunte și la brațul stâng cu fața spre soare și cu biblia în mână. După ce au făcut rugăciunea, dejunează stând pe bagajele lor. Apoi unii se culcă iar alții vorbesc, comunicându-se proiectele viitoare.

La turci alt spectacol. Caravana se compune din trei femei, din cari una tinere și frumoasă și un drago-man care le conduce. Ele stau pe o

saltea și fumează țigarete. În mijlocul lor, păzitorul lor le vorbește cu gesturi mari, uneori vocea arată mânie alte ori se îndulcește. De sigur că le povestește vr'o poveste din o mie una de nopți, căci Orientul e patria basmelor.

A doua zi, des de dimineață, intram la Smirna. Rada e adăpostită la sud de muntele Mimas, la est de Pagus, la nord de Sipyle și are forma unui cerc imens.

Acest magnific basin are 54 de kilometri lungime și 8—24 lățime.

Smirna a fost tot-d'a-una unul din porturile cele mai frecventate ale Levantului. Genovezii construiseră o fortăreață pe Pagus dar turcii au dărâmat-o. Ori cum ar fi trecutul Smirnei, orașul de azi are un viitor splendid. Vechiul cheu a fost înlocuit cu unul de peatră.

Smirna e locul de trecere în Asia Mică; două linii ferate pătrund înăuntru una la Alaschei, alta la Se-raikoi.

Terenul e muntos și acoperit cu păduri foarte bogate în vinat, dar și foarte puțin sigure. Cel puțin așa zicea un companion, mare amator de vînătoare.

În timpul când conversam cu vînătorul, sosiam în port. Erau 8 ore, și lumea părea că doarme încă. Nimeni la vamă. După dejun, mergem în oraș. O stradă lungă de alungul cheului e curată. Aci e cartierul comercianților bogați. Fiecare formează o republică și depinde de consulul său. Cea-laltă parte e locuită de turci, armeni și greci.

(Va urma)

Renășterea bălăliilor navale

Francia și Anglia, ocupate de lupta lor pe continent, își neglijaseră flotele. Însă îndată ce liniștea se restabili, marina cu pânze făcu progrese imense, mulțumită descoperirii busolei care avea să călăuzească pe corăbieri fără ajutorul stelelor, ducându-i la descoperirea unei lumi noi, și mulțumită și tunului, de aci înainte nedespărțit de istoria escadrelor de război. Ast-fel se făcu că atunci când războiul, depărtându-se de continent, continuă pe mare, cele două națiuni erau din nou gata să se măsore împreună.

În anul 1513, amiralul breton Portmoguier își arboră pavilionul pe vasul «Cordeliara» și eși din portul Brest escortat de 30 de bastimente de toate mărimile, pentru a ataca pe amiralul englez Honwart care se dusesse să devasteze coastele Bretoniei cu 45 de vase. Ambele flote se întâlnesc în fața micului port Conquet și lupta începe. A fost o învâlmășeală spăimântătoare, în care s'au

întrebuințat de amândouă părțile tunul și artificiiile incendiare.

Cordeliara a avut de luptat mai întâi cu vasele *Suveranul* și *Regenta*; după ce birui pe cel d'întâi, în care timp se aprinse, se apropie de al doilea și îi comunică un incendiu violent. Cele două vase arseră împreună și 2000 de oameni, între cari și Portmoguier, periră victime ale acestei catastrofe.

Cele două flote, consternate de acest dezastru, încetară lupta și se despărțiră (vezi ilustrația).

Această teribilă dramă a fost semnalul luptelor maritime cari, din secolul XV-lea până la Restaurare nu încetară d'a roși oceanul cu sânge francez și englez.

Memor

Bufnița în credința populară germană

La curtea împăratului roman Tiberiu trăia în mare lux Herode Agrippa, un nepot al lui Herode cel mare, care a devenit faimos prin uciderea copiilor în Betlehem, precum și al lui Herode Antipa, care pe timpul răstignirii lui Isus Christos era guvernator în Galilea.

Herode Agrippa a căzut în disgrăția lui Tiberiu și a fost aruncat din culmea fericirii în cea mai mare miserie. Tiberiu porunci să arunce în închisoare pe fostul său favorit, unde lăngezi multă vreme fără nici o speranță de scăpare.

Istoriograful roman Flavius povestește o istorie minunată. Când adevărat Herode Agrippa se afla, împreună cu alți prizonieri, în curtea închisoarei, își aținti privirea asupra unui tovarăș de suferință, un german.—Acesta când auzi că Herode e un evreu din societatea înaltă, zise:

— De și voința zeilor te-a adus în nenorocire, crede-mă totuși, că suferințele tale se vor sfârși în curând. Tu vei ajunge la mari onoruri, ranguri, bogății și toți vor preamări fericirea ta, după cum deplâng acum soarta ta. Aceasta o știu de oare-ce văd că pe arborele sub care te afli, stă o bufniță. Aceste păsări sunt vestitori zeilor și spun voința lor, fie fericire, fie nenorocire. Dacă tu însă vei revedea această pasăre, atunci să știi că e vestitoare a morții tale apropiate. Germanul încheie, rugându-se de Herode, ca acesta să nu-l uite în fericirea sa apropiată. Acesta însă rise de vorbele tovarășului său de închisoare și nu le dete nici o credință.

Câteva luni mai târziu, muri împăratul Tiberiu și urmașul său Gaius Caligula nu numai că-l scăpă pe Agrippa din închisoare ci-l numi chiar guvernator.

Cați-va ani mai târziu, sub împă-

ratul Claudiu, i s'a dat domnia peste tot statul judaic. Dar numai trei ani avea să stăpânească Agrippa un astfel de mare imperiu. El arangiasse o mare serbare la Cesarea și apărui la această serbare într'un costum strălucitor. Când el, îmbrăcat astfel cu pompă regală, vorbi poporului, toți lingșitorii esclamară: «Acesta este vocea lui Iehova, iar nu aceea a unui om!» Poporul începu să repeteze și el vorbele acestea. Din întâmplare ochii regelui văzură o bufniță, care sta pe o funie întinsă. Acum își aduse el aminte de vorbele germanului din închisoare și-l coprinse o presimțire că i s'apropie moartea. În aceeași seară fu coprins de dureri mari și muri cinci zile după aceea.

C.

Curiosități zoologice

Blândețea fiarelor

Domesticitorul englez Darling, călătorind de la Londra la Batavia, a observat pe drum acest caz curios: Unul din cei cinci lei ai menageriei sale ținea între labe un șoarece mare (în vapor erau o mulțime de șoareci) și se juca cu el.

Darling se gândi că leul, în calitatea sa de rudă cu pisica, avea să sfarme mai la urmă, între dinți, oasele șoarecelui și să-l mănânce.

Așteptarea lui fu zădarnică: după câte va momente, leul își desfăcu labele și lăsă pe șoarece liber.

Acesta, în loc să fugă, stătu pe loc și începu să se preumbe pe labele regelui animalelor care părea a face haz de dînsul.

Spectacolul acesta curios dură foarte mult; a doua zi, precum și zilele următoare, jocul reîncepu. De mai multe ori domesticitorul voi să prindă pe șoarece în scop d'a putea prezenta publicului și această priveliște ne-mai auzită: un leu jucându-se cu un șoarece. Însă leul se împotrivi în tot-d'a-una la prinderea aceluia tovarăș care-l înveselea singurătatea.

Tigrul are reputațiunea, foarte mult justificată, că e din cale afară de crud și că omoară numai pentru plăcerea d'a omori. Cu toate astea, s'a observat un fapt cu totul extraordinar. Era o dată un tigrul bolnav la marele magazin de fiare din Hamburg (Germania). Directorul depozitului, vrînd să-i dea carne proaspătă pentru a-l întări, ordonă să se bage în colivia lui un iepure de casă viu.

Directorul se aștepta ca tigrul să sfășie îndată pe iepure dar se înșela: Iepurele și tigrul trăiră mult timp în cea mai bună înțelegere, jucându-se împreună. Totuși, mai la urmă tigrul strînse de gât pe iepure, de sigur într'un moment de mare poftă.

Adese-ori s'au pus porumbei vii

în cușcele leilor și li s'au aruncat grăunțe cari au căzut între picioarele și pe spatele leilor; porumbeii se duceau pe sub lei și luau grăunțele fără nici o temere, iar leiul nu numai că nu se supăra dar părea a se bucura de această familiaritate.

De sigur că e vorba aci de fiarele închise în colivii. Cele libere trăind tot d'a-una câte două și ne-având trebuință de companie, nu mai sunt de sigur așa de blânde.

De alt-fel s'au văzut oameni prizonieri cari au prins simpatie de un painjin din colțul chiliei sale.

Nu e de mirare dar că un leu a prins dragoste pentru un șoarece de treabă.

Alma

PLOEȘTI!

Un județ important al României este și Prahova, prin multele localități însemnate ce cuprinde. Așa, cine nu știe că familia domnitoare are un castel, numit «Peleş», în localitatea Sinaia?... Cine nu știe că aci se află Azuga, cu renumita fabrică de sticlărie? Cine nu știe că aci se află importanta vamă Predeal, frumosul oraș Câmpina — pe care l'am descris în No. 73 al acestui ziar, — Bușteni, Vălenii de munte, mănăstirile Zamfira, Brebu, Suzana, și multe altele?

Capitala acestui județ este Ploestii — un oraș istoric; are o populație de vre-o 35 000 de locuitori. E așezat pe partea dreaptă a Teleajenului. E un oraș frumos și comercial. În privința înființării lui, d-nul V. A. Urechii — bazându-se pe niște acte de la 1610, 1615 și 1675 — zice: «Mihail Viteazul e înființatorul orașului Ploestii. În expedițiile lui cu ostii în Ardeal, aci, lângă munți, el simți lipsa unui oraș de aprovizionare, dar când voi să-l înființeze în satul Ploestii, se împotrivi ră moșnenii de aci de a-și vinde pământurile, ca să nu ajungă iobagi, ca oamenii fără de pământ. Atunci Mihail Viteazul fu silit să cumpere Băicoii și numai dând pământ pentru pământ, putu face domnesc satul Ploestii și a-l transforma în oraș».

Iată originea de la finea sec. al 16-lea a orașului important din Prahova.

Și mai departe ne spune: «Istoria din a 2-a jumătate a sec. al 18-lea, a Ploestilor, este apoi istoria luptelor, ca să-și păstreze independența după ce, în contra a or-ee drept, Alexandru Ipsilant, prin chrisov, dăduse Ploestii ca apanagiū familiei Moruzi. Această luptă este în deplină onoare a ploestienilor».

*

Venind cu trenul spre Ploestii, ceea

ce și se prezintă înaintea ochilor, într'un mod majestos, este gara. Foarte mare și frumoasă. Are două caturi. E luminată cu electricitate. Sălile de așteptare sunt mobilate cu gust.

Această gară e centrul a trei linii ferate: Ploestii-Predeal, Ploestii-Buzeu Ploestii-București, a cărei linie dublă e în lucrare.

*

De la gară, drept în oraș, se află un bulevard cu copaci bătrâni. Ambele părți, pe unde se plimbă pietonii, sunt așternute cu asfalt. Din distanță în distanță se află bănci. După prânz și seara foarte multă lume se plimbă pe acest bulevard și mai cu seamă când luna e sus pe cer! Loc și timp de... inspirat!

Acest bulevard are două ronduri. Într'unul — în mijloc — se află un stâlp susținând lămpi electrice. D'aci se vede marele stabiliment «Progresul». În cel-lalt rond e monumentul vânătorilor:

Pe pământ, în partea dinspre oraș, sunt 4 tunuri (fără roate) apoi soclul e format din 4 trepte în câte patru părți (de la acest rond pleacă patru străzi). Pe patru pedestale sunt patru soldați vânători în diferite poziții. Mai sus sunt patru table reprezentând diferite scene, apoi în sus se ridică, falnică, o coloană de piatră pe care într-o parte (în spre oraș) se scrie: «Vitejiei românești» și în vîrf e un vultur care sfîșie cu ciocul un steag turcesc.

Acest monument — capod'operă a eminentului sculptor George Vasilescu (mort la 12 Noembrie 1898) — s'a ridicat în onoarea batalionului al 2-lea de vânători care a contribuit la victoria de la Grivița.

*

Așa, despre acest batalion se istorisește că la Grivița: «obosiți de luptă, zeciuți de moarte, bravii noștri oșteni se acioau în jurul steagului lor, în fața redutei vrăjmașe, de unde mai esiaū fulgere de puști și trăsnete de tunuri».

În mijlocul acestei lupte, Domnul țerei le zise: «Ce faceți aici?» «Ce să facem Măria Ta» răspunde, în naiva sa cuvîntare, un sergent cu fața încă aprinsă de truda și emoțiunile acelei zile, ne au prăpădit pământii și uite câți au mai rămas din noi. «Căți? întreabă Marele Căpitan, «dar voi căți sunteți față, sunteți sdraveni și voinici, și colo mai ved alți tovarăși de-ai voștri; adunați-vă, mergeți înainte cu vitejie și a voastră va fi isbânda de astăzi».

Un puternic «Ura» fu răspunsul virtușilor vânători. Rîndurile se strîng batalionul înaintează..... și soldatul Grigore Ioan Ia drapelul din mîna turcilor.

*

La desvălire, d-nul Sorescu a zis: «Acest monument va vesti acum și

în viitor că războiul independenței din 1877, în care ostașii români s'au purtat ca niște adevărați eroi, fiul Ploestilor și al Prahovei, s'au luptat cu atîta bărbăție în cât cu drept cuvînt au meritat gloriosul nume de viteji».

Din acest loc unde e monumentul pe dreapta și pe stînga se ved ridicându-se case prea frumoase. Întăietatea o are liceul «Sfinții Petru și Pavel» o clădire vastă și frumoasă. Scara de la intrare e foarte largă, în dreapta și în stînga e câte un leu mare, stînd pe labe și într-o parte Sf. Petru, în alta sf. Pavel, o lucrare de artă executată de arhitectii Domenico Costa și Nedelcu. — D'aci vor eși mîi de generațiuni, cum zice poporul «luminate».

Mai departe se află Banca.

Apoi vine o grădină mare, — aci se termină bulevardul — plantată într'un mod foarte frumos; e înconjurată de un grilaj de fer, cu mai multe intrări; în mijloc e un «jet d'eau» colosal: un om puternic — Hercule — susține cu mâinele-l muschiuloase un vas întins, din care țîșnește apă. Alături de această grădină se află «Băile».

*

În piața mare se ridică «Statuia Libertății» — o femeie — înconjurată de un mic grilaj, în fie-care colț e câte un felinar.

Aproape de această statuie se află un mare hotel «Boulevard».

*

Această capitală este reședința prefecturii, a tribunalului și a altor autorități. Aci se mai află o scoală comercială, o scoală secundară de fete și o scoală profesională.

Stradele — multe din ele — sunt pavate cu piatră-bazalt. Piața e toată cu asfalt.

Acest județ Prahova e bogat în păduri, în cari mișună mîi de animale selbatice; vii, de asemenea, are multe și dați vinuri bune; — pentru aceasta are ca marcă «Un țap și o coardă de viță».

Și cât a-și mai avea de zis asupra Ploestilor!..

Raphael

Legende scandinave

Gurile nevăzute

O să vă povestesc o istorie de staffi suedeze, cele mai rele dintre staffi, așa cum mi-a povestit-o și mie un țeran de ispravă din Bohnlän, lângă Göttenborg.

Un om bogat din acel sat își mărita fata. Cununia se făcuse în mare strălucire și acum mesele, încărcate cu tot felul de bucate și băuturi, aveau o priveliște dintre cele mai plăcute.

Invitații erau să se așeze la locurile lor când văzură d'odată farfuriile golindu-se ca prin farmec și vinul din sticle împuținându-se.

În acel moment intră stăpânul casei.

— Ehe! exclamă dînsul, mă gândiam eu la una ca asta! Dracii vin să ne ia mîncarea; dar așteptați puțin.

Servitorii se apucară din nou să umple farfuriile cu mîncare și sticlele cu vin și invitară pe mesenii ca să mănânce repede.

Mesenii voră să se grăbească, și dînsii, dar le fu de geaba: gurile nevăzute erau mai iuși decît ei; farfuriile și sticlele rămăseră din nou goale.

Toți erau înmărmuriți.

Atunci un bătrîn soldat, mai îndrăzneț decît ceilalți, auzind prin aer niște guri clefăind neîncetat, se sculă de la masă, încălică pe calul său de război și se duse să găsească un duh de munte cărui a zise:

— Împrumută-mi căciula ta și-ți dau pe a mea amanet.

Căciula duhului era așa că cine o punea în cap nu era văzut de nimenei el însă vedea toate ființele nevăzute de oameni.

Duhul răspunse:

— Îți împrumut căciula mea dar cu condiție să mi-o aduci înapoi înainte de apusul soarelui.

Soldatul primi și după cîteva momente era deja îndărăt la nuntă unde mesenii se văicăreau încă de pierderea mîncării.

Cum intră în casă, avînd pe cap căciula duhului de munte, văzu pe d'asupra mesei o mulțime de stafii cari se băteau de la mîncarea ce mai era în străchină. El puse mîna pe biciu și începuse să dea cu furie în dreapta și în stînga așa că toate stafiile fugiră.

După asta soldatul își luă căciula din cap și fu văzut de mesenii cărora le expuse faptele. Mesenii se cutremurară gîndindu-se la primejdia prin care trecuseră d'a rămănea flămânzi și mulțumiră călduros soldatului care-i scăpase de stafii.

Se aduseră alte bucate și alte bîuturi și veselie fu mare.

Mai tîrziu, după masă, soldatul încălică iar și se duse să înapoiască căciula duhului de munte.

«Crede-mă, zicea țeranul terminînd această istorie fantastică,—crede-mă că îndată ce-a dat căciula, a întors calul și l'a dat la goană și calul fugea mult mai tare de cum venise, spre marea mirare a stăpînului său. Cauza era că pe urmele soldatului era o ceață mare de stafii care voiau să-l prindă și să-l pedepsească.

«Noroc că soldatul avea un cal bun cumpărat din Bohnlän».

Dragu.

Băieți și fete sîlbateci

Copil adoptat de urși

Se citește în istoria Poloniei că, pe la anul 1661, niște vînători zăriră, într-o pădure a Lituaniei, două copii de la 9 până la 10 ani, cari se jucau cu niște urși. Vînătorii gonind urșii căutară să prindă pe copii, dar nu putură prinde de cît pe cel mai mic care le opuse o mare rezistență cu dinții și cu unghiile. Acel copil, cu părul blond și cu o fisonomie foarte interesantă, fu prezentat regelui Poloniei, care îl boteză și-l dădu pe regina drept nașă și pe ambasadorul Franței drept naș. Cu toată educațiunea ce i se dăde, nu-l putură domestici pe deplin. El suferea din cauza vestmintelor și le sfășia în bucăți. Sfortările profesorilor ca să-l învețe să citească, fură zadarnice; gura tînerului sîlbatec refuza articulațiunea vorbelor și până la 22 ani epoca morței sale, el păstră tipetul și obișnuința urșilor.

Connoi, doctor englez, văzu la Varșovia, pe la 1694, un alt copil, în vîrstă de 10 ani, luat și crescut de urși, tot în pădurile Lituaniei.

Cînd fu prins începu să scoată niște urlete spăimîntătoare. Avea corpul acoperit cu un păr stufos, nu se obișnuia de cît foarte greu cu traiul nostru. După mai mulți ani de învățătură, cînd fu în stare să articuleze cîteva vorbe, îl întrebă asupra vieții sale dinainte, dar el perduse cu totul memoria și nu putu să dea nici un răspuns satisfăcător. Tăetorii de lemne spuneau doctorului Connoi că urșii dese-ori furau copiii întărziți prin pădure și se jucau cu ei.

Savantul Boërhaave avea obiceiul de a povesti în lecțiunile sale istoria unui tîner care, pierdut în păduri la vîrsta de 5 ani, trăi în timp de 16 ani cu fiarele sîlbatece. Se hrănea cu ierburii, fructe, rădăcini, pe cari le alegea după miros, evitînd fără să se înșele, vegetalele veninoase. Cînd fu adus în societatea oamenilor, nu putu să nu regrete pe aceea a bestiiilor, și făcu o mie de încercări ca să scape. Boërhaave privea această dorință instinctivă a tînerului sîlbatec ca o violentă epigramă aruncată pe fruntea societăților omenești.

Fata sîlbatecă din Ovei-Yssel

Cître sfîrșitul lui August 1717, cîți-va călători urmăriră și prinseră o fată sîlbatică într-o pădure muntoasă din Ovei-Yssel. Avea de la 18 la 20 ani, dar nu știa de cînd locuia pe acele locuri. Pelea ei era brună, aspră și acoperită cu păr; iar părul îi era risipit pe umeri. Nu știa să vorbească, și scotea niște țipete lungi. Caracterul ei era sîlbatec; instinctul apărării, ajutat de for-

ța musculară, făcuse ca prinderea ei să fie periculoasă și grea.

Această nenorocită fu încredințată unor călugărițe cari o îngrijiră; dar ea nu putu învăța să vorbească. Sub influența funestă a vieții închise (de mănăstire), sîrmana fată se stinse cu încetul.

Copilul din Hanovra

În mijlocul unei păduri, din comitatul Hamelu, se prinse, în 1724, un copil de 13 ani. Corpul îi era acoperit cu cicatrice; fisionomia, urîțită de o gură largă și de un nas scurt și lat, arăta un caracter sîlbatec, avea limba foarte scurtă și nu putea să articuleze nici un sunet; dar, în schimb, scotea niște șgote guturale. Nu mîncă întîia oară de cît carne crudă, dar se obișnuia și cu carnea fiartă; se spunea că lăcomia sa era așa de mare, în cît consuma mai mult de cît 3 oameni.

Regele Engliterei îl educă în timp de 2 ani, într-o casă din Londra. Toate lecțiile ce-l fură date fură în zadar; abia știa să ceară în englezește de mîncat și de bîut.

De la Olt

Varietăți

Panoramă universală. — Pentru expoziția de la Paris din 1900 se proiectează o panoramă universală. Un pictor parizian, Louis Dumulin, a avut ideea să aranjeze o panoramă care va fi o adevărată desfătare pentru toți aceia cari iubesc ținuturile exotice.

Pe o pînză mare în semi-cerc, se prezintă ochiului oamenilor și animale din toate țările d. e.: Înaintea Pagodelor din Angkor vor dansa Siamezii un balet, după acordurile unei orchestre siameze; vor fi colibii, animale, oameni de carton, cu cari se vor executa pantomime cu ajutorul unui mecanism. Afară de aceea vor mai fi în această panoramă vie și alte lucruri de mare interes. Clădirea panoramei va fi uriașă, prevăzută cu cafenele, restaurante, terase largi, etc., așa în cît vor forma la expoziție un punct principal de atracțiune.

—X—

Penele coroanei prințului de Galles. — Prințul de Galles, moștenitorul coroanei Angliei, posedă pe coroana sa de prinț de Galles, un mănuchi de pene unice în lume. Sunt pene de Foriwah, un fel de pasăre a paradisului de speța cea mai rară, care nu se află în India decît în ținuturile unde trăiesc tigrii în cete mari. Au trebuit douăzeci de ani, și 12 vînători și-au pierdut viețile, pentru a se strînge acest mănuchi de pene. Ele trebuie să fie smulse cînd pasărea e vie, altfel își perd strălucirea admirabilă.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:

Lei 4.50 pe an în toată țara

» 2.50 « 1/2 « « «

Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:

No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARȚEA —

Anunț

Aducem la cunoștința cititorilor noștri că *Ziarul Călătoriilor* primește spre publicare în coloanele sale descrierea localităților mai însemnate, a băilor, etc., din țară, precum și descrierea excursiunilor făcute de societăți, de turiști etc.

Plantatorul din Singapur

Singapur e un oraș mare în al cărui port se face cea mai vie mișcare navală din lume, fiind punctul de trecere între oceanul Indian și cel Pacific. Locuiesc acolo indienți, singalezii, malabarii, parșii. Insa chinezii se află în cel mai mare număr, peste o sută de mii, și malaezii, cu toate că sunt la dișii acasă, nu au nici o importanță.

Populațiunea europeană se compune mai întotdeauna din englezi, stăpânii țerei, cari au făcut din acest oraș capitala comercială a acelor regiuni, unul din centrele de afaceri cele mai înflorite de pe tot pământul. Mai sunt apoi germani, olandezi, belgieni, spanioli, italieni.

Francezii sunt mai puțin dintr-un tot.

În schimb, se află chiar la porțile orașului o moșie foarte mare ținută de un francez, d. Es Chasseriaux, un om înalt, sdrăven, cu fața arsă de soare, cu ochii vioi, cam aspri, cu barba căruntă și de o energie ne mai pomenită.

Acest francez făcuse din moșia sa un rață. El observase că orașul Singapur e foarte murdar și propusese englezilor să-și curățe orașul și să-l dea lui gunoierul pentru a îngrășa pământul. În fiecare zi pleacă la oraș 40 de cotigși și se întorcă pline cu gunoier.

O altă idee a francezului fusese d'a înlesni malaiezilor și javanezilor mergerea la Meca, spre a deveni hagi, lucru la care dișii, fiind musulmani, țin foarte mult; în chipul acesta un mare număr de lucrători se grămădeau din toate părțile la moșia francezului.

Prin o cultură înțelepțească și prin energie, Es Chasseriaux ajunsese se comanda la zeci de mii de lucrători, adevărate armate, și era cunoscut în toată strimtoarea, și de la India până la Hong Kong, de unde își recruta kulișii pentru lucrarea pământului, toată lumea vorbia de plantatorul de la Singapur.

Nici un francez mai de ispravă nu trecea prin acest oraș fără a se duce să facă vizită lui Es Chasseriaux, care primia pe toți compatrioții sei cu ospitalitatea cea mai cordială.

Astfel s'a făcut că, aflându-mă în

Singapur, m'am dus și eu să-i fac o vizită, după ce-l anunțasem despre aceasta printr-o scrisoare.

Dinsul îmi eșise înainte și mă aștepta pe drum cu o cară elegantă engleză la care era înhamat un cal mic viguros și având un mic negru ca groom (Vezi ilustrația).

Pe drum, dinsul îmi arată sensibile, acele plante nervoase, cu o viață aproape animală și cari sunt aduse în Europa pentru a fi ținute în seră, pe când acolo cresc selbete.

Mai departe îmi arată o plantație de verze, făcută în sere.

— Vezi cum căpătăm noi varza? îmi zise dinsul. Dumnezeu știe cu câte greutate! Dacă am planta-o afară, verzele ar deveni niște arbuști.

«Ia privește și fructele astea enorme, adăogă dinsul arătându-mi un fel de dovleci atârând în niște copaci mari ca stejarii. Fructul acesta e *durianul*, cel mai plăcut din lume. Malaiezii își vînd și nevestele pentru a-și cumpăra fructe de astea.

Alături de acești copaci, văzu arborii numiți papayer, unii de parte bărbătească alții de parte femească. Numai aceștia din urmă produc a cele smochine foarte mari cari se mănâncă și au un gust nespuse de plăcut, pe când fructele copacului de parte bărbătească sunt o otrăvă violentă. Francezul îmi arătă plantele producătoare de bumbac și pe cele producătoare de vată și cari au două pungă atârdate ca niște ouă.

Curând trecuam bariera de pară bătută în pământ și cari opria pe mistreți d'a veni să mănânce recolta. Această barieră de jur împrejur avea o circumferință de 11 kilometri și în toți anii se lărgea. Intraram în plantațiunea de manioc, o plantă din a cărei rădăcină se face un fel de pâine, precum și tapioca.

În vremea aceasta, francezul îmi spunea:

— Aici, sub ecuator, nu avem anotimpuri; în toate zilele semănăm, resădim, prășim și recoltăm.

În vârful unei movile, plantatorul opri calul și se uită lung într'un punct.

— Îmi pare rău că nu pot să-ți arăt azi niște șerpi frumoși, zise dinsul.

— Șerpi?

— Da, cei mai frumoși din lume, ca lungime, ca grosime și ca culoare. Ieri, când arătam plantațiile unui alt mosafir, dișii stăteau înținși d'a curmezișul drumului, și a trebuit să trimis un om ca să arunce în ei cu cocoloși de pământ, dar am fost siliți să așteptăm mult până să se hotărască a pleca din drum.

Și arătându-mi ceva mai departe, lângă gardul de pară, niște ierburii albe cari se mișcău, urmă:

— Privește și acolo; vezi putea să vezi ceva care să te intereseze; e

o familie regală: o tigroaică și doi puși ai ei, cari ne-au făcut onoarea d'a veni să se instaleze pe pământul nostru și cari sunt niște vecini minunați. Se hrănesc cu porci sălbateci. Ce bucurie aș avea să-i poată distruge pe toți! Ei sunt pisicile noastre pentru acești șoareci mari.

— Dar nu e nici o primejdie pentru oameni?

— Nu. Acum 15 ani tigrul făcea câte o victimă pe zi, la Singapur; dar sunt ani de zile de când accidente de astea au devenit foarte rare.

M'am uitat între buruieni și am văzut în adevăr tigrii, și ei aveau cu totul alte mișcări de cât acelea ale tigrilor din menagerii.

Am ajuns apoi la locuința francezului unde am fost ospătat într'un mod priințar.

Câte amintiri îmi revin încă și azi din acea zi bună și despre acel minunat plantator pe care l'am întâlnit la India unde făcuse lucruri mari, căci e lucru mare să adaogi un câmp la domeniul umanității, să transformi o țară sălbatecă, locuită până atunci de tigri, într-o țară cultivată unde se ridică azi sate și unde vetrele omenesti înlocuiesc viziunile fiarelor.

Saint-Pol Lias.

10.000 de ani INTR'UN SLOIU de GHIAȚĂ

Povestire fantastico-științifică
de

L. BOUSSENARD

CAP. VI

«Nu e lucru vădit pentru d-ta, ca și pentru oricare om cu bun simț, că oamenii din evul de fer, neavând deprinderea d'a întrebuinta lemnul, s'au servit de aceste instrumente la jocul acesta a cărui tradițiune s'a păstrat până în zilele noastre?

«Analoghia este isbitoare.

«Aceasta e scena reprezentată în tablou în așa mod în cât ea să stabilească pentru copiii noștri raporturile extra ordinare cari leagă prezentul de trecutul secular.

«Nimic nu poate fi mai interesant, nu-i așa, ca restaurarea acestor epoce depărtate asupra cărora legende nu spun nimic și cari revin astfel din nou sub ochii noștri prin ajutorul ipotezelor ingenioase și probante.

— Da, foarte ingenioase și foarte probante, repetă ca un ecou d. Sințeză nepăsător.

— Cât despre această placă enormă de fer, zice iar Ta Lao-Yé, arătând tabla groasă de oțel, totul pare a demonstra până acum că ea servia la sacrificii. Se cunoaște că, înainte d'a fi fost roasă de rugină, era

patrunghiulară. Cele două fețe ale ei sunt plane și paralele și grosimea ei considerabilă depărtează ideea că ar fi servit la vr'o industrie.

«Trebuia să fi fost foarte greu de strămutat de oare ce oamenii preistorici nu aveau forța noastră.

— Și după ce crezi d-ta că a servit la sacrificiul blocul acesta?

— După greutatea și forma lui și după metalul care îl compune. Nu e de mirare că oamenii din evul de fer au întrebuințat de preferință acest metal pentru a oferi victime la idolii lor.

— Dar ai d-ta vre-o cunoștință despre aceste divinități preistorice?

— Uite, monstrul acesta de metal, zise Ta-Lao-Yé arătând tunul ridicat pe chiulasă, e foarte greu să i se recunoască forma primitivă...

— Inșă cu cea mai mare bunăvoință, e cu neputință să se descopere în acest obiect o aparență omenească.

— Cine-ți spune d-tale că oamenii preistorici dăduseră Dumnezeuului de fer forma unui corp omenească? Eu cred mai curând că era la dînsii un simbol creat după rituri.

— De ce l'ar fi găurit înăuntru?

— De sigur pentru ca să nu fie așa greu, să poată pentru a se introduce în el niscal substanțe deosebite. Suntem încă la presupuneri. Nu-și poate închipui cine va cât de greu e studiul acesta, în lipsă de documente. Trebuie să se înainteze cu o mare încetineală, sub pedeapsă de a spune enormități.

«Totuși, de o cam dată eu conchid ast-fel: Tabla asta de fer și acest soi de coloană, tot de fer, găsite în același loc, la nordul provinciei noastre, adânc îngropate în nisip care a fost un timp îndelungat poate acoperit de apele mării, sunt obiecte d'ale cultului evului de fer.

«Și te voi face să observi, în privința asta, tendința ciudată a oamenilor din acea epocă d'a face toate mari, cu toată slăbiciunea și imperfecțiunea mijloacelor de care dispuneau.

«Pune în fața acestor corpuri așa de grele pe mao țîinii noștri cari au reîns aproape tot așa cum erau strămoșii lor și nici o dată nu vor isbuti să le miște, cu toate eforturile lor cele mai energice.

«Nu trebuie oare să rămână cine-va uimit văzând acești oameni reduși la singurele lor forțe, făcând și rădîcînd ast-fel de obiecte?

Reconstituirea scenei sacrificiului, așa cum a figurat o artistul d-voastră, e foarte isbutită, întrerupse d. Sintează din ce în ce mai nepăsător. Așa trebuie să fi fost.

Și mai e ceva; în jurul acestor obiecte s'au găsit un mare număr de schelete omenești. De ce oasele astea n'ar fi ale victimelor monstrului de metal?

— Ai dreptate.

— Poate că fac rău de sunt așa afirmativ, căci s'au produs multe și mari schimbări pe pământ; dovadă despre asta e prezența aceste cruci de bronz—helicea de vapor—găsită în mijlocul acestor obiecte cari țineau vedit de o altă epocă.

— Adevărat?

— Da; totul dovedește că epoca de fer a fost una și epoca de bronz alta. Totuși, crucea de bronz se afla lângă tabla și coloana de fer. Aci, nesiguranța noastră e mare.

«De ce are obiectul forma de cruce? De ce aripele sunt sucite de la dreapta la stînga? D'ar fi fost cinci său șase aripi de astea, s'ar fi putut presupune că mao țîinii au voit să figureze o stea.

— Dar asta ce crezi că a fost? întrebă d. Sintează arătând un coș de vapor care, cu toată trecerea timpului, și-a păstrat încă forma cilindrică.

— Obiectul acesta a rămas aci în galeria ferului, cu toate că, după părerea mea, el ar fi trebuit pus într'o altă galerie, unde se află olăriile și toate obiectele de pămînt

— Ți-ăș rămânea recunoscător dacă mi ai explica asta.

— Hai, te rog, în acea galerie și o să înțelegi îndată.

Vizitatorii, vii interesați de această convorbire familiară, se dușeră îndată în locul arătat și d. Sintează, care se hotărîse să nu se mai mire de nimic, vede întins pe pămînt un coș de fabrică, lung și subțire, construit din cărămidă.

Coșul e rupt în mai multe bucăți însă toate bucățile au fost îmbinate la locul lor așa ca să păstreze monumentului configurația sa.

Ta-Lao-Yé zise:

— Obiectul acesta ți reprezintă o parte de canal subteran, de apeduct prin care mao țîinii își aduceau de la un punct la altul apa de băut.

«Canalul e încă destul de bine conservat și pare a fi fost construit într'o epocă foarte depărtată, poate prin evul de fer.

«A fost găsit în pămînturile de aluvion d'împreună cu niște rămășiți de locuință, la o mare adâncime.

— Dar țava de fer? zise d. Sintează vrînd să vorbească de coș.

— Ea are esact calibrul cavității apeductului de cărămidă.

«Noi presupunem că a servit de tipar lucrătorilor cari au dat această formă atât de riguros circulară canalului interior.

«Ce zici de toate astea, Shien-Chung?

«Nu sunt bune deducțiunile noastre și nu crezi că încercările noastre de restaurare merită aprobarea adevăraților savanți?

— Cred că studiile preistorice sunt foarte atrăgătoare și că ele dau loc la surprinderi ciudate.

CAP. VI

Organizația socială.—Mamele de familii—Compresiunea a crecrului.—În toila nopții—Câmpia care devine pe rând și momentan când neagră când albă.—Procedeu foarte simplu însă bizar.—Telegrafia optică.—Cinci sute de mii de oameni ocupați a întoarce și a resintoarce pânze.—De ce nu semnale luminoase?—Numerațiunea servind la stabilirea semnelor lor.

E noapte; atmosfera e d'o clăritate admirabilă.

Nu se zărește în sus nici cel mai mic nor, nici cea mai mică urmă de ceață. Pe albastrul închis al firmamentului stelele scânteiază într'un chip incomparabil.

E o adevărată noapte de poet și.. de astronom.

D. Sintează, după un dejun tot așa de variat cât și științific, mistue săi mai bine zis asimilează substanțele absorbite ca unul căruia un post de zece mii de ani i-a servit de aperitiv.

Amabili săi însoțitori, foarte bine restaurați și dînșii, se pregătesc pentru o călătorie care face pe bătrînul savant sudez să tremure de nerăbdare.

— Fii liniștit, Shien-Chung, repetă pentru a zecea oară Ta-Lao-Yé. D-ta cunoști uimitoria iuteală a cursei noastre. La ce ne ar folosi ca să plecăm acum pentru ca să ajungem acolo prea curînd?

«Nu e încă timp.

«Dacă vrei, să mai stăm de vorbă până atunci.

— Bine, să stăm de vorbă. Dă-mi voe mai întîi să observ o ciudățenie care m'a isbit, de și sunt numai de o zi cu d-ta.

«Am văzut un oraș populat, Tombuctu, dar n'am zărit nici o urmă de comerț sau industrie.

«Asta mă miră foarte mult, fiind dat că eu am adormit într'o epocă în care oamenii se înversunau în negoț și industrie.

— La ce ne ar folosi specula și traficul?

«Putem noi spori bunul nostru trai când avem un necesar ce nu are trebuință de nici un prisos? Trebuințele noastre materiale sunt reduse la minimum și lăcomia e un viciu necunoscut pentru noi.

«Climatul nostru temperat nu e supus la nici o schimbare și nu avem a ne preocupa cătuși de puțin de ano-timpuri.

«Hainele noastre simple, largi, comode, sunt potrivite cu gustul și conformația noastră.

«Moda lor neschimbăcioasă a trecut în moravurile noastre.

— Dar și așa, tot trebuie să fabricăm vestmintele și alimentele produse.

— Mao-țîinii sunt țesători; cât despre hrana noastră, ne sunt d'ajuns câte-va laboratorii unde lucrăm pe rînd, ca la școală.

— Dar se poate ca substanțele alimentare să nu vă fie la îndemână.

— Ele se află tot d'auna în vecinătatea laboratorilor cari sunt așa făcute în cât să producă într'una.

«Cât despre aprovizionarea generală, d-ta poți înțelege că fie-care om poate să 'și transporte acasă, într'o clipă, hrana pentru un timp nedeterminat.

(Va urma)

Peștii electrici

Un naturalist englez, d. Kendrik, publică în *Fortnightly Review* un articol interesant asupra peștilor electrici.

S'au găsit organe electrice la vr'o cinci-zeci de soiuri de pești însă aceste organe n'au fost studiate cu de-amănuntul de cât la cinci specii.

Cele mai cunoscute sunt *torpilele* cari trăesc în marea Mediterană și marea Adriatică; acestea dau cele mai mari descărcări electrice.

De multe ori, corăbierii aud pe mare câte o detunare teribilă: ei știu atunci că o *torpilă* se apără de vr'un pește mai mare care vrea s'o înghită.

Sunt apoi *gimnotele* cari trăesc în lagunele Orniocului în America de sud. Sunt *malapterurele*, originare din Nil, din Niger, din Senegal și din alte riuri africane. Peștii electrici se află în adevăr atât în apele dulci cât și în Ocean.

Chiar în fluviul Congo se ved noaptea prin apă fulgere lungi emise de peștii electrici.

Organul electric, la pești, în întregul lui, poate fi considerat ca format din trei părți: centrele electrice ale creierului, nervii electrici cari răspund la organul electric, și în sfârșit organul electric propriu zis.

Electricitatea nu e produsă de centrele cervicale și transmisă de nervii electrici.

Electricitatea se formează chiar în organul electric însă acest organ nu funcționează de cât sub influența impulsurilor nervoase cari 'i sunt transmise de nervii electrici.

Alma.

AMINTIRI DINTR'O CALĂTORIE ÎN ORIENT

— Urmare —

Primul lucru pe care trebuie să'l vezi în acest oraș din Orient e bazarul. Smirna are unul din cele mai ciudate, un dedal cu bolte negre, cu ocoluri peste ocoluri. Ici, colo se vede o viță sălbatică, care își întinde foile sale protectoare asupra trecătorilor.

În acest codru extraordinar, în

mijlocul străzișoarelor strimte în toate direcțiile, circulă o mulțime bizară. Turci, armeni, europeni, locuitori indigeni, fie-care își vede de afaceri: negustorul, stând în ușa sa în fundul prăvăliei sale, așteaptă liniștit pe cumpărători săi adresează câte un salut amical trecătorilor; samsarii, cari furnică ca în toate bazarile Orientului, pândesc cu lăcomie vr'un străin pentru a'l duce din prăvălie în prăvălie să cumpere lucruri miraculoase.

Bălciurile noastre nu seamănă întru nimic cu aceste bazar orientale: nici un strigăt, nici o înghesuială, nici acel praf care te orbește, nici sgomotul asurzitor al mulțimei. Ici colo se aude o voce, sași sunetul clopotului unui măgar care merge mândru în capul unui lung șir de cămile. Aceste animale sunt foarte frumoase la Smirna. Au părul lung și mătăsoș, și talia enormă. Din când în când caravana se oprește la vr'o fântână. Nimic mai pitoresc, dar nu e tocmai ușor pentru conducător să adape animalele sale.

Strada care duce la podul caravelor este încurcată de cămile. Cea mai mare parte vin din Asia mică, de la Eufrat, din Persia, și chiar din Asia centrală. Smirna e un centru comercial de primul rang și principalele sale obiecte de comerț sunt armele, țesăturile, covoarele scumpe, mătasea, smochinele și nuca de gal.

Ne reîntoarșerăm în grabă către bazar. Câte-va bucătărit ambulante se stabiliseră în aerul liber; era destul de curat și un miros plăcut ne delecta foarte mult.

Ne apropiară și văzurăm cum bucătarul făcea cu iuteală un fel de gogoși prăjite în seu de oaie și capră și le presăra cu zahăr. Gustară și erau excelente. Grăbirăm pasul spre a apuca vaporul. De astă dată vameșul era la port. Îi arătăm *tes-kéres* (bilete de segnalmente și permis de circulare).

Iată-ne la Ruși! de astă dată călătorii cari rămăseseră la Smirna, ne făcuseră loc, și cu o mare plăcere părăsim colțul de sub scară, pentru o cabină confortabilă. Pe punte o mulțime de maghernițe cari dau steamerului nostru un aspect de sălaș țigănesc. De odată izbucnește o furtună; în mai puțin timp de cât trebuie a spune asta, grămăzile de bagaje și de oameni dispar sub un inveliş de apă. Fie-care se ascunde unde poate. Dar durată furtunii e scurtă și se schimbă într'o ploaie fină, apoi în ceață și în fine se risipește. În depărtare cerul se descoperă și ultimele raze ale soarelui aurește vârfurile munților.

Plecarăm în timpul nopții și am mers mai bine de o oră d'a lungul insulei Chio. Cine n'a auzit de ma-

rea insulă al cărei sol minunat produce portocalele, lămăele, mierea, migdalele și mastică răpândite în lumea întreagă?

Barbariile turcilor și cutremurele de pământ au sărăcit insula.

Cine va trebuie să fie un bun pilot pentru a putea naviga în acest labirint de insule a căror regină e Chio. Iati, Samos, Nikaua, Patmos, Kalymnos, Kos, ș. a.

Samos nu e separat de coasta Asiei de cât printr'o strămoare de 2 kl. Înălțimele sale, altă dată acoperite cu păduri, sunt azi bătute de vânturile nordice, dar natura e încă frumoasă, solul fecund și munții plini de avuții. De la 1821 această insulă se bucură de o semi-independență, se guvernează de un guvernator numit de Poartă, dar ales dintre greci; are un senat, o cameră de deputați și o administrație separată. Pentru a se bucura de această semi-independență ea plătește Turciei un tribut de 400 000 piaștri.

Kos nu e de cât urme și amintiri. Această e patria lui Hipocrat și cultivă plante medicinale renumite.

Rhodos sfârșește lanțul de insule pe care îl începe Chio. Este străbătută de munți și împărțită de aceștia în două grupe în mijlocul cărora este Tayros. Capitala își ridică fortificațiile sale la 12 kl. de la coasta Asiei. Din zidurile ei nu au rămas de cât niște ruine înegrite de sutele de lupte ce am văzut aci. Rhodos era bulevardul creștinătății spre Ierusalim.

Ca tot orientul, Rhodos, e plină de istorii miraculoase.

Se zice că Rhodienii ridicaseră un colos, pe care l'a făcut Chares de Lindos în 12 ani, și costa 1½ milion.

De abia ridicat și colosul fu răsturnat de un cutremur.

Legenda pretinde că cele mai mari corăbii puteau trece pe sub el. Sfărâmurile sale au fost vândute de califul Moavith unui ovreiu care a încărcat cu ele 900 de cămile.

După această socoteală, greutatea sa ar fi fost peste 200 000 kilogr.

(Va urma)

O călătorie la Ierusalim

acum 400 de ani

În revista germană «Marine-Rundschau» care apare la Berlin, publică locotenentul de marină baronul Natzmer un raport asupra călătoriei ducelui Bogislaw X de Pomerania spre locurile sfinte (1496—1498). Această descriere este foarte interesantă acum când împăratul Wilhelm a făcut călătoria sa la Palestina, de oare-ce arată câte greutatea avea să întâm-

Curiozitățile botanice. - (Vezi explicația în pag. 670)

pine călătorii de acum 400 de ani mergând la Mormîntul sfânt. Iată ce zice numele locotenent:

«Ducele Bogislaw X de Pomerania era unul dintre cei din urmă și mai puternici duci din casa Swantiber și a cărui domnie a fost numită «Anii de

aur» adică 40 la număr, în care timp ducatul n'a purtat nici un război.

După moartea primei sale soții, sora principelui elector de Brandenburg, se căsătorii el pentru a doua oară cu Ana, sora regelui Sigismund

al Poloniei, care îi aduse o zestre mare și cu care făcu mulți copii. Fiind astfel succesiunea la tron asigurată, se hotărî ducele Bogislaw să își îndeplinească vechea sa dorință de a face o călătorie la mormîntul sfânt. Sfetnicii săi l'au sfătuit să nu facă

această călătorie, de oare-ce costa prea mult. Dar spiritul de întreprindere al tinerilor nobili pomerani învinse chibzuința bătrânilor și cu bucurie se adunară cavalerii în jurul ducelui lor.

Cancelarul Kleiste a fost însărcinat cu pregătirile pentru călătorie. Se formă o ceată de 200 de oameni, cavaleri, pași și servitori cari erau bine echipați.

În toamna anului 1496, porniră spre locurile sfinte, prin Berlin, Naumburg, Nürnberg, Heidelberg, Worms și Speier până la Insbruck, unde se afla împăratul german Maximilian I, care la început nu era învoit cu această călătorie, dar care, cu toate astea, ospătă 12 zile pe ducele și suita sa.

De aci plecară la Veneția unde republica le puse la dispoziție corăbii și la 1 Iunie 1497 porniră pe marea Adriatică și ajunseră după patru săptămâni la Iaffa.

Neajunsurile călătoriei pe mare, căldura cea mare, care domnește în cursul verii pe marea Mediterană făcea să sufere mult pe noii cruciași. Dar fiind-că aveau mâncare și băutură în abundență, toți erau cu voce bună. Dar cât p'aci erau s'o pățească, de oare-ce la o distanță de 1000 de metri de la Moden, spre vest de Matapan, se întâlniră cu o escadră de pirați, care număra vr'o 1000 de turci. Își poate ori-cine închipui spaima de care au fost cuprinși creștinii noștri, cari s'ar fi luptat bucuroși pe uscat, iar nu pe mare. Până la marea Baltică le mersese vestea acestor tâlhari de mare, cari nelinișteau marea Mediterană. Cruzimea lor era proverbială. Pe mulți creștini îi vânduseră ca sclavi în Africa.

Comandantul corăbiilor venețiene întrebuiță un viclesug. Ascunse pe toți pelerinii sub bord și ridică pavilionul venețian «Leul Sf. Marcu». Dar turcii nu se astâmpără ci coplesiră corăbiile creștine cu săgețile. Atunci creștinii eșiră pe bord și se puseră la luptă cu păgânii.

Lupta ținu patru ore, dar creștinii fură biruiți. Atunci ducele Bogislaw rugă pe comandantul venețian să parlez cu turcii pentru capitulare. Acesta se duse pe corabia șefului piraților, care se învoi, cu condițiune însă să estrapadeze pe toți pelerinii, iar venețienii să fie liberi. Atât de puternică era pe atunci republica venețiană, încât în sufla respect chiar și hordelor barbare.

Comandantul venețian nu se învoi. El expuse ordinul ce-l avea de la guvernul său de a duce pe pelerini la locurile sfinte. După multe parlamentări pirații se retraseră, temându-se de rezbunarea puternice republice.

Ast-fel călătoria se continuă. La 5 August 1497, călătorii noștri anco-

rară la Iaffa. Pe șoseaua străveche pentru caravane, care încă pe timpul regelui Solomon lega Sionul cu Marea, ducea drumul spre Ierusalim. Toate locurile sfinte au fost vizitate: valea Iosafat, grădina Getsemani, muntele Maslinilor, biserica sf. Mormint, unde primiră cu toții, în frunte cu ducele, «lovitura de cavalier» de la marele maestru al ordinului Ioaniților. După aceea vizitară Betleemul, Nazaretul și apoi plecară spre casă. Când ducele ajunsese iarăși la Veneția, a fost primit cu mare pompă. Dogele Veneției și întregul consiliu îi eșiră înainte pe cinci galere frumos decorate. Festivitățile ținură opt zile.

După ce vizită pe Papa, ducele, cu întreaga lui suită plecă, călare spre Germania. În toate orașele fură întâmpinați cu cinste și cu veselie, și fură ospătați după cuviință. El vizitară și pe împăratul Maximilian la Insbruck, unde împărăteasa oferi ducelui o coroană de mărgăritare.

Când ducele, după o călătorie de două ani, se întoarse în ducatul său, fu întâmpinat de nobili, preoți și popor, cântându-se cântece de laudă.

Călătoria a costat 1768 de florini, pe vremea aceea o sumă colosală.

Teatrul turcesc

Una dintre cele mai remarcabile particularități ale vieții turcești este teatrul lor popular, care nu este altceva decât un joc de marionete, în care se produc un număr nelimitat de artiști. Necesari sunt patru artiști: Karaghioz, Chadschivat, Zeibek și o persoană care reprezintă pe nobilul tată. Karaghioz este o persoană vicleană și prefăcută, care reprezintă tipul național al clasei de jos a poporului și prin glumele sale provoacă ilaritatea publicului. Cu deosebire se distinge el prin parodiar a versurilor poezilor vestiți. El însoțește vorbele cu gesturi originale cari fac publicul să ridă cu poftă. Karaghioz e chel și cocoșat; fața sa este comică și costumul său este karaghioz. Camarad a lui Karaghioz este Chadschivat, care reprezintă pe înțeleptul a tot știitor. El a văzut totul, știe tot și are dibăcia de a se salva din toate situațiile. De multe ori cel-lălți îl înfundă și pe Karaghioz cu toată vicleania sa.

Nobilul tată corespunde lui Pantalone în harlekinadă. El este meretel înșelat și bătut și cu toate acestea este pururea mulțumit. Zeibek este un sălbatic bașbuzuk, dar curajos, și e contra tovarășilor săi. El strigă, injură, e tot-d'auna însă tras pe sfoară, la urmă însă se revanșează.

Acestea sunt cele patru tipuri ale teatrului turcesc.

Sujetul este de regulă o intrigă amoroasă. Scenele din piesă, care se joacă în dosul unei pânze, sunt fără nici o legătură între ele. Repreintăția ține de obicei două ore. Între intervale cântă o orchestră evrească sau armeană, ale cărei singure instrumente sunt tamburine și așa numitele «Zivuri» (un fel de harfe).

Aceste reprezentații se dau în toate părțile imperiului turcesc și cu deosebire în Constantinopol, pe timpul ramazanului.

Publicul se compune din spectatori din toate clasele societății, cu deosebire însă din clasa de jos, soldați și copii de ambe sexe. Femeile turce din societatea înaltă îl cheamă în harem pe Karaghioz, care le produce cea mai mare desfătare.

Curiozitățile Botanice

Cactușii uriași

Printre plantele cari dau vegetațiunii din regiunile tropicale un aspect foarte ciudat, este și familia cactușilor.

Între toți cactușii, cei mai extraordinari sunt de sigur așa zisele *facili*. Se cunosc până acum două sute de specii de *facili*. Una din ele, *circus giganteus*, reprezentată de gravura noastră, poate să ajungă la înălțimea de zece și două-spre zece metri.

Ea crește cu deosebire pe platourile înalte, în părțile aride și lipsite de alte vegetale, ale statelor Arizona și Colorado (America de Nord).

Din trunchiul acestui cactus cresc, de ordinul în sus și în pozițiune simetrică, ramuri cari se ridică paralel cu trunchiul, ceea ce dă acestui cactus uriaș aspectul unui candela-bru imens. Trunchiul nu este rotund ci are colțuri cu spinii foarte ascuțiți.

Când taie cine va trunchiul orizontal, are înainte forma unei stele cu un mare număr de raze.

Tot așa sunt formate și ramurile laterale.

Cactusul uriaș e așa de adânc înrădăcinat în câmp, cu toată înălțimea lui, nu poate fi doborât de uraganele groaznice, foarte dese prin acele părți.

Făclia uriașă are în lunile Mai și Iunie flori mari albe la capătul ramurilor și la acela al trunchiului principal.

Fructele acestui cactus, cunoscute sub numele de «pitahaya» sunt foarte mult căutate de indienii, cari le mănâncă. Fructele se coc în luna August și sunt uneori mai mari decât pumnul, de o culoare ca a drojdiei de vin sau verzuie pe dinafară, și roșii pe dinăuntru.

Printre botaniștii cari s'au ocupat de cactuși se poate cita prințul de Salm-Dick, care a lăsat opere de mare valoare în privința cactușilor.

G. Regelsperger

LEGENDE SCANDINAVE

Stânca

Pe coasta unui munte înalt era o stâncă mare care semăna cu capul unui uriaș căci partea ei cea mai subțire se pleca spre munte, pe când partea ce mai groasă era rotundă ca un cap.

Un lichen alb acoperia partea de d'asupra a stânței, ca o coamă, și că te va burueni tremurată mai sus, ca o coroană de pene.

Stânca aceasta era de mai multe mii de ani pe munte; de aceea se plictisise să stea mereu în același loc și să tot vadă jos în vale arborii schimbându-și culoarea după anotimpuri.

Intr-o zi, când trecea o vulpe pe acolo, stânca 'i zise:

— Ia spune, tu care ești atât de șireată, n'ai putea să 'mi ajuți ca să plec d'aci?

Vulpea ocoli de mai multe ori stânca, privind-o bine, apoi dând din cap, zise:

— Pe tine nu poate nimeni să te ajute și de sigur că ai să stai aci până la sfârșitul lumii.

Și vulpea plecă.

Pe o zi rece de iarnă, o furtună de la nord veni să bată cu furie peste munte.

— Ia-mă, strigă stânca.

— Ca și când am juca, nu 'i așa? întrebă uraganul repezindu-se din toate forțele contra stânței.

Însă stânca rămase nemișcată.

Numai zăpada care o acoperia sbură, într'un vârtej, spre pădurile din vale.

— Nimeni nu poate să te ajute, urlă uraganul; tu ai să stai de sigur aci până la sfârșitul lumii.

Și 'și continuă cursa pe d'asupra creștelor de brazi.

Primăvara, cirezile lăsate în libertate veniau în flecare zi pe coastă ca să 'și facă trecerea spre verdeața suculentă.

— Să mă folosesc de ocazie, se gândi stânca.

Și strigă către taur:

— Tu care ești așa mare și puternic o să poți de sigur să mă ajuți ca să plec d'aci.

— Dacă cineva poate să te ajute, răspunde taurul, apoi sunt eu acela, căci eu singur sunt mai tare de cât 12 oameni împreună și o să 'ți dau o isbitură care să te facă să te rostogolești la vale.

Taurul se duse în partea de sus a muntelui și, repezindu-se asupra stânței, o isbi din toate forțele sale. Însă stânca nu se mișcă nici d'o linie. Atunci animalul se infurie și începu să lovească cu coarnele așa de tare încât coarnele i se rupseră din rădăcină.

Taurul se întoarse la cireadă răgând, cu frutea sângerândă.

— Nimeni nu poate să te ajute, zise dinsul către stâncă, și de sigur tu ai să stai aci până la sfârșitul lumii.

Un băiat, care păzea cireada, văzând pe taur rupându-și coarnele de stâncă, se apropia zicând:

— Iată o stâncă pe care am s'o fac să se rostogolească la vale. Ehe! ce mai șgomot o să facă între munți.

Stânca, auzind glas omenesc, se cutremură și se gândi:

— Dacă șireata vulpe 'mi a refuzat ajutorul ei, dacă furtuna de la miazănoapte a fost neputincioasă, dacă taurul care e mai tare decât 12 oameni n'a putut să 'mi fie de nici un ajutor, ce o să poată face o ființă slabă ca asta?

Tinărul păstor se duse de luă doi pari din copac; apoi punându-se de o parte a stânței, băgă vârful parului între stâncă și muntele petros și apăsă.

Atunci stânca începu să se clatine.

— Mă mișcă, mă mișcă, se gândi capul uriaș.

Însă de rostot nu putea să rostogolească nimic căci în fața oamenilor stâncile sunt mute.

— Încă o apăsare și treaba e făcută, exclamă micul păstor și băgă sub stâncă și cel-l'alt par.

— Acesta are cu adevărat forță mare, se gândi stânca.

În același moment capul uriaș își perdu echilibrul și se rostogoli pe coastă cu un zgomot spăimântător. Când ajunse jos de tot, se sfărâmă într'un mare număr de bucăți care intrară adânc în pământ.

Ele sunt și azi acolo și povestesc legenda aceasta tuturor acelora care înțeleg limba naturei.

P. G. Rigot.

Moravuri și obiceiuri

O purificație la indienii

Un călător sosit de curând din India la Londra, raportează un fapt care s'a petrecut în împrejurimile orașului Tizabad și care arată puterea întinsă pe care o au preoții brahmani asupra populațiilor indiene.

Un om din casta Ahir se ducea la târg cu o vițea în spate. D'odată, când urca un munte stâncos, animalul sbătându-se îi căzu de pe umeri și rămase mort pe loc.

Preoții brahmani, auzind de aceasta, declarară că omul se făcuse vinovat de un păcat spăimântător, de oare-ce contribuise la moartea unei vaci, animal sfânt la indienii, precum se știe.

Prin urmare omul fu excomunicat

și o ispășire strașnică fu declarată necesară.

În curs de șase luni, indianul a trebuit să ducă o viață de cerșetor, să facă pelerinajii la un mare număr de pagode situate în mijlocul codrilor neumblați, pentru ca să se închine.

În tot timpul acesta era silit să poarte mereu o frânghie în jurul gâtului și pe umeri o parte din coada vițelei.

Nici un membru al familiei sale nu putea să-l primească în casa sa nici să 'i dea vr'un ajutor sub pedeapsă d'a fi și el excomunicat.

De curând Ahirul, după ce a rătat în lume fiămînd și insetat, a putut în sfârșit să se întoarcă în satul său, unde are familie și avere.

Însă cu astea tot nu 'și a ispășit păcatul. În satul lui trebuie să se facă un mare număr de ceremonii, din care unele foarte plicticoase și chinuitoare, până ca să fie permis în sfârșit nenorocitului păcătos, să intre plin peste tot de balegă de vacă, în riul Sarju.

După ce se va afunda de mai multe ori în apele reci ale acestui riu, va putea să se considere ca purificat și va fi din nou admis în castă, când apoi va trebui să dea o masă mare la 50 de brahmani și la 100 de Ahiri.

Aldea.

Țările reci

Peisagiul din Norvegia

Am putea zice că Norvegia este de modă nouă. Mai înainte nu era cunoscută de cât din geografie. Căpiva călători o descrieseră. Dinșii îi laudau peisagiile pitorești, minunatele efecte de lumină. Însă pe acea vreme, orizontul călătorului celui mai îndrăzneț se mărginea la munții Elveției și la malurile Rinului. Nimic nu putea să întreaacă în frumusețe piscul troenit al muntelui Iungfrau și ruinele mărețe de la Reinecke.

De atunci încoace lucrurile s'au schimbat. În Germania mai întâi, după exemplul împăratului Wilhelm, și apoi în Franța s'a luat obiceiul d'a se face excursiune, în timpul căldurilor verii, la capul Nord.

Și nimănui nu 'i pare rău de această călătorie.

D'a lungul coastei norvegiene, pe unde se întind munții scandinavi, călătorul dă în tot momentul peste o nouă surpriză.

Fjordurile majestuoase sunt de o măreție ce nu se poate descrie, prin liniștea și seninătatea lor.

Soarele își aruncă întocmai ca la tropice, razele pe pământ, însă lumina sa pare în Norvegia cu totul alt-fel. El transformă în cascade re-

pezi ghețurile și zăpezile și încornează cu miș de focuri, de toate culorile, vârfurile munților, descoperind ochilor uimiți pajiști de o verdeată când foarte închisă când foarte deschisă, d'asupra cărora se înalță brazii uriași.

Atâta sălbătăcie sus în munți și atâtea frumuseți jos în văi nu se pot vedea în nici o parte a lumii.

Drumurile sunt rare în Norvegia însă când călătorul dă peste unul poate să-l urmeze în cea mai deplină siguranță.

Unde va vedea o casă, n'are de cât să se ducă acolo, căci va fi primit cu cea mai dragă inimă și cu cea mai întinsă ospitalitate.

Călătorul e în casa norvegianului ca la el acasă: toți se pleacă înaintea lui. Și când pleacă, spre marea părere de rău a gazdei sale, aceasta îl conduce până departe, la altă casă, unde va avea aceeași primire, aceeași delicateță de sentimente și de simpatie.

Însă sunt alte regiuni mai ridicate unde nu poate ajunge cineva nici pe drumuri nici pe cărări. Din fericire ascensionisti se găsesc în toate țările.

Dinși au pus stăpânire pe munții scandinavi și, mulțumită numai acestor agățători, putem ridica un colț al vîlului care ascunde de ochii noștri profani tainele platourilor norvegiane.

În acest îngust colț unde iarna nu-și rostește nici odată ultimul cuvânt, artistul, înmărmurit de zgometul ce fac apele repezindu-se din înălțimi și cari se prefac cu totul în aburi până să ajungă jos, a prins drama palpitantă ce se joacă în acel decor amețitor.

Renii sunt acolo la ei acasă. Ei nu știu ce vrea să zică a trage la jug; nimeni nu-și împușcă pentru a se nutri cu carnea lor său pentru a le tăbăci pelea în mod savant. Ei aspiră cu deliciu aerul rărit al zăpezilor eterne. Se hrănesc cu lichienii, cari sunt o minune de vegetație; trăesc despărțiți în familii, ca și oamenii. Adeseori, din cauza vr' unor neînțelegeri, se dau războaie crâncene între dinși.

Haralamb.

Simunul

Un călător francez dă următoarea descriere despre teribilul vînt numit *Simun* și care bate de obicei în pustiile Saharei, ale Arabiei și Persiei:

Simunul se anunță printr-o pată deosebită care se arată la orizont. Pata se mărește mereu până ce începe să se simtă vîntul. Tot cerul se întuneacă, umbra obiectelor se șterge, verdeata copacilor pare un albastru

murdar. Pasările sunt îngrijate, animalele spăimântate încep să alerge încoace și încolo fără rost.

Căldura devine năbușitoare; termometrul poate să ajungă până la 52 de grade.

Nisipul se mișcă întocmai ca valurile de apă și se gramădește în formă de dealuri. Omul e silit să se întindă jos și să-și acopere fața pentru a nu fi înăbușit. Pielea se usucă din cauza evaporării sucurilor; respirația e foarte deasă, gâtul arde și setea devine o tortură.

Simunul evaporază și apa din urcioare, chiar bine astupate fiind acestea, lipsind astfel pe nenorosiți călători de mijlocul d'a-și potoli focul care-l consumă. Nisipul ferbinte de care e încărcat și care pătrunde în ochi și în căile respiratorii, pune culme suferinței lor.

Călătorul francez a fost surprins de simun în șesurile cari despart Farsitul de Berdys.

«Când s'a rădat vîntul, zice dînsul, eram singur, călare pe cămila mea, departe de orice copac și de orice locuință. Mă siliam să-mi apăr fața acoperind-o cu o batistă. Cămila deveni foarte îngrijată, o croi de fugă și eu, pierzând scările, căzu în nisip. Stăutul culcat, căci nu vedeam nimic nici la două pași înaintea și-mi înveli capul cu hainele până ce vîntul se potoli. Atunci m'am ridicat și m'am dus să-mi caut cămila pe care am găsit-o la o distanță foarte mare, culcată lângă o tufă care 'i apăraseră capul de nisip.»

Dragu

Torța eternă

Vrem să vorbim de muntele «Iarmatach» (peatra-arsă), înalt de 350 de metri și prin al cărui vîrf ese o flacără ce nu se stinge nici odată.

Vulcanul acesta liniștit, însă tot-d'a-una în acțiune, nu e altul de cât acela căruia cei vechi îi ziceau *Chimera*. El se află într'un ținut foarte puțin umblat din Asia Mică. Existența lui era cunoscută de poeți și povestitori antichității. Homer, Strabon, Pliniu și Servius vorbesc de el și 'i consacră o mulțime de legende. Plutarco spune că «Chimera» era un munte în Licia, care reflecta razele soarelui. Vestitul Belorofon ar fi despiciat stîncă și astfel ar fi distrus acea lumină «aducătoare de nenorocire» ceea ce a făcut să se zică că dînsul a distrus Chimera.

Lucru adevărat este că muntele acesta, căruia turcii îi zic «torța eternă», există și azi, și noaptea luminează la o mare distanță împrejur, întocmai ca și atunci. Un călător l'a descoperit de curind.

Vlărieț

Prima tăiere a părului. — În Algeria, prima tăiere a părului (luarea din păr) la copil indigen, se face la vîrsta de două ani. Aceasta e pentru familie o sărbătoare la care sunt invitați toți vecinii. Dacă anul a fost bun și familia e în îmbelșugare, atunci se taie o oală și se gătește mîncarea numită «cuscusu».

Baiatul e adus și îmbrăcat cu o haină care lasă brațele și picioarele goale. Un bătrîn îi taie părul din creștetul capului. O babă ia părul tăiat, îl pune într-o strachină plină cu cenușă și, începînd a striga: «iu! iu!» aruncă părul și cenușă în vînt, chemînd bine cuvîntarea cerului.

După ce se termină operațiunea, copilul aleargă la mama sa care se încearcă a 'i explica că a devenit un om

—x—

Producțiunea parfumului în Franța. — «Revue de Statistique» publică un interesant articol asupra producției parfumului în departamentul Alpiilor maritimi. S'a întrebuit două milioane chilogramme trandafir, 2 și jum. milioane chilogramme flori de portocale, 200.000 chilogramme jasmin, 150.000 kgr. și 200.000 kgr. violele. Prețul mediu pentru un chilogram de violele este 4 franci, 2 și jum. pentru jasmin, 65 bani pentru trandafir și 70 bani pentru flori de portocale. O culegătoare de flori poate culege în patru ore 20 chilogramme de flori de trandafir și trei chilogramme de asmin. Pentru a face un chilogram de esență de flori trebuie 1000 de chilogramme flori de portocale, adică 1.200.000 de flori. Pentru un chilogram de esență de trandafir trebuie 16.000 chilogramme de trandafir săi cinci milioane de trandafir. În fiecare an se fac acolo 500.000 chilogramme de pomadă săi oleuri și patru milioane de litruri de apă de trandafir. Valoarea acestor produse este de vre-o 15 milioane de franci.

—x—

Construirea unei insule artificiale. — După cum raportează «Colliery guardian», un antreprenor american, d. Carol Coen, se ocupă cu un proiect ciudat, acela adică d'a crea o insulă artificială în mijlocul oceanului Atlantic, la depărtare de 116 kilometri de Long Island. Adîncimea apei în acel loc e numai de 21 de metri. Temeliile insulei vor fi 60 de bolovani de fer, de un diametru de 4 metri fiecare. Insula va primi numele de «Atlantis» și va avea pe ea un otel de primu rang. Oceanul ne fiind al nici unui Stat, locuitorii insulei nu vor plăti biruri și nu vor avea alte legi decît pe acelea ce 'i vor face ei înșiși.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:

Lei 4.50 pe an în toată țara

» 2.50 « 1/2, « « «

Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

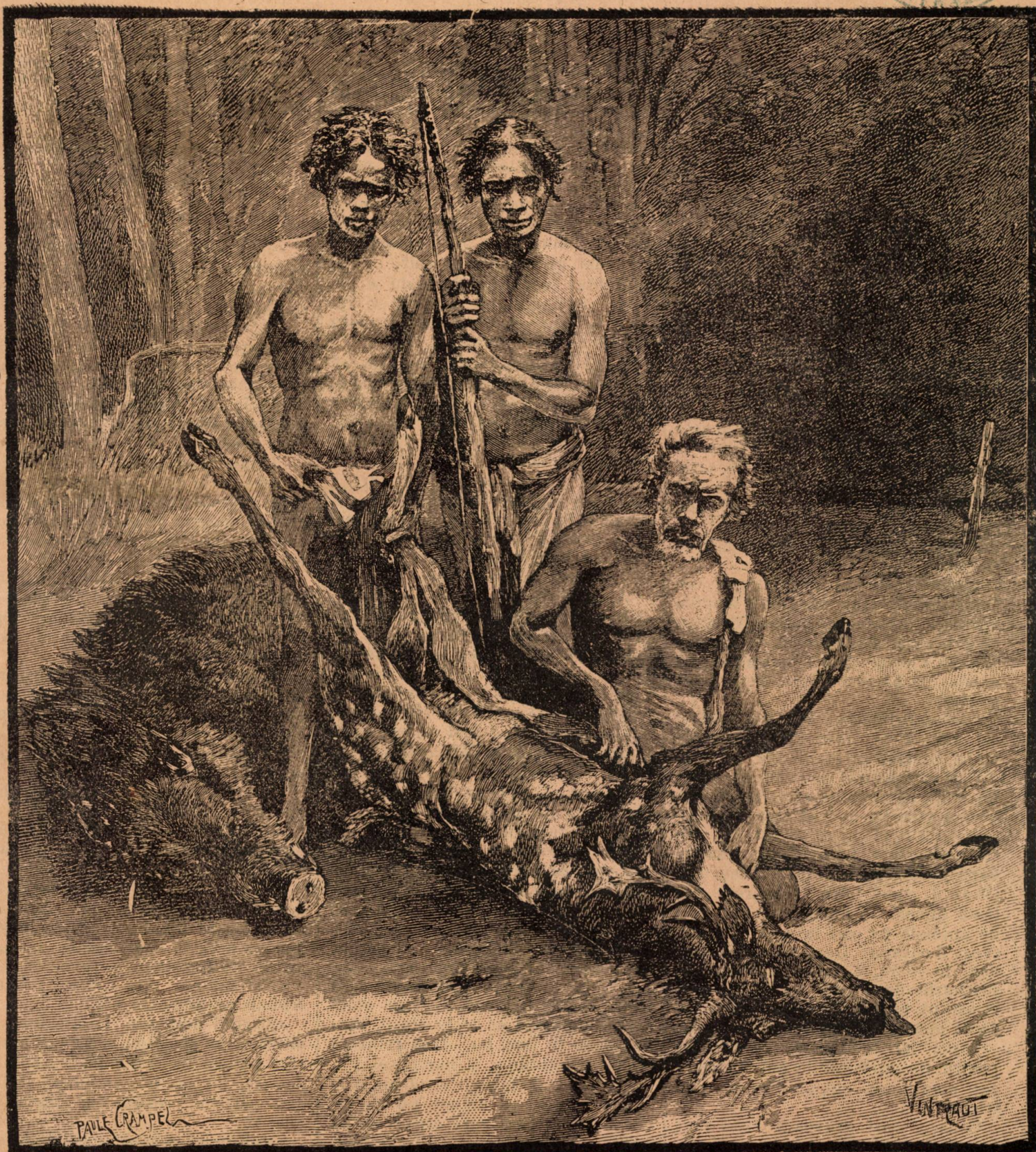
Redacția și Administrația:

No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARȚEA —

Anunț

Aducem la cunoștința cititorilor noștri că *Ziarul Călătoriilor* primește spre publicare în coloanele sale descrierea localităților mai însemnate, a băilor, etc., din țară, precum și descrierea excursiunilor făcute de societăți, de turiști etc.

Din țara celor „o mie și una de nopți”

Poporul care nu râde nici odată

Călătorul care vine de la Bengal, lăsând în urmă delta melancolică a Gangelui și coasta arsă de soare a Coromandelului, precum și europeanul care a văzut nisipurile arzătoare ale Egiptului și platourile crăpate de căldură ale Arabiei, rămân încăntați, fermecați când dau de insula Ceilan, care se ridică ca un buchet de flori și verdeată din oceanul Indian.

Această insulă forma unul dintre cele mai vechi regate de pe pământ și pe vârful unuia din cei mai înalți munți ai ei, pe Piscul lui Adam, zic indigenii că se vede și azi urma piciorului celui d'antăi om.

Originea locuitorilor acestei insule se perde în noaptea timpurilor și cronicile ei istorice cuprind o serie neîntreruptă de 23 de secole, în cursul cărora insula a fost ocupată pe rând de cuceritori veniți din Bengal, de portugezi, olandezi și în sfârșit de englezi.

Între rasele de populație din Ceilan, care atrag mai mult studiile savanților, este aceea numită Weddah despre care se crede că e urmașa directă a celor dinți oameni ce au existat pe pământ și care se numeau *yakkas*.

Oamenii din rasa Weddah stau și azi retrași în pustietăți, fugind de orice contact cu civilizația.

Căți-va călători pretind că dinșii nu știu să numere, nici să deosebească culorile nici să măsoare timpul. Dinșii plâng și strigă dar nu rid nici odată. În privința aceasta, după cum zice savantul Bayley, dinșii ar fi unici între popoarele din toată lumea. Se hrănesc cu tot felul de animale pe care leucid cu arcul. (Vezi ilustrația). După ce usucă carnea la soare, o înmagazinează în scorburile de copaci ale căror guri le astupă cu lut. Nu bea nici odată decât apă și nu știu ce este tutunul.

Lipsa lor totală de dispoziție pentru ris atrăsese de ani îndelungați atențiunea cingalezilor din districtul Kandy.

Cauzele care provoacă risul sunt foarte deosebite la diferiți indivizi. Însă toate mijloacele întrebuintate d'a face pe un Weddah să ridă au ramas

zădarnice. Nu numai atâta, dar vederea unei persoane care ride inspiră un mare disgust Weddahilor.

Orî de câte ori au fost întrebați dacă nu li s'a întâmplat nici o dată să ridă, dinșii au răspuns:

— Nu, nici odată. De ce am ride? Unde e ceva de ris?

De alt-fel, în regulă generală, popoarele orientale cred că risul e o mică necuviință și cingalezii de la Kandy au păstrat de un timp imemorial obiceiul de a-și acoperi gura cu mâna sau d'a întoarce capul în altă parte, când rid.

Cinci Weddah, doi oameni și trei femei, au fost prezentați prințului de Valles în cursul ultimei sale vizite la Ceilan. Femeile aveau mutrele foarte blânde; oamenii erau mici și urîți. Dinșii dădură dovadă de mare îndemănare în tragerea cu arcul și, din ordinul barnumului lor, se încercară să imiteze risul; făcură tot felul de strîmbături care de cari mai oribile, dar nu isbutiră să ridă.

Ținutul locuit de Weddah e păduros și relativ jos, căci nu se ridică la mai mult de 60 de metri d'asupra nivelului mării.

Weddahii sunt de statură mică, au cap foarte mic, picioare subțiri, slabe, cotul ascuțit, nasul turtit, culoarea feței mai neagră de cât a cingalezilor, părul cam creț, uscat, neîngrijit. Îmbrăcămintea lor mizerabilă și neglijența lor sistematică de orice spălătură prezintă un aspect de neșpusă barbarie. Privirea lor este mai mult aspră de cât brutală; ochii lor exprimă tot-d'a-una o mare grijă, de și sunt strălucitori și vioi.

Weddahii nu au olărie și nu știu să-și ascute săgețile de fer de cât prin lovitură de piatră.

Ferul pentru săgeți îl capătă de la negustorii cărora le dă în schimb piei, coarne, ceară de albine și altele.

Exploratorii sosiți de curând din Ceilan spun ca au mai rămas foarte puțin Weddah în pădurile lor, și trăsesc singurateci.

Cu nici un preț nu voesc să iasă din satele lor și, o dată, căți-va din ei fiind aduși cu forța la oraș, au rămas împetriți de uimire la vederea unei case de cărămidă. Când le-a eșit înainte o căruță, au fost cuprinși de o spaimă nebună și respingeau ca hotărîre orice hrană li se dădea. Numai după numeroase consfătuiri se decisă să guste orez făr.

Le plăcu sarea, necunoscută încă pentru ei, și la plecare cerură atâta sare cât puteau să ia la dinșii, spre a o duce în țara lor. Însă refuzară cu dispreț tutunul și narcoticile.

Un Weddah fusese condamnat la moarte pentru că ucisese pe un vecin al său despre care credea că i-a vrăjit câni. Pedepsa i-a fost schimbată în muncă silnică pe viață, de oare-ce juriul a cerut indulgența

curței pentru „acel ucigaș ignorant ca un animal”. Părerea aceasta s'a justificat pe deplin când s'a constatat că, după trei luni de frecvență a scoalei penitenciarului, dînsul abia isbutise să învețe patru litere ale alfabetului cingalez și să numere până la optu spre zece. Dînsul auzise vorbindu-se de o ființă superioară, numită Ouallyham, dar nu știa dacă era un zău sau un drac: era necunoscutul.

V. Demays

10.000 de ani INTR'UN SLOIU de GHIATĂ

Povestire fantastico-științifică
de

L. BOUSSENARD

CAP. VI.

— În adevăr. Eu uit mereu aceea minunată facultate care vă procură darul d'a vă afla în același timp oriunde voiți.

— Noi n'avem prin urmare a ne preocupa de mijloacele de comunicațiune care erau pentru strămoșii noștri o chestiune esențială.

«În loc să aducem alimentele la noi, mergem noi la ele, ori-când credem necesar.

«Prin instantaneitatea mișcărilor noastre, prin forța noastră psihică a cărei dezvoltare este aproape nesfârșită, putem realiza ceea-ce alți oameni caută atât de mult și cu așa mare greutate.

«De altă parte, pământul locuibil mărginindu-se la o zonă circulară și neîntreruptă, care urmează aproape linia tropicelor, producțiunile sunt aproape identice.

«E dar nefolositor a se transporta ici și colo cutare una sau cutare alta substanță pe care suntem siguri că o vom găsi pretutindeni.

—Cu toate astea, d-voastră lucrați în mod intelectual

«Lucrăm enorm, însă într'un chip inconștient, ca să zic așa.

«Noi trăim mai cu seamă prin gândire. Singură gândirea ne procură bucurii nespuse.

«Să nu crezi însă că noi ne închidem în noi înșiși ne, că ne absorbim ca odinioară iluminății cărora le era d'ajuns această contemplare intimă, un fel de hipnotism permanent.

«Noi suntem din contra într'un schimb continuu de idei.

«Spiritul nostru e tot d'a-una în mișcare, ca și corpul nostru. Și după cum punem în comun toate bogățiile noastre, tot așa ne schimbăm ideile, descoperirile, rezultatele lucrărilor noastre.

«Mulțumită acestei organizații sociale care ne micșorează numărul trebuințelor și ne face să trăim fără

preocupare, putem să ne consacram între totul științei pe care ne-o înfățișăm sub numeroasele aspecte și pe care ne-o asimilăm în toate manifestările ei.

«Vezi d-ta, Shien-Chung, noi suntem cu adevărat, în raport cu d-ta, o rasă deosebită care, precum îți spuneam adineoarea, urmărește de mulți ani o operă de «desmaterializare».

«Unde o să ne scoată asta nu știu. Poate peste câte-va sute de ani o să ajungem la spiritualizarea absolută.

«Pentru moment, poți să observi că după frigurile de mai înainte a urmat o liniște deseversită.

«Nu mai sunt lupte, nici poftă de împlinit, nici lucrări aspre, nici griji. Omenirea unificată se odihnește.

— Sunteți cu adevărat fericiți, Ta-Lao Ye. Viața asta trebuie să fie cu drept idealul fericirii.

«Dar permite-mi încă o întrebare cu privire la starea d-voastră socială.

«Cum înțelegeți d-voastră familia?

«Am văzut pe copiii d-voastre la școală și am aplaudat în sinceritate procedurile d-voastre de educație. Dar mamele lor, nevestele d-voastre cum stau?

— Situațiunea femeii e de mult timp hotărâtă la noi.

Femeia este într-un tot egală noastră. Ea se bucură de toate drepturile, de toate prerogativele noastre și, la nevoie, împarte toate răspunderile noastre.

«Istoria ne arată că odinioară când sub influența numeroaselor cauze cari ne-au modificat rasa, creierul nostru a început să predomină, femeile, mai nervoase, mai puțin echilibrate, mai puțin raționabile—scuză banalitatea acestui cuvânt—au pus omenirea în primejdie.

«Nemulțumite d'a fi egale cu noi, ele pretindeau să fie stăpâne absolute, să aibă dominațiunea desăvârșită asupra noastră.

«Fie-care familie devenia un iad, viața intimă era nesuferită.

«Său că elementele cerebrale nu erau bine coordonate la femeii sau că sistemul lor nervos nu era în proporție cu organismul lor, sau poate dintr-un alt motiv pe care strămoșii noștri nu l-au putut afla, oamenii trebuiau să treacă printr-o perioadă teribilă.

Ajunseră lucrurile acolo încât legislatorii, ne mai având nici un argument și nici o pedeapsă de întrebuintă, decretară ca să se împedice creșterea creierului la femeii prin o compresie indentică a țestei capului lor în copilăria cea mai fragedă.

— Așa dar ați hotărât să faceți din femeile d-voastre niște microcefale, niște idioate?

— Mai bine era să fie idioate de-

cât așa monștri cari au tiranizat pe părinții noștri ast-fel că pe mulți i-a făcut să fie apucați de nebunie furioasă.

— A strânge capetele pentru a nimici gândirea, asta e cu adevărat ceva chinezesc, întrerupse d. Sinteza.

«Uite, îmi duc aminte, practica asta, căreia nu pot să-i refuz un brevet de originalitate, era deja începută înainte de marea pornire a rasei mongolice.

«Știi că strămoșii d-voastră, oamenii aceia cu totul practici, strângeau până la deformare picioarele fetelor lor, pentru a le sili ast-fel să stea acasă?

— Știm și știați și părinții noștri.

«Totmai obiceiul acesta a dat, cred, legislatorilor noștri, ideea d'a combate printr'un mijloc la fel, creșterea prea mare a creierului femeesc.

— Și mijlocul acesta eroic a isbutit cel puțin?

— Intr'un chip admirabil. Creșterea creierului la femeii a fost oprită în curs de o perioadă destul de îndelungată.

«Oamenii s-au folosit de acest răgaz: creierul lor a crescut și dinșii au trăit liniștiți stabilindu-și dominațiunea fără nici o contestare.

«Când oamenii făcuseră un progres simțitor lăsând în urmă pe femeii, atunci legislatorii desființară măsura, după mai multe generațiuni. Creierul femeilor reîncepu a crește, însă oamenii, mai înaintați, păstrară distanța în vreme ce dirigați cu blândă, însă și cu tărie, spiritul soțiilor lor.

«Acestea se lăsă fără rezistență în voia bărbaților; ele fuseseră domestice, ca să zic așa și când ajunseră mai târziu la același grad de progresiune encefalică, nu se mai deosebiau moralicește de oamenii cari le educaseră.

«Ast-fel se sfârși această revoluțiune socială care putea să aducă nu numai predominarea femeii asupra bărbatului dar și punerea lui în stare de robie.

«Dar e timp să plecăm și să ne îndreptăm spre locul unde se operează acum comunicațiunile între Marte și Pământ.

«Am așteptat într'adins ultimul moment, de oare-ce fiind noapte nu veți putea să vedeți nimic pe drum și așa putem face călătoria într'un moment.

«Cât despre d-voastră amiciei mei, bine-voiți a vă grupa ca mai înainte în jurul lui Shien-Chung pentru ca să-l învelim în atmosfera forțelor noastre reunite.

— Acum plecăm, Născut-Inainte.

«Și sosim, zise tot dînsul după câte-va momente.

— Unde ne aflăm? întrebă d. Sinteza cam zăpăcit, cu tâmpilele apă-

sate, cu peptul găfăitor.

— Ne aflăm la o înălțime mare de unde veți putea să observați toate manoperele, foarte simple de alt-fel, prin cari se stabilește conversația între planete.

— Așa dar pentru asta simțiți în respirațiune această greutate pe care o atribuesc răirii aerului.

— Vreți să te lași ceva mai jos? Noi suntem atât de mult deprinși cu aceste incursiuni la limitele extreme ale atmosferei încât mai nu simțim nici un ne-ajuns din cauza acestei scăderi a elementelor respiratorii.

— Îți mulțumesc; vom vedea mai pe urmă dacă lipsa de aer îmi e nesuferită.

— Ce vezi de desuptul d tale?

— Mulțumită luminei lunii care s'a arătat acum la orizont, ved o câmpie vastă albă, așa de albă ca și cum ar fi acoperită de zăpadă.

— Iluziunea e în adevăr aproape deseversită. Și cu toate astea nu e zăpadă ci pânză albă.

— Pânză? întrerupse d. Sinteza înmărmurit. Un așa spațiu groaznic acoperit cu pânză?

— Totmai așa.

— Sunt uimit!

— Ei, o să mai vezi și altele! Spune, ce mai zărești?

— O lumină destul de tare însă neîndestulătoare pentru un semnal între planete.

— Și pe urmă?

— Ce lucru ciudat! exclamă d-l Sinteza. Câmpul alb a dispărut d'o dată pentru a face loc unei pete negre imense.

«Lumina se stinge de asemenea.

«Și pata neagră dispăre iar, pentru a lăsa să se vadă din nou câmpia albă. Și lumina apare din nou.

— Ei bine, atâta e tot; comunicațiunile cu planeta Marte au început și vecinii noștri astrali, cari și îndreaptă acum încoace instrumentele lor optice cele mai bune, au să răspundă de sigur.

— Ne aflăm în împrejurimile unui observator astronomic, nu-i așa?

— Da, cel mai bun și mai bine organizat de pe pământ.

— Am mare dorință să-l vizitez.

— Peste un moment, după ce-ți veți da bine seamă de mijlocul foarte simplu prin care ne putem schimba ideile cu locuitorii din Marte, cu toată groaznica distanță ce ne desparte.

Oculțiile continuă după un oarecare ritm pe pământ, care trece de la alb la negru și vice-versa, însă așa ca aceste oculții să concorde riguros cu acelea ale luminei.

D. Sinteza zise iar:

— Mai la urmă, asta nu e de cât o simplă experiență de telegrafie optică.

— Simplă dacă vreți, într-un cât pri-

vește manevră însă, foarte complicată ca elemente.

— Explică-te, te rog, d-le unchiș.

— Acum o să ne coborim și să ne apropiem cât mai iute de pământ pentru ca să-ți arătăm nuntele experienței.

«O să înțelegi atunci, dintr'o singură aruncătură de ochi, fără să mai recurg la explicații care nu ți-ar folosi la nimic.

Imediat, grupul se lăsă drept în jos. Pata se mări repede, luă dimensiuni enorme și se întindea de toate părțile cât ținea privirea, cu cât pământul era mai aproape.

D. Sinteză și tovarășii săi ating pământul.

— E aci o armată colosală, urmă Ta-Lao-Ye; 450 până la 500 de mii de oameni.

— Sunt mao țșinii? întrebă repede d. Sinteză.

— Aș! nu! Mao-țșinii sunt oameni nedemni d'a colabora d'aproape să de departe la ceea ce este pentru noi o parte din marea operă a vieții noastre științifice, a existenței noastre cerebrale.

«Toți aceia care se mișcă aci cu iuteala gândului sunt semenii d'ei noștri.

«Dar apropiete, Născut Înainte, nu te teme că ai să deranjezi operațiunea.

«Ne aflăm chiar la marginea câmpului de operațiune și elementele sunt așa numeroase în cât funcționarea unei cantități oare-care nu are nici o importanță.

Incurajat de această invitație cordială, d. Sinteză se apropie cu pași domoli și contemplează d'aproape un spectacol cu adevărat uimitor.

În fața sa, o pânză de dimensiuni considerabile, pe care o evaluează la 100 de mii de metri pătrați cel puțin, e întinsă de pământ.

D'o parte, pânza e prinsă de două pari bătuiți în pământ, de cea l'altă parte se află în mâinile a două oameni care pentru moment stau nemșcați.

Lângă această bucată de pânză e alta și apoi alta și alta cât ține privirea.

La dreapta d-lui Sinteză, dominând de sus câmpul întreg, o lumină foarte tare strălucește în vârful unui turn. Când lumina dispăre pentru un moment, cei doi oameni cu iuteala gândului trec de cea-l'altă parte a stălpilor, întorcând pânza care e neagră pe cea-l'altă parte; treaba asta o fac în aceeași secundă, toți cei-l'alți oameni care țin pânzele, cu o precizie de nefînchipt.

Operațiunea aceasta ciudată continuă în curs de aproape o oră, fără alte întreruperi decât acelea produse de oculațiunile care vădit o semnificare pentru acei care cunosc cheia misterioaselor semnale.

D'o dată, totul se opri.

— Pentru moment s'a terminat, zise Ta-Lao-Ye. Locuitorii din Martie au recunoscut semnalele noastre și e acum datoria astronomilor noștri să supravegheze cu băgare de seamă manevra corespondenților noștri planetari și să nu piardă nici una din oculațiunile luminii pe care o vor zări în Martie cu telescoapele lor.

— Ah! așa dar locuitorii din Marte n'au adoptat sistemul d-voastră?

— Nu, și dintr'un motiv foarte simplu. E mult mai ușor să se manevreze fascii luminoase, oricât de numeroase și de tari ar fi, decât să se obișnuască sute de mii de oameni cu o așa precizie.

«Însă pozițiunea pământului, în raport către soare, ne împiedică d'a uza de procedeul întrebuintat de vecinii noștri planetari.

— În udevăr, pământul aflându-se între Marte și Soare, e ca să zic așa înecat în lumina acestuia din urmă, așa că o lumină artificială, chiar foarte tare, ar risca să nu fie zărită de locuitorii din Martie cu toată forța și preciziunea ce ar avea instrumentele lor.

— Strămoșii noștri au încercat în principiu mijlocul acesta, după ce în curs de sute de ani, generațiunile observaseră că de pe planeta Marte se făceau semne luminoase.

«S'au văzut, în timp de secole, niște luminii apărând și dispărând după legi periodice foarte simple însă având un caracter foarte viu.

(Va urma)

AMINTIRI DINTR'O CĂLĂTORIE ÎN ORIENT

— Urmare —

De la Rhodos spre Egipt marea e liberă. La stânga în orizont se distinge Ciprul, în profundul golf format de Asia mică și Siria. Ciprul domină dublul drum spre India, acel de la golful Alexandretta spre golful Persic, prin valea Eufratului, și cel-l'alt prin canalul de Suez, marea Roșie, la Bombay. Ciprul e un punct strategic însemnat, și nu e de mirare că l'au ocupat Englezii. Sir Gamet Wolseley a debarcat cu trupe la 1878 și a complectat șirul de stații pe care Anglia le-a stabilit pe drumul spre India: Gibraltar, Malta și Egipt. Ast-fel Turcia, fără a fi demembrată, a pierdut cea mai bună parte a ei.

În zorii de zi, ajunserăm la Alexandria. Înaintea noastră se întinde coasta Africii, monotonă și goală; d'abia zărești ici și colo vr'un palmier izolat sau vr'un om.

Vama e primul monument pe care îl întâlnești peste tot în Orient. Amploiatul care examinează valisele noastre se puse la vorbă cu noi într'un

mod foarte amabil. Nimeni nu e grăbit în aceste țări. Măinile sale răscoleau cu atenție bagajele pe când el se informa de scopul voiajului nostru. În timpul acesta examina fără a părea că observă câte-va obiecte mici luate ca amintire de pe drumul de la Constantinopol la Smirna.

Deodată zise: 12 fr. 50, d-lor. Această concluzie ne surprinse, de la el care avea aerul unui așa om bun!

Asta ne-a învățat să nu ne mai încredințăm la aspectul acestor oameni.

De la Alexandria la Cair

Alexandria este orașul de la porțile Egiptului. Stradele se aliniază ca niște șfuri drepte între două rânduri de case cu câte șase etaje; magazinele, costumele și obiceiurile sunt europenești. De abia ici și colo zărești câte un palmier izolat sau vr'un negru în haină albă, care ne amintesc că suntem în Orient, și lucru mai bun e să-ți iați bagajele fără să le desfaci și să te duci de la port direct la gară și să pleci spre Cair.

Trenul care ne ducea nu semăna de loc a Orient. Un spectacol admirabil se desfășura înaintea noastră. Este valea Nilului. Praful pe care îl ridică trenul nu ne împiedica de loc a admira acest frumos peisaj. La prima stație, niște felahii mici, cu fața bronzată, oferă călătorilor apă rece pe care o au în ulcioare de gresie. Mai vind și smochine foarte gustoase și struguri cu boabele aurii. Cu d'acestea făcurăm un dejun oriental.

Trenul își reluă cursa sa; mergea cu toată vitesa de alungul unui canal, pe marginea căruia un lung șir de cămile se duc spre oraș cu pași cadențați. Ele se duc pe o șosea făcută în albia Nilului în mod natural din noroiul depus de el și bătătorit de pașii trecătorilor. Indigenii trec unii călări pe cai, alții pe niște bieți măgari mici. Picioarele le târăsc în praful. Dincolo se vedea pietoni încărcăți cu diferite articole pe care le vând în oraș, dar îmbrăcați aproape tot așa de ușor ca și tovarășii lor cu patru picioare. O simplă cămașă e tot costumul lor. Un rîuleț mic le taie drumul, fie-care își ridică cămașa pe corp și trec cu picioarele prin el. Nimic mai simplu.

Toată câmpia este străbătută de canale care distribuie peste tot locul nămolul bine-făcător al Nilului. Suntem în timpul când apa sa începe să se retragă (finele lui Septembrie).

Delta e încă sub apă, dar, cu cât înaintăm mai sus, spațiul mării verzi se întinde înaintea noastră. Grăul începuse să răsăre. Între două inundații același câmp poate da trei recolte. De abia semănat, bumbacul înflorise deja și florile sale seamănă cu cele de răsărit. În depărtare tur-

me mari de boi se adăpau. Lucrul cel mai minunat al Nilului este datorit creșterii sale anuale. Poate nu e nimic în natură mai extra-ordinar. Nilul e umflat de apele imenselor basinuri din munții Africei orientale ca un torent, și sosind în regiunea câmpiilor, tirăște cu el și apele care dau în el. Apele sale schimbă culorile; dintâi sunt verzi și produc dureri mari acelor care au imprudența de a bea din el. *Nilul verde*, din fericire nu durează mult: două sau trei zile; apoi devine roșu, sângeros, căci în munții Abisiniei, un nou fluviu îi mărește volumul (Bahr-el-Azrek) care aduce cu el gresie și

zurile sunt deschise și canalele sunt umplute imediat. Atunci e o sărbătoare generală.

După ce Nilul a fecundat pământul, se seamănă, și secerișul vine numai de cât; după două luni porumbul își înclină fructul auriu la razele soarelui. Imediat după creștere Nilul își reia culoarea obișnuită, adică albastră. Noi priveam cu nesațiu apele Nilului pe când un egiptean foarte amabil ne da toate aște detalii.

Căutam în zadar cu ochii plantele Egiptului, *papyrus*, din care se făcea un pergament solid, și *lotus*, floarea grațioasă iubită de artiste, și cu care își făcea intrarea în lume Horus, zeul

sgomotul vieții occidentale ne urmărea încă; înaintea gării toate accesoriile drumului de fer umpleau piața; trebuie să ieși un omnibus ca să te duci la hotel prin strade aliniate drept și între două rânduri de case înalte. E posibil? Magazine, omnibus, o gară și simetria și uniformitatea orașelor noastre europene la două pași de Nil și de Piramide!

De hotel nu zic nimic. Este un caravanserail, o instituțiune cu totul orientală. În locul portarului galonat sau a valetului elegant, găsești oameni respectuoși dar cu obraz bronzat, cu capul acoperit de un turban, cu haina lungă, cari conduc pe că-

REGELE PUSTIEI. — (Vezi explicația în pagina 678)

nămol colorat. Asta e cel puțin explicația *Nilului roșu*. Acest fenomen nu e visibil de cât în Egiptul de sus. Când ajunge la Cair, are deja o culoare gălbui pe care nu o părăsește până la finele creșterii. Cu toate astea apele sale sunt reci.

Creșterea Nilului pentru Egipt e o condițiune de viață,

Dacă ea atinge 14 metri, anul va fi fertil; dacă nu are de cât 6 m. va fi secetă căci apa nu e îndestulătoare pentru a acoperi câmpiile pe cari trebuie să le fertilisese. Creșterea începe în Iunie și ține până în Septembrie. Când nilometrul de la Cair indică maximul creșterii, zăga-

dimineții. Lotus se mai găsește dar papyrusul a dispărut căci a fost distrus de pe maluri împreună cu crocodilii și ipopotamii care se ascundeau în el...⁽¹⁾

Ca să vezi un crocodil la Cair, trebuie să te duci într'un aquarium. De abia îți vine să crezi: Nilul fără crocodili!..

Noul Cair

Cairul! orașul califilor! țara pharaonilor! Sărim veselii din tren plin de praf dar visând numai Orient. Amară ne fu decepția. Tumultul și

lător cu toate bagagele sale. În grădina printre flori, masa e gata pentru prânz, căci aici se prânzește la 9 ore, în răcoreala serii și sub cerul înstelat. E foarte delicios.

D'abia sosiți, eram deja pe stradă. Ce aspect! Tarbucul roșu, turbanul cadrat, pălăria europeană, casca albă a soldaților și turisților, se amesteca într'o desordine pitorească.

Un om sdrențaros, călare pe o cămilă, merge legănându-se după pasul cadentat al ei. Lângă el galopează un măgar, mândru, căci el e regele stradelor la Cair; el a păstrat sub cerul Africei toate calitățile rasei sale. Iată-l încărcat cu

⁽¹⁾ Crocodilii sunt acum numai în partea de sus a Nilului.

o persoană enormă a cărei, grăsimi îl face să se îndoaie; el îl duce ca pe o pană împreună cu umbrela cu ochelarii verzi și cu mantaua lui ridiculă.

Maî departe un soldat englez a cărui siluetă slabă se încovoie mereu după saltul măgarului său.

Stăpânii măgarilor închiriați la străini sunt niște copii, cari îi urmează peste tot. Am văzut unul alergând 5 klm. pe un soare arzător fără ca o picătură de sudoare să îi acopere fața. Ei sunt ca și animalele lor. Nimic nu îi mai amuzant ca modul după cum își modifică manierele pentru a prinde clienți. Dintr'o singură aruncătură de ochi, disting un francez de un englez sau de un german. Ei laudă animalul lor cu o măiestrie care ar face gelos pe cel mai bun diplomat. Concurenții sunt numeroși; ei strigă, se bat în spinarea călătorului pe care îl ameteșc, îl zăpăcesc cu strigătele lor. Dacă ia un măgar stăpânii celorlalte măgari nu se dau bătăuți, aleargă, după călător. Am văzut pe unul pe care nu l'au putut depărta nici strigătele nici loviturile de baston și care, după ce a alergat o jumătate de oră, cerea bacșiș pentru că «ne-a însoțit».

Noi luarăm un măgar și vizitarăm orașul.

(Va urma),

REGELE PUSTIEI

E lucru cunoscut că arabii nu sunt fricoși, cu toate astea nici unul din ei n'a crezut că e cu putință ca leul, domnul pustiei, să fie atacat în față și ucis de la zece pași, — când știe foarte bine că leul a eșit biruit din lupte cu câte 400 oameni, făcând victime și ducând în pielea lui gloanțe cari nu îi făceau mare suferință. Francezii Gerard, Bonbonel, Pertuiset și, de curând, germanul Scheibler, au dovedit că astfel de vânătoare se poate face cu o carabină bună, cu răceală și cu îndemănare la ochit.

Cel-d'ântăi leu a fost ucis de Scheibler în țara Somalilor, la 160 de kilometri de Berber. Cu ocazia aceasta a trebuit să se dea foc buruienilor uscate, înalte, nepătrunse, în cari se afla leul. Pe jumătate înăbușit de fum, leul căuta să iasă din cercul de foc în care se afla și dădea mugeți cari înghețau sângele în vine.

În vreme ce lovarășii săi trăgeau la întemplantare, îndrăznețul vânător, cu carabina la ochi, cu degetul la trăgaci, urmărea toate mișcările fiarei. Folosindu-se de un moment în care leul îi prezenta flancul, la 12 pași, îi trimise un glonte în umăr, apoi încă două în jurul umărului. Leul, rănit în inimă, căzu ca un mal și rămase mort pe loc.

Era un leu frumos, cu coama neagră, lung de aproape 2 metri și înalt de 1 m. și 20 cm. (Vezi ilustrația).

De atunci încoace Scheibler a tras în mulți lei însă lei n'au avut mai nimic din gloanțele intrate la o mică adâncime în corpul lor.

Sunt numai două locuri unde leul poate fi lovit la sigur: capul și înimă. În celelalte părți ale corpului, gloanțele nu îi fac altceva decât să îi sporească înțeleala mișcărilor și forța.

Fruntea leului, deși lungă de un cot, e foarte grea de ochit, căci dacă leul nu fuge din fața vânătorului, înțelege de minune ce vrea omul cu dînsul.

Vede armele și nici o mișcare a omului nu pierde din vedere. El așteaptă primul foc și când e ochit se culcă la pământ ca și pisicile, neprezentând puștei de cât înălțimea capului. Dacă vânătorul se învârtă cu pușca la ochi în jurul leului, acesta se învârtă și el, în loc, în aceeași direcțiune. Omul e silit să facă numai 2—3 pași într-o parte sau alta, până descopere tâmpla fiarei; trebuie să ochiască bine și repede, să tragă și să ucidă, altfel e mort, sau aproape mort, înainte d'a da măcar un țipet.

Leul se vinează astfel numai noaptea. Cum e leneș și îi place să facă din noapte zi, se duce în revărsatul zilei în viziuna lui din coastele munților spre a își mistui mâncarea. În amurg i se face iar foame și pleacă să găsească oi, boi, cai, pe cari îi omoară strângându-i de gât cu dinții, îi ia în gură și îi duce în viziuna lui, adeseori la distanțe mari.

Vânătorul de lei are în tot-d'una de studiat obiceiurile particulare ale leului care bântue vr'un sat și de recunoscut locurile în cari își are viziuna; apoi, în revărsatul zorilor, trebuie să se afle pe una din cărările pe unde trece leul spre a se întoarce la viziună. Adeseori trec mai multe nopți în așteptare zadarnică, prin gături de munți spăimântătoare, frecventate de alte animale, cari numai bine nu voiesc omului.

Apoi când vânătorul începe a se plictisi de atâtea nopți de veghiere, cu pușca în mână, aude d'odată troznind ramurile din tufșurile învecinate. Zgomotul se apropie și 2 lumini apar în întuneric la marginea tufșului. Leul a apărut. Surprins mai întâi că o ființă așa de slabă îndrăznește a îi aține calea, fiara se pune îndată în apărare. Acesta este momentul în care vânătorul trebuie să aibă ochiul sigur, nervii de oțel și inima tare.

Un om fără arme sau fără să aibă timpul d'a lua o pozițiune de apărare, întâlnindu-se noaptea cu un leu e pierdut la sigur.

Leul negru mai cu samă nu iartă nici o dată.

Leul are o poftă de mâncare foarte mare și, ca un mare boer ce este, lasă rămășițele prânzului său animalelor inferioare cari se țin după el la distanțe mari. El consumă anual cai, catări, boi, cămile și oi în valoare de șase mii de franci. Un leu trăind, în termen mijloc, 35 de ani, face pagubă arabilor de 210.000 de fr. Abd-el-Kader, guvernator în Egipt, a socotit că un arab plătește leului un bir de 50 de ori mai mare decât acela pe care-l plătește Statul.

Cu cât un leu este mai aproape de moarte cu atât este mai primejdios. Când e grav rănit, atrage sub dînsul pe omul pe care a isbutit să îl apuce cu ghiarele lui puternice, și se pare că se bucură de agonia lui. Pe când rupe încet cu unghiile carnea victimei, ochii lui înflăcărați fascinează pe al omului care nu îndrăznește nici să strige nici să se plângă.

Ali-Ben-Amar.

Sacrificii de oameni în Siberia

Rasa de oameni tuctși cari locuiesc în Siberia orientală de sus, e foarte blândă. Totuși ea are obiceiul d'a sacrifica, în mod foarte regulat, pe bătrânii și infirmii cari, sătui de viață, voiesc să își pună odată capăt, spre a se duce să se întâlnească cu rudele lor și a spori numărul spiritelor binefăcătoare.

Misionarii catolici și administrațiunea rusească și-au dat mari silinți ca să stărpească acest obicei barbar însă n'a fost cu putință.

Bătrânul sau infirmul care vrea să moară, vestește mai întâi pe rudele sale. Știrea se răspândește repede și curând toți aleargă spre a-l ruga să se lase de planul său. Însă rugămintă, plângeră, toate sunt în zadar; nimic nu poate să învingă stăruința fanaticului care aduce mii de motive pentru a părăsi viața, vorbind de morții cari i apar în somn și uneori și când e deștept, și îl cheamă la dansii.

Atunci prietenii lui pleacă spre a face pregătirile necesare.

După vr'o două-spre-zece zile, se întorc cu haine albe mortuare și cu arme cari vor servi bătrânului, pe cea-laltă lume, să lupte cu duhurile rele și să vineze reni.

După ce se îmbracă cu cele mai bune haine ale sale, bătrânul se așează într'un colț al colibeii sale. Ruda sa cea mai d'aproape, se așează lângă el ținând în mână instrumentul de sacrificiu, un cuțit, o țapuşă de fer sau e frânghie. Vin oamenii din depărtări pentru a își lua ziua

bună de la cel care pleacă din lume și a-l ruga să ducă tot felul de știri la reședințele lor. Toți se arată veseli și mulțumiți; însă, în ultimul moment, se face o tăcere adâncă.

Bătrânul își descoperă partea stângă a corpului și se reazimă de perețele colibe. Dacă vrea să fie ucis cu cuțitul, două prieteni ai săi îl țin de brațe și de pumni și la un semnal pe care el însuși îl dă strigând: «Akalne, Hagal midle» «ucide re-pede!» sacrificatorul îi bagă cuțitul în pept.

Dacă vrea să moară de țeapă, atunci două prieteni țin bine țeapa iar alții două îl izbesc cu peptul în vârful ei. Când omorul se face cu frânghia, două sacrificatori trag lațul dintr-o parte și din alta până ce bătrânul moare strangulat.

Copiii și femeile privesc nepăsător această scenă de moarte, chiar dacă bătrânul e ruda lor cea mai apropiată și mai iubită.

După ce omul moare, asistenții se apropie de cadavru, își roșesc fețele și mâinile cu sângele lui, îl pun într-o sanie trasă de reni și îl transportă la locul de funeralii.

Ajungând la destinație, omoară renii, desbracă mortul, îl sfășie hainele în bucăți și pun cadavru pe un rug. În tot timpul arderei cadavruului, asistenții se roagă, cerând prea fericiților să vegheze asupra lor și a rudelor.

Obiceiurile astea oribile, descrise de călătorii Bellings și Wrangel, nu sunt nici azi părăsite după cum presupunea Nordenskiöld.

De curând, un alt călător, Augustinovic, a dat amănunte groaznice.

Singurul progres este că mai înainte țuțușii ucidă pe bătrânii lor din milă filială și lasă cadavrele ca hrană lupilor, pe când acum înșiși bătrânii comandă fiilor să-i sacrifice, când nu voesc să se ucidă ei înșiși, iar corpurile lor sunt arse.

Călătorul Hooper povestește că a văzut un fiu care ucisese pe mama sa după cererea ei, și totți îl laudă pentru supunerea lui filială.

«Gazeta de Iakutsk» afirmă, pe de altă parte, că aceste sacrificii omenești se fac și azi cu aceeași punctualitate ca și în timpurile vechi și că incagiri, lamuții, oamenii măreți și ruși, fiind invitați la aceste ceremonii sângeroase, se duc bucuroși și iați parte la ele, cu toate că nu au așa obiceiuri.

Alma.

Istoria omului

Constructorii de munți

Poporul constructorilor de munți «Mounds-Builders» din America de Nord, n'a lăsat nici o mărturie pre-

cisă despre vechimea sa.

«Istoria lor, zice istoricul Short, e o carte sigilată și data, chiar aproximativă, a apariției lor în bazinul Misisipului e tot așa de nesigură ca aceea a primei origini a omului».

Săpăturile făcute în Statul Iowa au scos la iveală probe curioase despre industria lor: topoare de aramă învelite în țesături, pipe (lulele) de peatră cu sculpturi reprezentând diferite animale, scoici marine, resturi omenești, tăblii de ardezie carboniferă, acoperite de o mulțime de figuri și desene hieroglifice. Muntele funerar din Termesse, sau tumulusul lui Brentwood, cuprindea vr'o sută de schelete, cea mai mare parte închise în sicriuri de peatră.

Constructorii de munți erau un popor agricol; dinșiși cultivau pământurile din vecinătatea Visconsinului și Missouriului. Exploatați și minele, după cum atestază vechile lucrări subterane din regiunea lacului Superior.

Cât despre religiunea, moravurile, obiceiurile și legile constructorilor de munți, nu se știe absolut nimic, și afirmațiunile savanților trebuie să fie primite cu oarecare neîncredere. Unii îi consideră ca pe niște filiați preistorice, pe când alții spun că dinșiși au existat numai cu câteva sute de ani înainte de descoperirea Americii de către Cristofor Columb.

După acești din urmă savanți, dinșiși ar fi strămoșii indienilor actuali și la dinșiși s'ar fi adresat cei d'antăi coloni de rasă albă pentru ca să aibă grâu, căci altfel ar fi murit de foame.

Munții ridicați de dinșiși nu sunt alt-ceva de cât niște morminte (ca și piramidele din Egipt) și sunt înconjurați de garduri.

Congresele americaniste care se țin mereu în orașele mari ale Europei, caută cu ardoare adevărul asupra acestor origini întunecoase. La unul din ultimele congrese s'a vorbit foarte mult de constructorii de munți și d. Fontpertuis (francez) zicea următoarele:

«Lucrările militare pe care constructorii de munți le au ridicat în diferitele puncte ale întinsei lor țări, arată o stare de civilizație destul de înaintată».

«Aceste lucrări sunt de două feluri: coprinșurile fortificate, propriu zise, și munții fortificați, care serviau de observatorii săi de avant-posturi; acestea din urmă se află d'a lungul cursurilor de apă, Ohio, Misisipi și afluenții lor.» Savantul englez Davis zice că munții aceștia artificiali din bazinul Ohio ar data de o mie de ani. Sunt miș d'acești munți numai în bazinul Misisipi.

Luca.

Craiova

Craiova, — cuvânt compus din *Crai* (rege) și *Iova* (Ioan), — adică orașul lui Iovan (Ionita) fostul rege al Româno-Bulgarilor în secolul al 13-lea, e primul oraș din Oltenia, e capitala județului Doljiu. Are ca la 40.000 de locuitori, dintre cari 8.000 sunt străini și vre-o 3.000 israeliți. E destul de mare, dar nu e frumos; e un oraș cu totul comercial. E așezat pe partea stângă a râului Jiū, la o depărtare de 1/2 oră de riu. Ceea ce îi lipsește foarte mult e pavagiul. Puține strade sunt pavate.

Pavarea drumului gării «Carol I» a adus o oarecare bucurie în sufletul craiovenilor. Ca strade principale sunt «Unirea» și «Lipsca». Apoi sunt și alte strade destul de curate.

Grădini publice de preumblare avem: «Grădina Bibescu», un loc foarte frumos. Este așezată afară din oraș la spatele cimitirului Ungureni; are o suprafață de 4 hectare și 800 m. p. și e înzestrată cu o mulțime de răzoare, unde găsești ori-ce fel de flori. Poartă numele de la Domnul Munteniei, George Bibescu.

Ții minte de când eram mic, că în mijlocul grădinei se afla un castel derăpănat al fostului Domn, dar l'au dărâmat și n'au lăsat ca aducere aminte de la Bibescu, de cât statuetele lui aranjate prin grădină.

În fața grădinei este un eleșteu și tot acolo e așa numitul «La Bordei» unde e o frumusețe să vezi vara cum mai joacă poporul de jos la sunetul a 2 lăutari, un cobzar și un contrabasist, iar la mese oameni bătrâni și cei ce nu știu să joace, mănâncă saramură de pește și bea vin.

Alt loc de preumblare e «Mihail-Bravul», luminat electric. Această grădină a fost închisă cât-va timp din cauză că arborii au fost tăiați și în locul lor s'au plantat niște copaci tineri; și aleele au fost aranjate în alt mod. Vara aceasta a fost deschisă, și până la creșterea nouilor arbori, grădina rămâne un loc de preumblare numai seara.

Alt loc de preumblare e așa numita «Șose», dar să nu credeți că seamănă într-o cât va cu șoseaua din București. De loc; e o prelungire a stradei Bechetului (Calafatului), care ține de la Fântâna cu Țeapă și până la bariera Calafatului.

Loc de preumblare e și «Lunca», cu renumita cârciumă «La Lazu», unde petrece mai mult poporul de jos.

Craiova e, cum zisei, mai mult un oraș comercial. Cea mai întinsă industrie e tăbăcăria, care se face de o mulțime de particulari, instalați pe lângă

asa zizul pâriul Tabacilor. Mai e și măcinatul de la șapte mori. Apoi mai avem în Craiova toate străzile Unirei, Lipscani și Madona Dudu pline de magazine cu lucruri de comerț, industrie și agricultură. Și mai sunt în Craiova vr'o trei străzi pline cu plăpumării, cojocării, cismării și căldărării.

Niște adevărate fabrici puse în mișcare prin puterea brațelor.

Dar ceea ce e mai adevărat, e că Craiova e un adevărat focar de cultură. Craiova a dat naștere la atâția bărbați valoroși cari s'au distinț în literatură, științe etc.

Ca instituțiuni de cultură avem: «Teatrul Theodorini», închiriat de către comitetul Societății dramatice de la dna Theodorini, întreținut de comună și subvenționat de Stat.

Construirea unui teatru în Craiova se impune, mai cu seamă din cauză că actualul local nu va mai putea servi mult timp scopului său și ar fi trist ca, din lipsă de local, să înceteze școala cari a produs artiști de mare valoare, printre care mulți din cei actuali fac onoare teatrului din Craiova.

Avem «Liceul Carol-I-ii», o clădire de toată frumusețea. E local nou, mare, așezat în fața poștei. Apoi școala Comercială cu 6 clase, un gimnaziu real, o școală normală de învățători și alta de institutori, o școală militară, un externat secundar de fete, o școală profesională întreținută de biserica Madona-Dudu, 7 școli primare de fete și 9 școli primare de băieți. Biserici avem vr'o 25, dintre cari Madona-Dudu e catedrala orașului. Apoi Sf. Dumitru, Mântuleasa și Sf. Ilie sunt niște adevărate biserici de artă. Mai cu seamă Sf. Dumitru.

Această biserică e foarte veche. D. Hăjdeu ne spune că banul Barbu Craiovescu a clădit biserica și că i-ar fi dat numele de «Băneasa». Din izvoare istorice rezultă însă că biserica a fost reclădită la 1652 de Matei Basarab și reparată la 1724 de Obedeanu; iar la 1775 de Constantin Argetoianu cu soția sa Maria.

Apoi biserica a fost lăsată în părăsire, și la 1842 a fost închisă. Pentru importanța ei istorică a fost reconstruită iarăși după planurile arhitectului Lecomte de Nouy. În curând o vom revedea deschisă.

Acum câte-va sute de ani, Craiova era capitala Banatului Olteniei care aproape era ca un Stat independent; numai cu numele ținea de Țara Românească, având Banii săi.

Da la Olt

Ospitalitate la negrii africani

La o mică distanță de Ségu—zice călătorul scoțian Mungo-Park—fui silit să mă opresc la rădăcina unui

copac fără să am nimic de mâncare. Spre seară, o negresă, întorcându-se de la lucrul câmpului, se opri și mă privi lung și văzându-mă prăpădit de oboseală și de foame, se informă de situația mea. Îi spusei ceea ce mi lipsea. Atunci dânsa apucă calul meu de căpeștru și cu un aer de bună-tate, îmi zise s'o urmez. Mă conduse în coliba sa, aprinse o lampă, întinse jos o pătură și eși. Se întoarse curând cu un pește pe care l' fripse pe cărbuni și mi l' servi ferbinte.

După ce a îndeplinit această primă datorie de ospitalitate, îmi arătă pătura întinsă și mi spuse că pot să dorm în toată siguranța. Apoi adresându-se celorlalte femei din familie cari veniseră și se uitau la mine cu mirare, le zise să își ia lucrul obicnuit care nu era altul de cât torsul. Lucrarea o parte din noapte întonând melodii dulci. O fată cânta singură mai întâi, apoi din când în când, celelalte femei o acompaniau, formând un cor.

Am observat că ceea ce cântau erau improvizat și că eu eram obiectul improvizărilor lor.

După cum am aflat în urmă, cuvintele lor erau următoarele:

Fata.—Vîntul mugește în aer, ploaia cade deasă. Sărmanul om alb, slab și flămând, a venit să se odihnească sub palmierul nostru. Vai! dânsul n'are mamă ca să l'alăpteze, n'are soție ca să l'machine grăul!

Corul.—Vai! să ne fie milă de bietul om alb: el n'are mamă ca să l'alăpteze, n'are soție ca să l'machine grăul».

Pilgrim.

Recepțiune de dame la Curtea chineză

Știri diplomatice din Peking anunță: Împărăteasa-văduvă a Chinei s'a învoit ca să primească opt dame europene: șapte vor fi alese dintre soțiile ambasadorilor marilor puteri din Peking, a opta damă va fi delegată de ambasada americană. La început împărăteasa a voit, ca la această recepțiune să stea lângă dînsa interpretul ambasadei franceze. Acest drept însă l'a cerut și ambasadorul englez pentru interpretul său, referindu-se la faptul că Tsungli-Yamenul (ministerul de externe al Chinei) corespundează cu Statele streine în limba engleză. Atunci și celelalte ambasade cerură ca interpretii lor să fie chemați la recepțiunea de la Curte. Chestia aceasta încă nu s'a rezolvat.

Împărăteasa Chinei, care va sta la această recepție pe un tron așezat pe o tribună, s'a învoit ca să se ridice de pe tron în fața fiecărei dame europene, și apoi să i se dea un semn de către interpret, ca să stea la stînga tronului. După recep-

ția diplomatică, se va servi damelor o gustare. La despărțire împărăteasa va da mâna cu fie care dintre dame spunându-le să transmită grațioasele ei salutări soților suveranilor, și a președinților Felix Faure și McKinley.

Varietăți

Pofta de mâncare la raci.—Cățiva învățați germani au constatat, prin experiențe curioase, marea poftă de mâncare ce au raci, poftă care întrece pe a oricărui alt animal cunoscut, de oare-ce ei se mănâncă uni pe alții în familie. De obicei, partea bărbătească mănâncă pe cea femească.

Iată cum au procedat savanții germani pentru a stabili acest fapt. Dinși au pus într'un mic heleșteu 165 de perechi de raci cărora le-a dat în mare cantitate mâncarea cea mai favorită: peștișori aleși.

Dupe șase luni dinși au golit eleșteul și n'au găsit de cât pe cei 165 de raci de parte bărbătească. Cei de parte femească fuseseră mâncați.

—x—

Haina din piel de șoareci.—Un emigrant rus a debarcat de curând la New-York și toată lumea se ținea de el ca după un animal rar. El era îmbrăcat cu o manta imblănită cu o mie de piel de șoareci mici, un fel de șoarece cu părul foarte moale de cari se află în nordul Rusiei.

—x—

Somnul peștilor.—Un naturalist american, A. E. Verril, a făcut de curând studii curioase asupra somnului și a colorațiunii animalelor în cursul somnului, ocupându-se mai cu seamă de pești și de caracatițe. (American Journal of Science). Dinșul și-a făcut observațiunile într-o stațiune de piscicultură unde se ducea în puterea nopții și, potrivit becurilor de gaz, examina peștii dormind sau îi deștepta brusc.

În general, a constatat că peștii, când dorm, au o culoare mai mult sau mai puțin deosebită de aceea pe care o au când sunt deștepți și schimbarea aceasta pare a avea de scop protejirea peștilor în timpul somnului. În adevăr, culoarea ce ia peștii când dorm se apropie de aceea a fundului apei în care stau.

Tot în scop de protecțiune peștii păstrează în timpul somnului pozițiuni ciudate.

Cei mai mulți pești au somnul destul de ușor și se deșteaptă la cele mai ușoare vibrațiuni ale aerului și ale apei.

Unii dintre ei dorm cu dosul rezimat de o peatră; alții se îngroapă pe jumătate în nisip, petriș sau nămol.

Caracatițele dorm pe fundul apei cu picioarele rezimate de pământ și cu corpul sus.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:

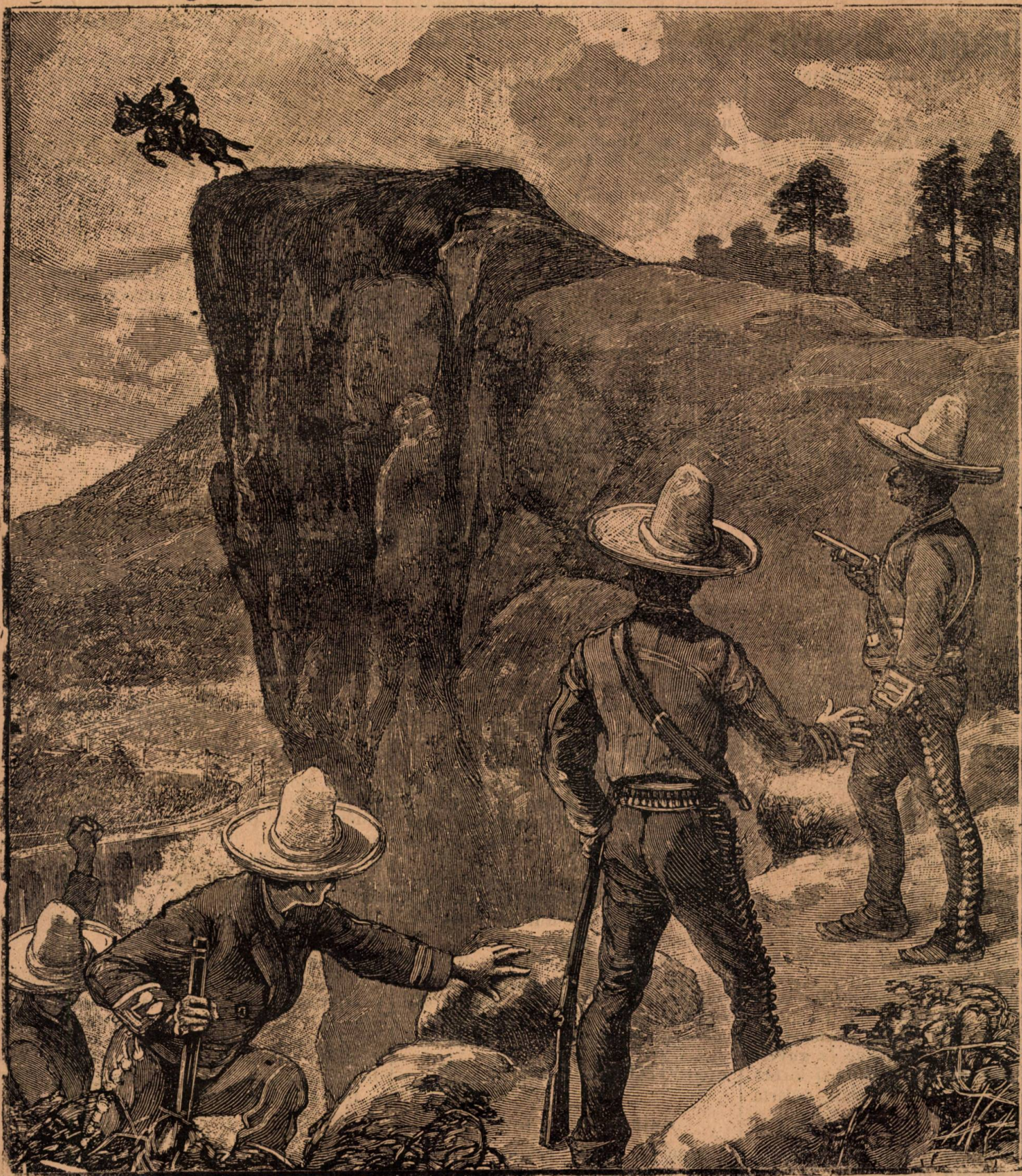
Lei 4.50 pe an în toată țara
» 2.50 „ 1/2 „ „
Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația :

No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână
— MARȚA —

VULCANUL JORULLO ÎN ȚARA AZTECHILOR (Mexic). — (Vezi explicata)

Anunț

Aducem la cunoștința cititorilor noștri că *Ziarul Călătoriilor* primește spre publicare în coloanele sale descrierea localităților mai însemnate, a băilor, etc., din țară, precum și descrierea excursiunilor făcute de societăți, de turiști etc.

Vulcanul Jorullo

În țara aztecilor (Mexic)

Pe o frumoasă dimineață de Decembrie, luaș trenul de la Mexic la Morelia, în statul Michoacan, având de scop vizitarea curiosului vulcan Jorullo care, în secolul trecut, a ieșit din pământ ca un neg enorm spre marea spaimă a locuitorilor fugiți pe munții d'împrejur.

D'a lungul întregului drum, se succedea peisagiile cele mai pitorești, întocmai ca într'un caleidoscop mișnat. Pretutindeni, munți cu păduri, văi adânci în fundul cărora curg râuri drăgălașe și capricioase, arătându-se și ascunzându-se necontenit, pentru a reapărea mai departe, sărind peste stânci.

Trenul trecu pe la Cima, cea mai înaltă stațiune a Mexicului, și se opri după câte va minute în mijlocul unui platou foarte sălbatic unde nu se pot vedea decât ampoliatul căilor ferate și birtașul chinez având d'o parte și de alta două conaționali ai săi cu pelea de culoarea lămâiei, în demanateci în câștigarea banilor într'un loc unde toți mor de foame.

După amiază, trecurăm pe lângă o stâncă renumită, «el salto de Medina», după numele unui bandit vestit care, fiind urmărit de jandarmi și aproape d'a fi făcut prizonier, a preferat să se sinucidă d'împreună cu calul său decât să cadă în mâna autorităților. (Vezi ilustrația). El a acoperit ochii calului cu o haină a sa și l'a repezit în fugă peste marginea stâncii care, în acel punct, era dreaptă ca peretele. Calul și omul au fost găsiți jos sfărâmați. Aceasta a fost ultima festă pe care Medina a jucat o autorităților.

După două zile de călătorie cu trenul, mă oprii în orașul Patzcuaro, la trei kilometri de stațiune, și cel d'întreg lucrul la care mă gândis, fu să mă duc la colonelul din localitate spre a-i cere o escortă, conform recomandăției ce aveam de la guvernatorul provinciei. A doua zi la ora fixată—lucru rar în Mexic—escorta compusă din patru oameni și un sergent era gata.

Mulțumii colonelului și plecai călare cu soldații mei.

După două ore, ne oprirăm la un

han ca să dejunăm; hanul era în marginea unui sat unde sosirea noastră fu un mare eveniment. Hangioalca îmi dete la masă niște vin admirabil; întrebând-o că de unde l'are, îmi răspunse că l'cumpăraseră în bloc de la stărețul unei monăstiri din marginea satului și care monastire a fost desființată. Luaș cu mine câte-va sticle din acest minunat vin pe un preț derizoriu.

Abia eșiserăm din sat când dădurăm peste cadavrele a două cai tineri, morți la ham, și din carți mâncau o mulțime de câini și vulturi.

Seara, într'amurg, trecurăm printr'un alt sat unde tăbări asupra noastră o haită de câini feroci; soldații au trebuit să scoată săbiile și să lovească cu energie; alt-fel am fi fost sfâșiați.

Ceva mai departe, intrarăm într'un ținut muntos și păduros, unde siguranța trebuia să fi lăsat mult de dorit, de oare-ce toți oamenii cu cari ne-am întâlnit o croiră de fugă la vederea soldaților escortei mele.

În sfârșit, a treia zi ajunsei la satul Playa, în fața căruia se află vulcanul Jorullo, situat în față la distanță numai de 3 kilometri.

Dimineața la 5 ore, pornii călare spre vulcan, însoțit de soldați și de călăuze, însă de oare-ce caii se îngropați până la genuchi în cenușa aruncată de vulcan (29 de kilometri patrați sunt acoperiți de cenușă) meraserăm foarte încet.

La poalele vulcanului lăsarăm caii și pornirăm pe jos.

Acest vulcan se înalță la 513 metri d'asupra platoului unde e situat și la 1300 metri d'asupra nivelului mării. Craterul lui e înconjurat de crăpături largi, de al căror fund nu s'a putut da și din cari iese mereu un fum sulfuros. În una din aceste crăpături, savantul Humboldt a pus un termometru și a văzut că mercurul se urcase la 85 de grade.

Vulcanul Jorullo a sbucnit la 19 Septembrie 1759 în mijlocul unui platou rodnic în trestie de zahar, cu o climă admirabilă și unde se aflau instalate o mulțime de fabrici de rom și de zahar.

Catastrofa s'a anunțat nenorociilor locuitorii prin mugiri subterane în vreme ce pământul se umfla mereu pârînd și trosnind.

În trei zile, pământul s'a urcat de 450 de metri și în urmă cenușa a complectat înălțimea de azi de 513 metri.

J. Claine.

Marea Galileei

Ruinele de la Tel-Hum

Unul din ofițerii cari au însoțit pe împăratul Germaniei în Palestina publică, asupra locurilor ce a vizitat,

o dare de seamă din care extragem următoarele:

Cinci orașe mici, despre cari omenirea va vorbi în eternitate, tot așa cum vorbește de Roma și Atena, se află, în vremea lui Isus Christos, între Medjel și Tel-Hum. Din aceste cinci orașe, Madjala, Dalma-nuta, Capernaum, Settsaide și Choranzin, numai cel dintâi se mai regăsește azi cu siguranță.

În adevăr, groaznicul sat de azi Medjela a păstrat numele și locul orașelului în care s'a născut Maria Magdalena. Betsaide și Capernaum sunt presupuse a fi fost situate când la Tel-Hum, când la Ain-Medavara, la Ain-et-Tin sau la Rhan-Minieli.

Mulți oleandri dar și mulți spinii sunt în câmpia Genazaretului a cărei vegetație este de alt-fel curat spontanee.

După ce călătorul străbate distanța până dincolo de Medjel, trece vr'o două sau trei riulețe și ajunge în jumătate de oră la Khan Minieh unde sunt câte-va ruine și o cale romană. Cuvintul khan se pare că datează din epoca lui Saladin.

E un drum foarte frumos de la Khan Minieh la Tel-Hum, și care trece prin Ain Tabigha; e un colț drăgălaș de verdeață cu un isvor foarte sgomotos care învertește o moară arabă.

Interesante sunt asemenea și ruinele de la Tel-Hum cari, de departe, se arată niște masse negre, confuze, cu câte-va puncte cenușii, acolo unde peatra nu mai e bazalt. Ruina principală este aceea a unei sinagoge de marmoră albă; câte-va trunchiuri de coloane sunt amestecate cu câte-va capitele cu săpături delicate.

Cei mai mulți călători cred că ruinele de la Tel-Hum reprezintă resturile a două sinagoge cel puțin; una din aceste două sinagoge ar fi aceea clădită de centurionul roman pe care Isus Christos l'a vindecat într'un chip așa de miraculos.

Alții zic că ruinele de la Tel-Hum reprezintă chiar Capernaum. De aci, călătorul are o priveliște admirabilă asupra lacului (marea Galileei) care precum se știe are forma unei țitete.

La marginea de nord a lacului este o câmpie (El Batiha) ale cărei lanuri galbene se ved de departe undulând.

Ne aflăm la gura riului Iordan. La câți-va kilometri spre nord, orizontul e tăiat de o perdea de dealuri joase cari se ridică în fundul văii; pe coasta unuia din ele sunt ruinele «Iulias» cari ar fi, se zice, adevărata Betsaida din timpul lui Christos.

În partea de nord-est a lacului e o altă câmpie; d'acolo, malurile de vin povirnoase. Ruinele în acea parte devin mai rare. Se citează însă acele ale citadelei El-Hoesn, situate în virful unui deal care mărginește

lacul și, ceva mai departe, ruinele Gamalei, pe teritoriul vechi Gamalite la extremitatea de miază zi a lacului.

Alma

10.000 de ani INTR'UN SLOIU de GHIATĂ

Povestire fantastico-științifică
de

L. BOUSSENARD

CAP. VI.

«S'a dat răspuns de pe pământ sporindu-se din ce în ce mai mult intensitatea surselor luminoase, însă a fost în zadar.

Semnalele n'au putut să fie văzute din Martie din motivul pe care îl spuseși.

— Asta e perfect vădit. Să presupunem producțiunea de fenomene luminoase pe Martie, pe pământ și pe Venus.

«Se va vedea de pe pământ lumina lui Martie, se va vedea de pe Venus aceea a pământului, însă nu se va vedea din Martie aceea de pe pământ nici de pe pământ aceea din Venus.

— În adevăr, așa este. Prin urmare, în fața atâtor eforturi zadarnice și prelungite, un astronom al antichității s'a apucat să întrebuițeze un procedeu care i-a fost inspirat chiar de aspectul lui Martie.

«Observând că petele albe formate de ghețuri la cei doi poli ai planetei vecine se modifică sub influența anilor timpurii, și a zis că poate ar fi cu putință să se atragă privirile locuitorilor lui Martie modificându-se într'un chip ritmic și viu o suprafață albă oarecare de pe pământ.

«Acesta a fost germenul ideii care acum e exploatată într'un chip așa de fericit.

«Ai crede d'ta că au trebuit mai multe secole cerebrărilor din acele timpuri, organizați deja după cum suntem și noi, pentru ca să pună ideea în practică, cu tot nesuccesul continuu al semnalelor luminoase?

«Cu încetul însă, ideea a progresat, a găsit adepți cari și-au consacrat viața în executarea ei.

«Căci să nu crezi că sistemul comunicațiilor interastrale s'a stabilit dintr'o dată așa cum îl vezi funcționând azi.

— Mă îndoiesc eu de una ca asta. Chiar numai pentru stabilirea mișcărilor ritmice, adică a cheiei, trebuia un timp îndelungat.

— Însă mai înainte trebuia să se facă încercări îndelungate, să se cheltuiască mai multe vieți până a se face să fie observate semnele noastre și a fi siguri că au fost observate.

— Acesta era în adevăr lucrul esențial.

— S'a ales un loc cu totul orizontal, lipsit de vegetale și de dealuri său coline, acoperit de nisip foarte alb.

«E același loc pe care-l ocupăm azi.

«S'au strîns oamenii în număr mare și au fost înșirați în grupe pe acest pacific câmp de manevre, după ce li se dăduseră bucăți mari de pânză neagră, așa ca să poată face s'apară pământul când negru când alb.

«Cu toată insuficiența procedurii, locuitorii din Marte, care stăteau într'una la pândă, au zărit semnalul și au răspuns.

«Poți să-ți închipui impresiunea puternică de bucurie și de mândrie când faptul a fost bine constatat.

— E vădit, întrerupse d. Sinteză, locuitorii planetei Marte care e mult mai veche ca pământul și mai înaintată în evoluțiunea siderală, au trebuit să facă încercări îndelungate înainte d'a corăspunde cu noi.

«Ideea aceasta era foarte acreditată în secolul meu.

«Eu îmi închipuiesc bucuros că dinșii ne-au făcut semne pe cari noi n'am putut nici să le vedem nici să le interpretăm, din cauza imperfecțiunii instrumentelor noastre.

— Încercările lor durează de sute de secole, după cum dinșii ne-au informat de când comunicațiunile s'au stabilit în mod regulat și după cum poți vedea în dările de samă publicate de observatoriile noastre.

— Despre asta nu mă îndoiesc de loc. Din moment ce instrumentele lor au fost mai perfecte decât ale noastre, ceea ce eu cred hotărît, chiar în secolul XIX-lea dinșii au trebuit să cunoască deja mai bine pământul de cum cunoaștem noi luna noastră.

«Probabil, dinșii au constatat modificările suferite de planeta noastră și unele fenomene de ordin material. Cine știe dacă dinșii nu vor fi observat și faptele particulare ale existenței noastre.

«Despădurirea unei regiuni, creșterea orașelor mari, lucrările necesitate de marile grămadiri de oameni, precum canalul de Suez, canalul de Panama. Marile războaie precum acela de secesiune sau acela dintre Franța și Prusia. Câte bucurii pierdute pentru savanții din timpul meu.

Ta-Lao-Yé reluă :

«— Indată ce s'a dovedit că Martienii au observat semnalele noastre, ocupația principală a fost d'a se perfecționa instrumentele noastre defectoase înainte chiar d'a se stabili un sistem oarecare de numerațiune.

«Terenul fu riguros nivelat și făcut așa orizontal ca și suprafața apelor liniștite.

«S'au pus apoi toți mao-tșinii disponibili ca să țese cantități enorme de pânză ușoară însă foarte rezistentă.

«S'a sporit în urmă, în proporții imense, numărul transmițătorilor omești și s'a început educațiunea lor.

«Trebuie să crezi că nu era lucru ușor să se disciplineze trei, patru sau cinci sute de mii de oameni, așa ca la un semnal să se miște toți d'odată, ca niște automați.

«Din fericire, conformația cerebrărilor se potrivește de minune cu acest soi de exerciții.

«Prin forța lor psihică pot să se strămute tot așa de repede ca și gândul mișcând în același timp greutatea zdrobitoare.

«Niște oameni organizați cum ești d'ta n'ar fi isbit nici o dată să acopere și să descopere ca noi spații imense cu repezițiunea și precisiunea gândului.

«Totul era bine; corespondența se stabilise dar nu ne puteam înțelege.

«Nu se făcea alt-ceva de cât să se repete semnalele văzute pentru a se arăta că ele fuseseră observate.

«Atunci cei mai savanți dintre noi au căutat un sistem de numerațiune compus din semne foarte elementare și i-au utilizat toate aranjamentele posibile în ordinea formării lor.

«Această numerațiune coprinde mai întâi ocultațiunea simplă, ocultațiunea dublă, triplă, etc.

S'au stabilit trei semne elementare pe cari pot să-ți le reprezint pe nisip prin puncte ale căror intervale sunt proporționale cu durata dispozițiilor suprafeței albe :

..... etc.

«Studiul cel mai scurt al acestei serii îi arată legea. E un șir de grupări diferite compuse din unul, doi, trei termeni elementari și așa mai departe

Și acești termeni elementari sunt numai de trei feluri: ocultațiunea simplă, ocultațiunea dublă, ocultațiunea triplă.

«Ele se substituiesc unele altora într'un termen oarecare al grupelor consecutive dupe ordinea lor de mărire.

«Sistemul acesta, precum se vede, se poate continua la nesfârșit servind a reprezenta seriile numelor ordinare.

«Martienii au înțeles de minune și au răspuns la ocultațiunea ritmică a suprafeței noastre albe prin fulgere succesive produse într'un ordin identic.

«După ce modul acesta de numerațiune a fost admis pe pământ și în Marte, s'a făcut încercare d'a se stabili raporturi cu adevărat lămurite.

«Precum știi, nu se pot transmite de cât numere.

«Prin numere dar s'a isbit a se face înțelegerea. Trebuia să se traducă, printr'un procedeu geometric simplu, figuri plane, convenabil alese, în serii numerice, și să se transmită succesiv termenii acestor serii.

«Matematicii cunosc mai multe proceduri grafice prin mijlocul cărora o figură plană—sau chiar solidă—este reprezentată în mod fragmentar printr-o serie de numere.

«Și ei știu, din contra, să traducă o serie de numere într-o figură construită prin puncte.

«Diferitele mijloace grafice trebuie să fie dar clasate așa ca să se aleagă mai întâi cele mai simple.

«Și în asta Marțienii, vădit mai înaintați de cât noi, au înțeles tot.

«Dinșii au încercat diferite proceduri, au găsit mai la urmă pe acela pe care-l adoptaserăm noi și au isbutit să readucă ocultațiunile noastre ritmice la o transmisiune de desenuri, de proiecțiuni plane.

D. Sintează ascultase cu băgare de seamă această definițiune lungă și cam plicticoasă fără să dea cel mai mic semu de nerabdare.

— Ai înțeles, nu-i așa, Shien-Chung? zise iar Ta Lao-Yé cu glasul dulce.

— Am înțeles, d-le unchiș, și-ți mărturisesc în sinceritate că procedul acesta, deși foarte ingenios, nu e potrivit cu civilizația d-voastră.

— Da, nici eu nu îndrăznesc să zic că e cel mai bun însă e cel mai puțin rău din toate câte s-au experimentat până azi. În lipsa altuia, ne mulțumim cu el.

— Dar întrebuițarea lui trebuie să fie groaznic de lungă.

— De sigur, cu toate că de mult timp deja am isbutit a stabili convențiunile de scurtare.

«Și apoi, la încetineala asta trebuie să se adauge timpul material necesar la transmisiunea semnalului până la Marte, adică trei minute când Marte se află mai apropiat de noi.

«D-ta știți asta, nu-i așa, Shien-Chung?

— Mă lași oare drept un copil sau drept un mao-tșin al anului 11880, Ta-Lao-Yé?

«Da, d-le Unchiș, știți că orbitele descrise de Marte și de pământ în jurul soarelui, în loc să fie circulare, sunt ușor eiptice, așa că distanța care desparte aceste două planete se schimbă mereu.

«Această distanță care în termen mijlociu este de 19 milioane de leghe, adică 76 milioane de kilometri, cum se zicea odinioară, poate, în unele puncte, să scadă până la 14 milioane de kilometri.

«Deci lumina străbătând pe secundă 76 de mii de leghe sau trei sute de mii de kilometri, semnalul va ajunge la Marte, în acest din urmă caz în trei minute și cinci secunde.

«Însă puțin importă câte-va minute sau câte-va milioane de kilometri mai mult sau mai puțin.

«Eu care-ți vorbesc, visasem ceva mai bun odinioară.

«Ah! dacă aș fi avut la dispoziție un miliard de cerebrați ca acei cari locuiesc acum pământul, planeta noastră ar fi stăpâna infinitului.

«Dar, lasă, ce să mai evocăm amintirea acestui vis uriaș a cărui realizare e acum imposibilă pentru mine.

Apoi adăogă brusc după o pauză lungă:

— Spune-mi, d-le unchiș, nu pot să iau cunoștință de toate lucrările d-voastră relative la Marte?

— Ori când vei voi. Vei putea chiar, dacă-ți va face plăcere, să examinezi d-ta însuși toate planetele cele mai apropiate de noi și să le studiezi cu instrumente cari ne dau mărirea de cari d-ta nu-ți poți face nici cea mai mică idee.

Îți promit o noapte interesantă, numai dacă vei fi având cunoștință de astronomie.

(Va urma)

AMINTIRI DINTR'O CĂLĂTORIE ÎN ORIENT

— Urmare —

CAIRO

Cairul are un aspect dubiu; orașul califilor doarme la adăpostul citadelii. În față, în câmpie, s'a ivit un oraș cu totul european, ale cărui palate și grădini se întind până la Nil. Noul Cair este creațiunea Kediului Ismail, strănepotul ilustrului Mohammed Mehmet-Ali fondatorul dinastiei domnitoare, care a fost ajutat de inginerii francezi de Cerisy și Linant de Bellefonds.

Unui stat nou îi trebuia și o capitală nouă. Vechiul Cair fu redus; se dărîmă mai multe mahalale. Kediul a imaginat un sistem nou: a concedat teren gratis la ori cine se angaja să construiască o casă în valoare de cel puțin 30,000 franci, în timp de un an și jumătate. Cu mijlocul acesta eșiră ca din pământ o mulțime de palate și hoteluri superbe.

Așa piața «Ezbiklyeh», unde altă dată erau bălți puturoase azi e rendez-vous-ul societății înalte și acelei europene.

Aici se află bursa, teatrul, consulatele, magazinele cu galantare strălucite. Un squar de verdeață se află în mijlocul pieței. Oamenii mulți, soldați egipteni și cavași cu uniforme strălucite, copii negri și europeni cu bone cu fața arămie, fellahi, copti, levantini, toată lumea se întâlnește aici. Seara musica cântă în grădina iluminată.

De la Ezbiklyeh până la malul drept al Nilului, se întinde un cartier mai liniștit, care a luat numele fondatorului său «Ismailia». Este un parc cu alee magnifice și largi. După palmieri, sicomori, bananieri se

ascund casele aristocrației, palate aurite sau chioșcuri elegante.

Parcul se termină la podul Nilului (Kasr-el Nil) o operă franceză.

La capătul podului, pe malul stâng al fluviului, trei alee largi se deschid în formă de evantaliu între două rînduri de salcâmi. Una din alee duce la palatul «Schoubra» construit de Mehemet-Ali; e o preumblare delicioasă. Catre 6 cre, aci se întâlneste toată lumea bogată și elegantă, călăreți frumoși, pașale și funcționari înalți în landouri elegante. Echipagele sunt bogate și strălucitoare, iar vizitiții sunt corecți.

Nilometrul

Părăsind aleele Schoubra, drumul care duce în Cair trebuie să treacă peste Kasr-el-Nil. Puțin mai sus de pod, fluviul se divide în două brațe care înconjoară insula «Roda». Aci, în mijlocul unei grădini de palmieri, de eucalypti și de migdali, arabii au stabilit faimosul «Nilometru».

El e o coloană octogonală și gradată în așa mod în cât să indice prin grade creșterea apei. În tot timpul nilometrul a jucat un mare rol în viața poporului egiptean. În timpul faraonilor ca și în zilele noastre, el servia de a se fixa impozitele, căci fertilitatea se măsura după creșterea apei. Era, de alt-fel, și mijlocul cel mai sigur prin care preoții preziceau fertilitatea sau seceta.

Legenda zice că se jertfea Nilului ca unui zeu pentru a-l face favorabil, o tinăra fată aleasă dintre cele mai frumoase și gătită ca o logodnică. După ce se făcea rugăciunile, în momentul când apele Nilului năvăleau prin gurile canalului în câmpie, vicima era aruncată în valurile lui, în mijlocul strigatelor și aclamațiunilor poporului.

Soukkarieh

Nu departe de Ezbiklyeh, la două pași de orașul european, începe orașul arab. Soukkarieh e strada cea mai animată, câte o poartă solidă o închide de fie-care parte. Dacă treci prin această poartă în Cairul vechi te amesteci imediat într-o grămadă extra-ordinară de oameni și animale.

O liniște absolută domnește pe străzi, pașii nu se aud, căci pavaj nu există. Numai din când în când strigatul agentului de poliție sau șueratul biciclistului sîu. Aci fie-care agent poartă un biciu. Am văzut pe o biată femeie care ședea lângă o fântână și asta trebuia să fie în contra reglementelor, căci fără a zice nimic, el o lovi cu biciul peste obraz. Biata femeie scoase un țipăt, dar agentul o apucă de braț și se pregatea să o lovească din nou; o înconjură și agentul fu rugat s'o scutească de rest și d'abia consimți. Nu înțeleses de loc această procedură

dar mi se pare că e singurul mijloc eficace.

Nu e novoe să spun că Soukkarieh are o mulțime de cotituri. Fiecare e la el acasă și se așează așa cum îi place. Aci, băncile unei cafenele sunt în mijlocul stradel. Mai departe un cârpaciū face papuci roși și galbeni. Iată prăvălia unui bărbier, ușa e vopsită albastru, ornată de arabescuri albe. Bărbierul e considerat ca ceva; o femeie îi aduce un copil al cărui braț e scrîntit; bărbierul îi pipăi brațul, îl masează și încearcă să-l miște.

noi; casa sa e un sanctuar [în care nici un profan nu trebuie să străbată.

Dacă e bogat, are o sală specială, «mandora», destinată primirei vizitelor. Sala e mare, răcoroasă și gătită cu gust. Aci primește pe amicii săi. În harem nu poate intra nimeni. Aci, departe de zgomotul afacerilor și al orașului el gustă în sinul familiei liniștea și dulceața repausului.

El apără secretul haremului cu o gelozie feroce.

Femeea nu se plânge; străină de grija afacerilor ea se consacră cu totul familiei sale. Narghilea, băile,

mai celebră e *El-Ahzar*, fondată la 909 de Djohâr, cuceritorul Egiptului. Moscheea *El-Ahzar* e tot de o dată loc de rugăciune și studiu; știința și religia nu e de cât una; unde mai înainte se prosternau credincioșii, acum ascultă elevii de toate vârstele, cursurile unor profesori renumiți. Elevii sunt numeroși aci, peste 10.000, veniți din părțile musulmane din India până în Maro și 300 de profesori îi instruesc.

Moscheea *El-Ahzar* e centrul științific al Orientului și de aceea e și protegiată de guvern. Deficitele școa-

ANIMALELE CIUDATE: CAMELEONUL. — (Vezi explicația în pag. 686)

Pe toate ulițele care dau în Soukkarieh domnește o tăcere delicioasă. Peste tot, «mashrébiyehs» un fel de cuști scoase afară cu sculpturi fine, se pleacă peste capetele noastre și ne apără contra razelor soarelui. Cele mai frumoase mashrébiyehs sunt în Soukkarieh, unele sunt chiar capo d'opere. Usagiul lor e cunoscut. În ele se pun vasele poroase cu apă pentru a se răci. Femeile arabilor privesc din ele, fără a fi văzute, trecerea oamenilor pe stradă.

Arabul pricepe viața alt fel de cât

plimbarea în trăsură, conversațiile și privirea din mashrébiyehs, iată cu ce își petrece viața femeia arabă.

Aspectul Soukkarieh ului se schimbă la fie-care pas. Prăvăliile, moscheele, fântânile se amestecă ca și oamenii din stradă. Fântânile sunt numeroase la Cair; cele mai multe sunt datorite vr'unui pios fondator, al cărui nume îl reamintește inscripția care începe de obicei așa: «*Sebil Alah*» (calea lui D-zeu). Operele caritabile ca fântânile, școalele (médresehs) se întregesc din veniturile moscheelor.

Din toate moscheele Cairului, cea

lei se acopere din casa Statului, profesorii și *muphti*-ul se numesc de Stat.

Muphtiul e cel mai mare profesor al școlii, el se numește Scheik-el-Gami, primește o leafă de 40.000 fr. pe an și e considerat ca cel mai însemnat personaj musulman din Cair.

Altă parte a Cairului, e *citadela*, care domină câmpul morților din înălțimea platoului calcaros. Ea a fost construită de Saladin. Înăuntrul citadelei el a construit o moschee și un puț. Moscheea e ruinată și servește de magazin. Puțul e celebru prin adâncimea sa. N. de J.

Animalele ciudate CAMELEONUL

Sunt puține reptile cu un aspect așa ciudat ca al cameleonilor. Acest grup prezintă în același timp caractere așa de deosebite de ale celorlalți saurieni încât a trebuit să se facă din ei o familie a parte.

Corpul cameleonului, turtit la laturi, are o creastă foarte mult eșită d'a lungul spinărei. Capul lui, foarte mare în raport cu corpul, pare a sta direct pe umeri, atât de scurt îi este gâtul, ceea ce face ca membrele lui d'înainte să fie foarte apropiate de cap. Fruntea lui e ridicată într'afata încât formează un fel de casă ascuțită.

Ochiul lui par enormi și seamănă cu două cocoloși mari; în realitate însă ochii sunt foarte mici și abia se văd în virful cocoloșelor.

Ochiul cameleonului are proprietatea ciudată d'a fi cu totul independentul unuia de altul, în mișcările lor, așa că pe când un ochi de pildă, privește înainte sau în sus cellalt poate să privească îndărăt și în jos.

Prin facultatea aceasta, cameleonii pot să vadă tot ce e în jurul lor, fără să miște capul, și să descopere ast fel mai lesne prada.

Cele patru picioare ale lor, slabe și subțiri, par foarte lungi. Ele sunt conformate ca la păsările agățătoare și se termină prin câte un clește. În adevăr, degetele sunt reunite între ele în două pachete neegale, unul de două, cel l'alt de trei degete.

Coadă lor e foarte lungă și pot să apuce cu ea ori ce lucru, întocmai ca și cu ori-care picior, așa că se poate zice că au cinci membre.

Structura aceasta a picioarelor și a cozei arată soiul de viață al cameleonilor. Ei sunt agățători și stau aproape în tot d'a-una atârnați de ramurile arborilor. Pe o suprafață plană, se mișcă cu oare-care greutate.

Unul din organele cele mai curioase ale cameleonilor este limba lor. Ea se poate întinde și sgârcei, așa că e mai mult un instrument de luarea alimentelor de cât de gustarea lor. În stare de neacțiune, limba cameleonilor stă toată sgârceită în gură însă animalul poate, după voință, s'o întindă până la distanță de 20 de centimetri.

Cameleonii se hrănesc cu animale mici vii, mai cu samă cu larve, cu omizi, cu mușce. Dinși le pândesc toate mișcările cu o răbdare de necrezut și când cred că prada se află la o distanță potrivită, își reped limba cu cea mai mare repeziciune și nici o dată nu dau greș. Insecta se prinde de vârful limbei înmuiată de o materie cleioasă și e adusă în gura cameleonului.

În sfârșit, una din particularitățile care fac din cameleon animalul cel mai ciudat este facultatea ce are acest animal de a-și schimba culoarea.

Din vremuri vechi s'a căutat a se descoperi cauza acestei ciudate proprietăți. Aristote spune că schimbarea aceasta de culoare nu se produce decât atunci când animalul se umflă. Pliniu zice că animalul ia culoarea obiectelor din jurul seii în scop d'a se ascunde de numeroșii seii dușmani. De aceea s'a dat calificativul de cameleon ori-cărui om care-și schimbă opiniunile după interese.

În timpurile moderne, diferite teorii au fost propuse pentru explicarea acestui fenomen. Din lucrările lui Milne-Edwards, ale lui Paul Bert și ale altor învățați, se știe azi că schimbarea de culoare a cameleonilor se datorește unor straturi de materii colorate.

Aceste straturi produc modificările de culoare trecând unul alături de altul, sau unul în dosul altuia, dar mai cu samă pătrunzându-se unul pe altul.

Ast-fel, animalul, care de cele mai adese ori e verde, poate să ia nuanțe care variază între portocaliu, verde-galben, negru deschis, roș, culoarea cărnei, albastru-violet.

Aceste schimbări în culoare se produc sub influența directă a sistemului nervos, fie în mod inconștient, fie cu voință, însă mai probabil în mod inconștient.

O singură speță de cameleon trăiește în Europa: Cameleonul zis vulgar care se găsește la sudul Spaniei. Tot această speță se află și în Africa de Nord, de la Maroc până la Egipt.

G. Regelsperger.

O călătorie prin munții Himalaia

Călătorul englez Verrill care a vizitat de curând nordul Indiei și munții Himalaia (cei mai înalți de pe pământ), face despre acești munți o descripție interesantă din care extragem următoarele:

Himalaia este fără cea mai mică îndoială, lanțul de munți cel mai interesant de pe pământ. În regiunea zăpezilor eterne, acest lanț se compune din muchi aproape paralele care despart unele de altele văile adânci și găturile de munți.

În mijlocul acestor din urmă se încreșează muchile mai mici care formează văile secundare.

Himalaia nu cuprinde poate nici un singur platou afară de acela al Nepalului; văile sunt niște râpi imense cu malurile colțuroase și care au în fund câte o albie de torent.

Ce priveliște măreață prezintă, aceste imense regiuni! Crește acoperite de ceață perpetuă, unde n'a călcat încă picior de om, izvoare

calde, cascade strălucitoare și rețezii, riuri liniștite, lacuri solitare; torente care șerpuesc prin găturile strâmte, formând insule, se rostogolesc, spumează și se reped cu un vuet ca al tunetului. Înălțimi prăpăstioase și pleșuve, râpi înfloritoare, povârnișuri acoperite de păduri enorme și de pajști presărate de flori; plante numeroase, variate în forme și specii; frunze uscate pe care vântul le alungă cu miliardele sale le grămădește în movile enorme; vii și boschete, imense teancuri de ardesie, de quartz și de granit, amestecate într'o confuziune sâlbatică; crăpături de adâncimi colosale, stânci rupte, piscuri grămădite peste piscuri, găuri oribile, piramide de piatră neagră, peșteri sinistre, sate suspendate în aer, trunchiuri de copaci desrădăcinați grămădite în fundul abisurilor, pustietăți imense, haos fără margini, iată ce priveliște prezintă șirul munților Himalaya.

Domnește acolo în același timp un frig glacial și o căldură nesuferită.

Cerul e când groaznic de furtunos și încărcat de ploă când strălucitor ca o boltă de safir.

Vânturile luptă cu norii în văi pe când în înălțimi stâncile, desprinse de pe temelii lor, se rostogolesc la vale în avalanșe spăimântătoare, zdrobind păduri seculare și amestecându-și detunerile cu ale vulcanilor în erupțiune, cu murmurul cavernos al cutremurelor de pământ.

Aceste tablouri țin pe om într'o emoțiune care i taie respirația. Ele în trec tot ce și ar fi închipuit vre-o dată că există, formând pentru dînsul o lume sublimă și chimerică în același timp.

Haralamb.

Cum se înblânzesc animalele selbatice

Cu spaimă și uimire vedem pe îmblânzitorul de animale la lucru. El își vîră capul în gura leului, dă cu biciul în tigrul și încolăcește șerpii în jurul gâtului seii.

Îmblânzitorul de animale este socotit ca un model de putere și de îndrăzneală. În ori-ce moment își expune viața. Și când el dă cu biciul în bestiile care sar urlând, atunci toți esclamă: «Asta e om!»

Zilele trecute a apărut la Berlin o carte sub titlul: «Dresarea animalelor», prin care se reduce cu totul meritul îmblânzitorilor.

Aceștia sunt oameni simpli, fără calități deosebite, foști lucrători, calfe de măcelărie etc.

Foarte interesantă este lista pe care o face autorul asupra inteligenței diferitelor animale.

Iată această tabelă:

1. Animale care se pot dresa prin

induplecare. Numai în cazuri speciale se face apel la instinctele lor primitive. Între acestea se numără maimuța, câinele, elefantul.

2. Animale la care frica joacă rolul cel mai mare. Inteligența animalelor ar permite aplicarea înduplecării, dacă sălbăticia lor nu ar împiedeca dresarea. Între aceste se numără leiul, tigrii, panterele și pisii cele.

3. Un animal, la care înduplecarea are succes în cele mai multe cazuri: câinele de mare.

4. Animale la care se aplică nu mai în cazuri excepționale metoda înduplecării. La acestea se reușește numai prin inspirație de frică, ca: asinul, calul, capra, șoarecii și guzganii, papagalul, găștele, păsările răpitoare, porcul.

5. Animale la a căror dresare n'are nici un efect arta de înduplecare, ci numai foamea: porumbelul, ciocărlanul.

6. Animale care pot fi dresate prin influența muzicii: reptilele.

Autorul zice mai departe, în opul său, că îmblânzitorul trebuie să fie în prima linie comediant și om foarte îndrăzneț. A îmblânzi un animal nu înseamnă alt ceva decât a intra în cușca sa, fără a clipi din ochi.

Animalele selbatice arată mare frică, când sunt surprinse; ele de frică se întind la pământ. De momentul acesta trebuie să se folosească îmblânzitorul.

Nutrirea animalelor trebuie să o facă îmblânzitorul cu un «hocus pocus» dramatic, trebuie să plesnească cu biciul, etc.

E o farsă privirea energică a îmblânzitorului, căci leului îi este indiferent că e privit sau nu.

Porcii se dresază cu biciul. Li învață să balanseze, să aporțeze, și li resplătesc cu zahăr și grăsime de viață, de multe ori însă și cu biciul.

Reptilele sunt ușor de dresat. Ele simt o mare plăcere când aud muzică. Șerpii python sunt aceia cu care se înving șarlatanii. Sunt animale foarte blânde. Când cântă cineva cu harmonica, ei es veseli din cușca lor.

Puricii se dresază foarte ușor. Li prind și la toate reprezentațiile care le fac sunt provocați de o bucată de cărbune aprins care se pune în dosul lor. Firește că ei fug și trag «carul» la care sunt înghesuiți.

C.

Obiceiuri și Moravuri

Cum se poartă copiii la diferite popoare

În Africa și mai cu seamă în țările sălbatice, omul calcă în picioare învățătura scripturei:

«Îți vei câștiga pâinea în sudoarea frunții tale.» Acolo oamenii vânează, fac război, iar restul timpului dorm și visează pe când femeia, în afară de grijele casei, e ca o vită de jug, purtând sarcinile cele mai grele și făcând treburile cele mai chinătoare. E lesne de înțeles că copiii sunt de mare încurcătură pentru dînsa. De aceea, femeia beduină, ca să împacă dragostea de mamă cu datoria ei d'a munci, își leagă copilul cu un cearșaf de mijloc, la spate, și așa are mâinile libere ca să rănească grâu, să facă mâncare, să spele rufe etc.

Mai practice încă sunt femeile indiene. Dănselor de asemenea aș aspra meserie de roabe și de animale de forță. Ele ia o scândură, întind copilul pe ea și îl înfașă la un loc cu scândura pe care apoi o leagă la spate în călătorie. Când trebuie să muncească, atarnă scândura cu copilul de un copac; ast fel copii sunt feriți de mușătura animalelor veninoase.

În Brazilia, copiii sunt legați cu o curea pe care mamele o poartă în jurul capului.

În Asia centrală copiii se leagă de asemenea la spate. Chinezele îi învâluie într-o bucată de stofă având la colțuri panglice pe care le învâluie pe piept. Japonezele își pun copiii în rochie care formează un sac natural; alte mame îi atarnă la cingătoare.

În țările reci, copiii sunt înconjurați de mari precauțiuni. Femeile eschimoase și lapone, după ce îi înfașă bine, îi bagă în saci de blană din care li se văd numai fețele.

În Suedia, copiii sunt purtați în panere care se ia la braț, ca și tîr-guelile din piață.

În Java femeile își poartă copiii la subțioară ca pe un pachet și le e rușine să li poarte alt fel.

În sfîrșit, în Rusia, copiii sunt lăsați slobozi acasă, și acesta e singurul mijloc ca dînsii să crească bine.

Dragu

Termitii sau furnicile albe

Un savant englez, care s'a întors de curînd dintr-o călătorie în Africa de sud, publică următoarele observațiuni, pe lângă cele cunoscute deja, asupra termitilor sau a furnicilor albe:

Termitii trăiesc în societate, mari ca și albinele și se deosebesc în cinci categorii: masculii, femelele, soldații, lucrătorii, care sunt considerați uneori ca larve, și nimfele.

Femela seamănă mult cu masculul și are și ea aripi, înainte de împerechere; însă după ce a fost fecundată, își pierde aripele, fie că ele îi cad în mod natural, fie că i le rup

lucrătorii pentru a o sili să stea pe loc în timpul facerii ouălor. Atunci burta ei devine enormă; călătorul englez zice că burta poate să dobandească un volum de 1500 de ori mai mare decât restul corpului. Această burtă seamănă cu o bășică mare albă cu pete de culoare închisă.

Când vine vremea să facă ouăle, le produce neîntrerupt și în mare număr. Călătorul asigură că poate să dea 80 000 de ouă în 24 de ore.

Neutrii sau soldații, după cum îi numesc aproape toți călătorii, se deosebesc foarte mult de masculii și de femele. Capul lor este enorm și adesea mai mare decât restul corpului, care este mult mai mare și mai puternic decât al insectelor reproductoare; gura lor are mandibule (falci) puternice care se încrucișează una cu alta, și au toți aripi.

Lucru curios este că nu li se văd ochii și s'ar părea că le lipsește, ceea ce e imposibil, de vreme ce lor le este incredințată paza locuinței comune. Ei veghiază ca sentinele, resping năvălirile animalelor străine, lucru pe care li pot face mai lesne ca celelalte insecte de oare-ce mandibulele lor sunt arme puternice. Deosebit de asta, ei au însărcinarea d'a sili pe lucrătorii la muncă.

Lucrătorii sunt mai mici decât celelalte insecte și se pare că le lipsesc și lor ochii; n'au nici odată aripi și corpul lor este mai moale. Lucrătorii sunt arhitecții colibelor de termiti; ei umblă după hrană, îngrijesc de ouă și de nouii născuți. Ei sunt cei mai numeroși în termitiere.

Nimfele seamănă foarte mult cu lucrătorii; nu se știe dacă muncesc și ele însă trebuie să rămână în starea aceasta, până la metamorfoză, două ani.

Termitii își construiesc, cu o dibăcie admirabilă colibi de pământ înalte de peste un metru, și sunt tot d'una mai multe colibi la un loc, așa că se pare că e acolo un sat de negri.

Fie-care colibă are pe dinăuntru mai multe etajuri și fie-care etaj e despărțit în camerețe. Termitii lucrători, orî de câte ori voiesc să ajungă de la un punct la altul, nu se arată nici odată la lumina zilei ci construiesc o galerie de comunicație.

Termitii aduc pagube omului în s'mănături și la pomi.

Negrilor le plac foarte mult termitii pe care îi găsesc în diferite chipuri pentru a'i mânca imediat sau pentru a'i conserva. Alma.

Un caz de canibalism

Asupra unui caz recent de canibalism întîmplat pe insulele Samoa, se anunță din Sidney, următoarele detalii:

Căpitanul german Kohlshohn care se afla pe vaporul «Sea Ghost» și făcea comerț pe propria sa scoteală, voise să treacă de la Queensland, pentru ca să descărce marfă, la Ko pra. Pe la archipelagul Bismark își schimbă el planul de mai înainte, pentru a merge direct la Bongainsville și, cu toate avertismentele ce i s'au dat, se hotărî să meargă la insula Buka, deși aici a fost măcelărită misiunea austriacă sub comanda baronului Norbeck. Vaporul ajunse la miezul nopții înaintea miciei insule. Așteptară până dimineața, pentru a găsi un loc bun de ancorat. Fiindcă era ceață, căpitanul însuși se urcă pe catart, un ofițer sta la cârmă iar altul pe bord. Restul echipagiului erau indigeni de pe insulele Bismark. De odată apărură niște bărci ale indigenilor, cari navigau de alungul coastelor, în vreme ce indigenii de pe ele scoteau chiote de bucurie.

În câte va momente indigenii erau pe bord și cerură mărfuri cu schimb. Echipagiul tocmai voia să se coboare în magazinele cu marfă, când sosiră și alte luntre de ale indigenilor. Cei dintei sosiți își scoaseră cuțitele de la brâu și deschiseră un atac sâlbatic asupra echipagiului. Alții se apărură ca lei, doi dintre matrozii negri căzură, pe când căpitanul primise mai multe lovituri cu lancea. El reuși să pună mâna pe un topor, cu care culcă la pământ pe doi indigeni. În sfârșit, rănit de moarte, căzu și el.

Indigenii de pe insula Buka plecară cu cadavrele echipagiului și cu doi negri, cărora le dăruiseră de o cam dată viața. Acum pe înulă începură serbarile triumfale. Prizonierii fură aruncați legați într-o luntre, iar cadavrele pregătite pentru mâncare. Cadavrul căpitanului nu se afla între acestea, de oare-ce fusese aruncat peste bord. Sâlbatecii începură a mânca și a bea rachiū, dintr'un mare butoiu, pe care-l luară de pe vapor.

Cei doi prizonieri reușiră să scape și după ce rătăciră vr'o două zile pe mare, fură aflați de o corabie de comerț și aduși la Queensland.

Din ABISINIA

(Indigeni. — Religionea și obiceiurile lor. — Cum se iubește și cum se răzbnun).

Aspectul general al Abisiniei ne oferă niște munți curbați, încoronați de platouri întinse și tăiați de văi pe cari le udă niște riuri mici și pline cu pești.

În general orașele sunt puțin populate, dar foarte întinse. Unele, ca Gondar, au niște biserici cari sunt mai frumoase ca cele mai mărețe e-

difici din Europa.

Abisinienii sunt slabi și de talie mijlocie. Dotati cu toate acestea de o mare vigoare, de o agilitate extremă, sunt cavaleri excelenți. Iubesc agricultura și muncesc cu pasiune. Sunt de altminterlea foarte industriali, bravi și ospitalieri. Copti¹⁾ și schismatici, nu voesc să recunoască supremația papei. După cum profesează pentru numele lor un respect, un amor minunat, duc cultul Fecioarei Maria până la adorare.

«La noi, zic ei, mama e a tot puternică, ea poruncește, ei trebuie să te adresezi, D-zeu care e mult mai perfect de cât noi, a trebuit cu toate acestea să se supue aceleia care i-a dat lumina zilei»; pe femei o adoră și imploră toți abisinienii.

Când călătorești în țara lor, cel mai bun pașaport e un «cordon de mătăasă albastră», purtat dedesuptul vestimentelor de gât, cu care lucrurile faci protejat de Fecioara Maria, îți atragi toate simpatiile, și se deschid toate ușile și scapi de ori ce pericol.

Femeile sunt frumoase. Au pelea curată ca a Neapolitanelor; ochii mari, plini de expresiune; nasul mic și drept, talia sveltă și perfect adusă, părul fin de un negru frumos ca ebanul, toată figura încântătoare și seducătoare. Nu vezi la ele nici o prefăcătorie. Citești în ochii lor ca într-o carte deschisă, amor sau indiferență, ură sau dispreț, răzbunare sau ertare.

Încă mai mult, în această țară cu obiceiuri ciudate, limbajul ochilor joacă un rol important, adesea-ori provocațiunile și declarațiunile se exprimă printr'un gest, fără a se pronunța o singură vorbă. În mijlocul unei adunări unde damele își arată puterea lor de seducere, un galant observă vre-o oare-care frumusețe cari îl încântă. El pune cu eleganță, în partea dreaptă a nasului, vârful degetului mic, *plin cu inele*, și aruncă asupra cochetei o privire lungă, întrebătoare.

Această mimică însemnează: *Îți pun la picioare inima și averea mea, primești?*

Și evantaliul, prin mișcarea ce face, dă singur răspunsul, favorabil sau nefavorabil.

Pentru vendetta²⁾, din contră, iată ce se face: ofensatul se prezintă la locuința rivalului său, a inamicului său, în timpul lipsei sale. Servitorul deschide ușile și, dinaintea lui, în camera stăpânului său, rivalul lipește de sabia spânzurată de zid, o ramură de *ocher* (o plantă foarte veninoasă); apoi reazimă o mică hârtie pe care își pune

¹⁾ Coptii originari din spre partea Egiptului.

²⁾ Răzbunare.

numele și ora la cât a venit. Până în 24 ore lupta începe între cele două familii, și bătălii teribile se fac nu numai între adversari dar adesea ori între partizanii celor două familii.

Varietăți

Un elefant care prinde un leu scăpat. — Într-o menagerie instalată la Barnsley în Anglia, un tânăr leu a scăpat din colivia sa. Oamenii menageriei alergară înarmați de cângi de fer și se încercară să prindă pe leu, însă truda le fu de geaba. Văzând așa, elefantul, care umbla slobod prin menagerie, așteptă momentul ca leul să treacă pe lângă dînsul și atunci îl înghăți d'o dată cu trompa și-l ținu în loc până ce oamenii menageriei veniră și-l legară pentru a-l duce îndărăt în colivie.

—x—

Distrucțiunea aligatorilor în Florida. — De la 1880 încoace, vînătorii au distrus peste 2½ milioane de aligatori (crocodili), numai în Statul Florida (America de Nord). Această vînătoare inversunată a dat roade: aligatorii au început să dispară din țară. Ei cresc foarte încet: la vârsta de un an, sunt lungi numai de 12 degete; la 12 ani au o lungime de două picioare și toamna la 50 de ani ajung la deplina lor dezvoltare. Se crede că ei trăesc peste 200 de ani.

Aligatorii sunt mai mici de cât crocodilii africani, dar adesea ori răpesc și ei copii mai mari de 12 ani.

—x—

Șearpele mîncător de șerpi. — Dacă lupii nu se mîncă între dînsii, nu e tot așa cu șerpii săi, cel puțin, cu un șearpe numit pentru aceasta ofiofagul, (*ophiophagus claps*) care nu se hrănește de cât cu șerpi. Un ofiofag foarte mare a sosit la grădina de aclimatație din Paris; e cel mai primejdios dintre șerpii veninoși.

E tot d'a-una în mînie; fluieră într'un chip spăimîntător. Ridicată în coadă, cu gâtul meretă umflat, acest teribil reptil se aruncă contra geamurilor cu grilaj ale coliviei sale pe cari se încearcă a le mușca și le umple cu balele sale înveninate.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:

Lei 4.50 pe an în toată țara

» 2.50 « ¹/₂ « « «

Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:

No. 11, — Strada Brezoianu, — No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARȚA —

Anunț

Aducem la cunoștința cititorilor noștri că Ziarul Călătoriilor primește spre publicare în coloanele sale descrierea localităților mai însemnate, a băilor, etc., din țară, precum și descrierea excursiunilor făcute de societăți, de turiști etc.

Moravuri curioase indiene

La indienii de la nordul Americii de Sud, numai autoritatea tatălui e recunoscută. Inșă, sunt populații la cari, de și se recunoaște autoritatea tatălui ca absolută, este și un șef de trib care de asemenea trebuie ascultat.

Când indianul vrea să se însoare, trebuie să îndeplinească aceste condițiuni: să fie în vârstă de cel puțin 15 ani, să fie capabil a-și hrăni familia, să aibă un ogor săpat, gata d'a primi sămânța.

Deosebit de asta, trebuie să-și câștige tovarășa de viață prin suferirea unor chinuri cari să dovedească dragostea sa pentru viitoarea sa nevăastă și disprețul său pentru durerile corporale.

Astfel, la unele triburi, candidatul de însurătoare e întins pe cele două petre unde se gătește mâncarea și se face un foc mare lângă dînsul (vezi ilustrația pag. I). Dacă poate să suferă durerea până să ardă pânza cu care e înfășurat și să i se ridice bășici pe piele, atunci i se dă îndată fata ce și-a ales; dacă, din contra, se scoală d'o dată, când îl atinge focul, și o croește de fugă, atunci căsătoria lui se amână cu un an, când trebuie să se facă o nouă încercare.

Dacă însă are bani destul ca să cumpere pe fată de la părinții ei, atunci e scutit de proba focului.

De obicei, indienii își iau nevastă din tribul lor. Inșă mai înainte se întâmplă că, în urma unui război, femeile captivate devin soțiile acelor cari le făceau prizoniere.

Bărbatul și nevasta se pot despărți dacă n'au făcut un copil în anul dintâi al căsniciei. Inșă dacă e la mijloc un copil, căsnicia nu se poate desface în nici un chip.

Monogamia este admisă în general însă se găsesc cazuri numeroase în cari bărbații au câte mai multe femei, și alte cazuri mai rari, în cari o femeie are mai mulți bărbați.

La triburile cari locuiesc în partea de sus a Orenocului, Maros, Mariquitari și Curiobanos, numărul fetelor este mai mic de cât al băieților.

Am întâlnit adese-ori două fete la șase și chiar la șapte băieți. Acești

indienii răpesc une-ori femei de la tribul învecinat Guaharibos; în cele mai multe cazuri, temându-se de represalii, preferă să trăiască câte trei-patru înși cu aceeași femeie.

Am văzut mai multe familii de astea în cari domnește cea mai deplină înțelegere între bărbați.

Mamele au autoritate asupra fiului lor până la etatea de 7 ani, adică până ce copilul însoțește pe tatăl său la vânătoare sau la pescuit; în urmă mamele își perd tot dreptul asupra fiului lor, care ține loc de șef al familiei când tatăl lipsește.

În cele mai multe triburi, rolul femeii este dintre cele mai mizerabile; ea trebuie să muncească pentru toți.

Nu e primită la nici o reunire, la nici un consiliu de familie, și e pedepsită aspru când ar fi măcar bănuită că a aflat un secret al bărbaților.

Obiceiul cel mai ciudat este că, atunci când femeia naște un copil, nu dînsa zace în pat ca lăhuză, ci bărbatul ei.

Acesta se leagă la burtă, la cap și geme, pe când femeia trebuie să se scoale și să muncească.

În tot timpul cât stă în pat (patru zile), bărbatul primește felicitările amicilor săi și trebuie să se păzească d'a se scărpină cu unghiile pentru ca să nu i se îmbolnăvească copilul; dacă simte mănărimi pe corp, trebuie să se scarpine cu o surcea de un anumit lemn care are proprietatea d'a da sănătate și viață lungă copilului.

Viața ordinară a indianului trece în cea mai mare liniște. Nici odată nu se aud strigăte de glasuri, nici certe, și singurele sgomote ce se disting prin sate sunt strigătele copiilor și lătratul câinilor.

Convorbirea între indienii, în colibe lor sau în pădure, seamănă cu un murmur ale cărui sunete nu se pot distinge fără o obicinuință îndelungată.

Aceeași liniște domnește și în discuțiunile sfaturilor ținute de șefii de familie. De mai multe ori am avut ocazia să mă aflu în aceste întruniri și am constatat că indienii au unii pentru alții un mare respect.

Conversațiile obicinuite ca și discuțiile cele mai violente, se fac cu jumătate de voce.

În chipul acesta, reuniturile lor durează uneori zile întregi și am avut eu însumi de suferit numeroase întârzieri din această cauză, mai cu seamă una de 12 zile în cursul căroră indienii au discutat în fața mea și cu mine d'împreună, spre a vedea dacă pot să mi dea oamenii necesari pentru a mi continua călătoria spre Demerara.

J. Chaffanjon.

10.000 de ani INTR'UN SLOIU de GHIAȚĂ

Povestire fantastico-științifică

de

L. BOUSSENARD

CAP. VII

Amărăciune și desamăgire. — O omenire retrasă din afaceri. — D. Sintează constată că nu totul e bun în lumea noastră îmbătrânită. — Prin spațiu. — Conversație edificătoare la limitele extreme ale atmosferei. — Iar constituțiunea cerebralilor. — Vechile armate. — Liga pat ioților. — China Orientală. — Vulcanul. — Pe o mică insulă. — Mormântul d-lui Sintează

Numai de 24 de ore d. Sintează a înviat și deja dînsul se simte cuprins de o plictiseală de moarte după starea febrilă din primul moment.

Intors la viață cu întreaga-i inteligență și mulțumită facultății sale de asimilare precum și ajutorului ce i-au dat găzduitorii săi, a putut să capete o cunoștință destul de întinsă despre lumea veacului al 119-lea și lumea aceasta nu i lasă de cât amărăciune și desamăgire.

Maî întâi, vechile sale concepțiuni despre omenirea viitoare erau diametral opuse de ceea ce văzu în realitate când se deșteptă în casa de porțelan, pătruns de fluidul emis de cerebrali.

De aci îi venea desamăgirea, nu numai pentru că nici una din problemele mari pe cari le pusese odinioară nu fusese deslegată dar și pentru că unui om de valoare sa nu i place să se înșele. După ideile sale de la început, problemele astea n'aveau trebuință de atâta trece de ani pentru a li se cunoaște soluțiunea ce luaseră ideile contemporanilor actuali.

Deosebit de asta i se părea foarte îmbătrânită această omenire pe care la început o crezuse, cu drept poate, isbită de stagnațiune.

— Oamenii cari adorm pe o planetă ce se răcește, se gândia dînsul, și cari nu mai înovează nimic, ei se mulțumesc să tragă toate foloasele putincioase din domeniul intelectual lăsat moștenire de strămoșii noștri.

Pământul, micșorat ca zonă locuibilă, unificat ca rasă și ca produse și devenit chinez, i se pare ca și China închisă în vechea cingătoare de cărămidă prin care odinioară nu puteau trece ideile, obiceiurile, svonurile, aspirațiunile d'afară.

Această unificare nu este ea de alt fel cauza unică a acestei stagnațiuni în sensul că ea a făcut să înceteze lupta crâncenă pentru viață, cea luptă care creiază trebuință, dă carieră tuturor instinctelor, triumfă asupra elementelor și face să nască geniile?

Și adăogă în sine

— O omenire retrasă din afaceri!

De altă parte, trebuie să spunem asemenea, că admirațiunea sa din primul moment, fusese rău sdruncinată de vizita sa la muzeul preistoric.

Prostile grămădite în acel loc și desvoltate cu acea îndrăzneală a ignoranței, comentariile acelea nebunești și restaurațiunile acelea caraghioase îi inspiraseră o rezervă înțeleaptă cu privire la celelalte minuni ce trebuiau să i se mai arate.

Sistemul de corespondență între planete i se părea de sigur ingenios însă cu totul înapoiat, — mai bine zis, chinezesc, — de oare-ce munca oamenilor înlocuia pe aceea a mașinelor sau a elementelor.

Ce mult i ar fi plăcut lui, îndrăznețului care nu se dăduse în lături de la nimic, să înlocuiască această operațiune, mai mult originală de cât măreață, prin magnetism stelar, prin electricitate sau chiar prin atracțiunea propriu zisă.

Răsfoise în curs de mai multe ore arhivele observatorului, se uitase prin telescopul monumental, recunoscuse semnalele ce pleacă din Marte. Și pe urmă?

Dacă semenii D lui Unchiș vor fi fost tot atât de ingenioși în interpretarea lor ca și în definițiunea ce dădeau obiectelor preistorice, atunci istoria lui Marte trebuia să fie o țesătură de caraghioslăcuri inter-astrale.

Și totuși, ființele astea turnate ca într'unul și același tipar, oamenii aceștia cu capul mare, acești blânzi enciclopediști, posedă un privilegiu incomparabil, care face din ei creaturi deosebite, cu adevărat superioare omenirii de pe timpul d-lui Sintează.

De aci îi veni o amărăciune de care nu putea să scape, căci inferioritatea sa corporală i se părea cu atât mai penibilă cu cât avea trebuință să facă prin eforturi cea mai mică mișcare.

Și când se gândia că ființele astea, așa de minunate înzestrate, posedând așa intensitate de fluid, nu ajunseseră încă a întrebuința de cât aproape exclusiv forțe omenestii!

Ce minunî n'ar fi săvârșit dinșii dacă ar fi întrebuințat și forțele naturii, dacă ar fi creiat mașini în raport cu organizația lor, dacă ar fi o-rânduit lucrurile să opereze în mare în loc să se consume astiel în zadar pe ei înșiși!

Să imobilizese prostește mai multe sute de mii de oameni punându-i să întorcă pânze albe și negre, când ar fi fost destul o mie, cu câți va chițometri de sîrmă și cu un oare-care oumăr de aparate din acelea cu cari oamenii se serviau în secolul al XIX-lea pentru îndouitura ziarelor!

Oamenii aceștia nu cunosc oare principiul transportării forțelor?

Și d. Sintează, care se simte din ce în ce mai mult redevenind omul prostuț de odinioară, ajunge a stabili între prezent și trecut comparațiuni cari nu sunt de loc în favoarea celui dintîi.

Ah! de n'ar fi numai acea admirabilă levitațiune!

Unde ar fi acei grozavi cerebrați dacă, întocmai ca și strămoșii lor preistorici, ar fi înălțuți de pămînt!

Totuși, cu toate recriminările pe cari d. Sintează n'ar vrea să le arate găzduitorilor săi, dînsul e nevoit să recurgă iar la dînsii pentru a-și continua călătoria de cercetare în jurul pămîntului.

Și nu e acesta cel mai mic motiv al său de nemulțumire ci se gîndește că nu se poate izola nici un moment, ca să vadă, să studieze, să admire sau să critice fără să fie în voia acelui grup de oameni cari-l ridică și duc în atitudine de apoteoză.

Dacă n'ar fi avut această legitimă satisfacțiune de dat curiozității sale și mai legitime, ei bine, atunci dînsul, săturat cum nra de acea viață nouă, incredințat de alt fel de inferioritatea sa, n'ar fi voit alt-ceva de cât să regăsească uitarea veciniei pe blocul de gheață.

Glasul lui Ta Lao Yé, a cărui blîndeță enervantă începe să-l supere, îl vestește că e curînd timp de plecare.

Și grupul care, ca și corul din tragedia anti-ă, e tot-d'a-una gata să dea replica, înconjură pe Shien-Chung spre a-l transporta în locurile cele mai depărtate.

Shien Chung se dă în mâinele grupului său iar Ta Lao Yé face semnalul de plecare, înștiințînd pe numii Shien-Chung că ocolul lumii o să se continue de la apus spre răsărit, mai încet sau mai repede, după cum va hotărî călătorul.

— Ei bine, transportați-mă în extremul orient acolo unde se află continentul bănuțit sau, mai bine, prezis de mine și ale cărui baze au fost constituite de necunoscuta lucrare a coraliilor.

«Am studiat în deosebi acea regiune, am colaborat chiar la formarea acestui continent și mi-ar părea bine să am cunoștință de configurația lui actuală.

La aceste cuvinte, d. Sintează se simți ridicat și transportat dintr-o singură aruncătură la limitele extreme ale atmosferei respirabile.

Apoi grupul al cărui centru îl formează, începe să se miște lateral cu atmosferă, cu o iuțală ne-mai auzită; totuși d. Sintează zărește o panoramă ne-terminabilă.

Ar crede cine-va că această fulgerătoare viteză împiedică vederea obiectelor și a locurilor sau cel puțin o face nehotărîită, confusă. Asta nu e adevărat. Sau că forța psihică

pe care i o dau cerebrii îi întărește facultățile ori îi creiază altele noi, sau că înălțimea la care se face translația înlesnește percepțiunea unei regiuni vaste în întregul ei; în tot cazul d. Sintează e uimit de limpezimea vederii sale.

Aci era Sudanul cu pustiile lui de nisip; az locurile astea sunt acoperite de verdeață groasă și brăzdate de o mulțime de cursuri de apă cari se ramifică la infinit în mijlocul acelui pămînt transformat pe care-l înviorază.

Dincolo trebuia să fi fost Egiptul de sus cu fluviul Nil ale cărui brațe superioare formează un lac imens de apă dulce, după cum afirmă Ta Lao Yé.

Din contra, marea Roșie a dispărut, dimpreună cu golful de Ad n. A dispărut asemenea oceanul Indian din care au răsărit pămînturi noi cari s'au lipit de Somal, de insulele Laquedive și Maldive; s'au unit cu Ceilanul și cu punctul de miază zi al Indiei, și au umplut tot spațiul cuprins între golful de Ossa și ecuator d'asupra căruia se întinde o Mediterană vastă.

S'au umplut asemenea și golful de Bengal, golful de Siam între cari se întindea odinioară, ca și niște spate de continent înecat, îngusta peninsula de Malaca.

Sumatra, Borneo, Java, Celebele, Filipinele nu mai formează de cât un singur pămînt care se unește cu regatul de Siam, cu Cochinchina și cu China.

Nu mai e de cât o Asie Meridională lipită de Africa centrală și întinzîndu-se departe până la extremul orient unde a fost oceanul Pacific și Oceania.

Și pretutindeni d. Sintează constată această uriașă vascularizație a sistemului hidrografic, prin ajutorul căreia toate aceste pămînturi, vechi sau noi, sunt udate din belșug.

Pretutindeni aceeași vegetație foarte bogată, pretutindeni aceleași produse tropicale modificate de prezența produselor zonei temperate, pretutindeni de asemenea o populațiune foarte deasă cu casele ei uniforme; cu orașele ei tăcute, cu robii ei atașați la pămînt.

— S'a isprăvit, zise dînsul cu oarecare amărăciune în voce. Nu mai rămîne nimic din configurațiunea lumii vechi, absolut nimic. Animalele sălbatice, chiar paserile au dispărut aproape cu totul.

— Însă spețele de pasări folosite au fost de mult domesticate, răspunse Ta Lao Yé.

«Cum am uitat eu de a-ți spune asta?

«Mao-tșinii au cirezii de vite pentru subsistența lor, vite de greutate sau vite de călătorie, pentru a-i ajuta în lucrările lor. Dînsii cresc pa-

sările pentru folosința lor, ba chiar și pentru agrementul lor.

«Din nenorocire, ne-a fost cu neputință să curățim pământul de insecte și de reptile care mișună în unele locuri.

«Ori-cum, noi putem spune că aproape totalitatea pământului disponibil este utilizată.

— Și d-voastră trăiți tot d'auna în pace? Locuitorii din diferite regiuni, sau cel puțin din diferite emisfere, nu se ceartă nici odată? Nu sunt nici odată la d-voastră lupte, idei de robire, de dominație?

— Când îți spun că nu e decât o singură țară, fără State, fără frontiere... și că țara asta e pământul întreg... Pământul locuit de o singură rasă.

(Va urma)

Legende indiane

Amantul Morței

Aceasta e legenda riulețului Tarivi din partea orientală a munților Tumuc Humac, culeasă de călătorul francez Coudreau din gura indienilor:

Tupan, tatăl indienilor, locuiește d'asupra norilor; spațiile goale ale cerului sunt casa sa.

Tupan avea odinioară un fiu care se numia Yeci și care, obosit d'a trăi mereu cu duhurile, voi să vadă pământul unde trăesc oamenii.

Yeci era mare și avea păr blond; era frumos și oamenii ziceau: «Copilul acesta o să fie un om mare».

Când Yeci se ducea să taie lemne, n'avea decât să zică: «Tupan, părintele meu, dă-mi lemne», și copacii cădeau de la sine. Când se ducea la vânătoare sau la pescuit, n'avea de cât să zică: «Tupan, părintele meu, dă-mi de mâncare», și numai decât peștii cei mai frumoși și căprioarele cele mai grase veniau să stea lângă dînsul.

La satul său n'avea servitori, însă n'avea decât să se gândească în sine: «Vreau să am servitori» și îndată veniau toți oamenii ca să-l servească.

Când vecinii săi erau bolnavi, dînsul n'avea decât să se preumbe prin pădure și mâinele sale nimeriau buruienile care vindeau boala.

Yeci se gândia: «Aș vrea să fiu iubit», și atunci, toate fetele cele mai frumoase veniau una după alta și îi ziceau: «Yeci, ești frumos și te iubesc». Și toate se siliu pe rând să-i facă viața frumoasă. Însă Yeci nu putea să iubească. Fiii lui Tupan nu pot să iubească.

Yeci avea tot, știa tot, putea tot, afară de un singur lucru: Nu putea să fie fericit.

Intr-o zi, preumblându-se pe potecile munților, văzu o femeie mare,

albă, care-i se păru mult mai frumoasă decât fetele ce văzuse până atunci. El o urmă pe cărările munților, însă femeia mare, albă, nu se opri. Adese ori întorcea capul și-i zimbăia.

D'odată dispăru.

Yeci rămase cu amintirea femeii albe în inimă. «Nimic nu e așa frumos ca dînsa, se gândia el, nimic nu e așa mare. Numai ea este vredni d'a fi iubită. Privirea ei este ca privirea tatălui meu Tupan când glasul lui vorbește între norii încărcăți de foc».

Intr-o zi Yeci era la război și curagiu îl împinse în cel mai mare vârtej al luptei. El văzu mai multe măciuci ridicate asupra capului său și mai multe săgeți gata să-i străpungă peptul. Atunci femeia mare, albă, i se arată din nou și zimbetul ei era blând, trist și dragălaș.

Yeci nu muri în război. Dar îi era frică să nu moară de când tatăl său Tupan îl condamnase să trăiască neîncetat în mijlocul oamenilor.

Altă dată Yeci fu mușcat de un șarpe foarte veninos și simți că moartea îl cuprinde. Chipul femeii albe, cu zimbetul nehotărit, răsări din nou înainte și nu muri nici atunci.

Yeci nu mai iubea acum de cât pe femeia mare, albă.

O căuta pretutindeni, în păduri, pe ape, în rășnoaie și o chema noaptea în evocările vrăjitorilor.

Femeile și fetele, gloria d'a face prizonieri, bucuria d'a da mese mari, gândul d'a avea fii numeroși, toate astea n'aveau nici un farmec pentru el.

Intr-o zi, la apusul soarelui, în ceasul când tristețea serei se coboară pe pământul obosit, femeia mare, albă îi apărură iar pe o cărare strămtă și povârnoasă.

Se repezi după ea, însă dînsa îl opri cu un gest și de astă dată vorbi:

«Și eu te iubesc, zise dînsa cu un zimbet trist, însă Tupan nu vrea ca să ating pe nimeni. Tu, dacă mă atingi, mori îndată. Fugi. Caută plăcerea acolo unde ea se găsește, în rășnoaie, în zimbetele femeilor, în serbări mari și în evocările vrăjitorilor.»

Cu toate astea, într-o livede, pe căldura năbușitoare de la amiază, dînsul revăzu pe femeia mare albă dormitând la umbra unui acaju.

Se repezi la dînsa și o strinse ferbinte în brațe. Însă văzu că dînsa n'avea inimă. Forma și zimbetul ei nu erau de cât o aparență. Și pe când Yeci se prefăcea în fum care se rădica în aer, femeia mare, albă se ridică și se duse încet fără să se mai uite îndărăt.

Femeia mare, albă era moartea. De atunci, nici un copil al lui Tupan n'a fost fericit pe pământ.

Haralamb.

Regimul terorist în Peking

Un călător german, care se află acum în capitala imperiului cersesc, trimite o corespondență ziarului «Münchener Allg. Zeitung», din care extragem următoarea descriere a cruzimii împărătesei-văduve a Chinei:

«Toate persoanele bănuite că ar simpatiza cu detronatul împărat, care se află în închisoare, sunt pedepsite. Chiar și sclavele din harem au căzut victime furiei ei.

Sărmanele fete au fost duse în curtea așa numită a cedrilor și aci au fost sugrumate fără ca ele să afle pentru ce. Mai mulți eunuci au avut aceeași soartă, cu deosebire că aceștia au fost decapitați. Au mai fost ucise patru cameriere ale defunctei soții a împăratului. Acestea au fost denunțate, că ar fi trimis otravă împăratului prizonier, ca să poată ast fel să otrăvească pe «usurpatoarea».

Împăratul, care n'avea nici o înclinațiune față de soția sa, nu văzuse pe aceste cameriere și, prin urmare, denunțarea nu a fost adevărată. Aceste cameriere, fiind de familie aristocrate, au trebuit să moară și părinții lor. Execuțiunea s'a săvârșit în interiorul palatului prin mâna călăului secției pentru «paza afacerilor interne».

Zilele trecute s'a săvârșit iarăși o execuțiune. Au voit iarăși să prindă un «conspirator», a cărui intențiune ar fi fost să asasineze pe împărăteasa. Acest acuzat a fost văzut preumblându-se împrejurul palatului, având un cuțit la brâu. Asemenea au fost acuzați tatăl și fratele său.

«Ast-fel de scene se petrec zilnic în Peking.

AMINTIRI DINTR'O CĂLETORIE ÎN ORIENT

— Urmare —

VECHIUL EGIPT

Drumul spre Piramide

O șosea plantată cu arbori frumoși duce de la Cair la piramidele de la Gizeh. Pe marginea stângă a fluviului, la extremitatea podului, se ține dimineata un târg indigen foarte curios, dar al cărui miros nu îl cam pot suferi nasurile delicate.

Să trecem. De-a lungul drumului, oamenii se rad; instalațiunea unui bărbier e simplă și ingenioasă. Clientul se așează jos. Bărbierul își ascute repede briciul pe brațul său servindu-se de el ca de o pele pentru ascuțit și într'un minut el rade capetele cele mai stufoase. E obiceiu în Orient de a-și rade capul, și unii credincioși păstrează în stânga o șuviță de păr lungă, de care,

se zice că Mahomet îi va ridica în Paradis.

Drumul era plin de lume care se ducea la târg, unii pe jos, alții pe cămile mari cât niște case, iar alții călări pe măgari.

Femeile felahe sunt numeroase pe aci, sunt mai bine făcute și amintesc statuetele descoperite de curând.

Costumul lor e foarte simplu: o cămașă lungă albastră și un voal la fel, de la cap până la picioare. Ele duc la târg diferite produse casnice spre a le vinde. Unele duc în spi-

nument din lume nu se poate compara în volum și în greutatea materialelor cu aceste piramide. Blocurile de piatră au fost scoase din carierele de la Fourah din lanțul de munți Mokattan, care e în fața lor și sprijinește citadela Cairului.

Ascensiunea piramidelor nu e grea; te urci pe o scară. În adevăr că treptele nu sunt comode; sunt de 1—1,20 m. depărtare una de alta. Scara decî lasă de dorit.

Piramida lui Chéops e cea mai ușor de urcat.

și risci să te scobori sărind din piatră în piatră.

Viața 'ți-e în mâinile călăuzelor. Ei știu asta și cu toate că sunt cinștiți și supuși unui regulament sever, tot îți cer la fie-care haltă câte un bacșiș. Dacă ai regulat de mai înainte prețul și dacă punga ți e jos, poți scăpa fără a fi jefuit.

Vîrfurile piramidelor e un platoș unde se află un catart.

Aerul e subțire și vederea fermecătoare. În partea Nilului se vede valea frumoasă în care curge argin

LUPTA MAIMUȚELOR CU JAGUARUL. — (Vezi explicația în pag. 694).

nare câte un copii, care are fața acoperită de muște, pe care el le suferă fără a țipa. Adeverații fii ai Orientului, de micî sunt răbdători.

Șoseaua e stropită cu îngrijire căci apa nu lipsește. Nilul e aproape.

Ca la cinci sute de metri înainte de Piramide, câți va arabi, al căror meșteșug e de a servi ca călăuze la călători, stau pe marginea drumului și așteaptă clienții.

Piramidele de la Gizeh sunt trei: piramida lui Cheops, cea mai înaltă (147 metri), piramida lui Chefred și aceea a lui Mykerinos. Nicî un mo-

Două beduinî solizi te apucă de brațe, un altul de la spate, te ridică și hop ești sus pe cea l'altă treaptă.

După 25 de minute de gimnastică de felul acesta ești în vîrfurile piramidelor.

Dacă picioarele nu ți sunt destul de solide atunci Abdallah, care conduce caravana și care se pretinde puțin doctor, îți dă răgaz de odihnă.

El merge în capul caravanei și arată drumul, evită pericolele și alege ici colo câte o piatră mare pentru a te repauza. Trebuie să eviți să privești înapoi, căci îți vine amețea

lîtu fluviul între două covoare de verdeață, apoi Cairul cu palate și moscheele sale strălucitoare, și mai departe citadela se distinge în azurul cerului.

De partea cea l'altă se întinde pustia. Nimic de cît o câmpie denisip, imensă și monotonă. Contrastul e uimitor.

Marea piramidă adăpostește mormîntul lui Cheops.

Se poate intra înăuntru pe la nordul ei, la al treilea rînd de pietre de la suprafața solului. Un bloc enorm de granit închide intrarea. Aci

s'a făcut o spărtură în zid și intri înăuntru printr'un coridor jos și strîmt, până la camera reginei, apoi vine bolta înaltă. După aceasta vine un vestibul închis prin niște plăci de granit ce se mișcă ușor.

Aci e sarcofagiul lui Chéops. Camera mortuară e simplă; șase blocuri de granit formează plafondul. Pe aceste plăci stă greutatea aceasta enormă. Aerul e năbușitor și simți trebuință să ieși imediat la aerul liber și curat.

Piramida lui Mykérinos nu a perdut acoperișul de piatră lustruită care acoperă blocurile de la vîrf și până la basă. Aceasta face urcarea foarte grea, și numai arabii se urcă ca pisicile pe această suprafață lucie ca oglinda. Ei, pentru un bacșiș, se urcă până în vîrf și aduc câte o sfîrșimătură de piatră din vîrf.

La sud-vest de piramida lui Chéops se ridică piramida lui Chéphren și lângă ea Sphinxul terminat de acest prinț.

Acest colos e tăiat în piatră și are 20 de metri înălțime, labele sale sunt întinse pe niște lespezi de marmură care erau ale unui templu unde trebuia să te urci pe o scară monumentală. Între labe se ridică un altar, căci Sphinxul era un zeu, simbolul soarelui părăsind Horus și care se presupunea că dă lumină și viață tuturor lucrurilor. Sphinxul e cu dosul spre pustie pe care o împiedeca de a ocupa câmpiile pe care le protegia. Corpul de leu arată forța materială, capul omenesc forța intelectuală. De aci vine că faraonii erau reprezentați sub forma unui leu cu figură umană. S'au încercat să-l dărîme și Mamelucii făcuseră din el ținta artileriei. Nasul a fost rupt de o ghiulea și dă un aspect oribil acestei fisioni, a cărei frumusețe și majestate era altă dată un obiect de admirație.

Porumbei și șoimi călători

Cu toate numeroasele experiențe făcute de Statele-majore ale armatelor europene, n'a fost încă cu putință să se hotărască exact înălțimea în zbor a porumbeilor călători. În adevăr, această înălțime atîrnă de starea cerului, de puterea și direcțiunea vîntului, de forma plană sau deluroasă a pămîntului, de ora plecării, de vîrsta paserilor, etc.

În termen mijlociu, experții cei mai serioși spun că porumbeii călători au o înălțime de 60 până la 70 de kilometri pe oră, adică înălțimea trenurilor accelerate.

Însă s'a constatat de curînd, în Anglia, la porumbei, viteze de câte 120 de kilometri, adică întocmai ca a locomotivelor celor mai puternice care străbat d'a curmezișul continentului american.

Cu această ocazie trebuie să semnalăm niște experiențe făcute la Vornice, în Rusia, nu cu porumbeii călători, ci cu șoimi (falconi). Nu se știe încă nimic asupra vitezei acestor paseri mari, de pradă, și care se domesticesc foarte lesne, însă e sigur că ele pot zbura cu greutate de aproape două kilograme.

Astfel de mesageri puternici dacă s'ar putea obține cu serviciul corespondenței aeriene, ar aduce mult mai mari foloase de cît sfîșii porumbeii care adese-ori sunt întâlniți pe drum de paseri de pradă care-i sfîșie.

X- X.

Lupta maimuțelor cu jaguarul

Marele plantator brazilian, Riva Salmenas, proprietarul unui întins domeniu de lângă râul Parana, în sudul Braziliei, observa că de cîtva timp i se fură fructele din pomi ce avea în imensul său parc. El trimise oameni să stea la pîndă și iată ce văzură oamenii:

Din pădurea apropiată eșiră vr'o douăzeci de maimuțe și înaintară tiptil spre parc. Ajungînd la gardul parcului, maimuțele se urcară în vîrfurile unui copac din apropierea gardului, apoi una din ele se apucă bine, cu amîndouă picioarele, de o cracă tare și ridică cu mâinele în aer pe una din tovarășele sale care la rîndul ei apucă pe alta, iar aceasta pe alta.

Astfel format lanțul, din patru maimuțe, începu să se balanseze până ce maimuța de la extremitatea de jos isbuti să se apuce cu mâinele de gard. Atunci, celelalte maimuțe se lăsară pe scara aceasta improvizată prelungind lanțul până în parc. Aci, una din ele se urcă într'un pom și începu să dea jos fructele pe cînd o alta le lua și le ducea la tovarășele sale care formau lanțul. Acestea, dîndu-le din mîna în mîna, aruncă fructele peste gard.

Cînd cei doi oameni care priveau uimiți scena aceasta se arătară, maimuța din pom dete un țipăt și în cîteva secunde toate maimuțele fură afară din parc, luară fructele de jos și o croiră de fugă în pădure.

Acelaș plantator a mai povestit următoarele unui călător englez, d. Goutrings, după care împrumutăm aceste rânduri:

Intr'o zi, cînd lanțul de maimuțe era format pe d'asupra gardului unui parc, eși un jaguar (tigrul american) din pădure, și veni de se așeză la rădăcina copacului de pe care atîrna lanțul, așteptînd ca să se dea maimuțele jos spre a înhăța una și a o mîncă.

Maimuțele, cum îl văzură, fură cuprinse de furie și, în loc să mai aducă din grădina fructe, aduseră cio-

megele și instrumentele lucrătorilor, care lipseau în acel moment, după care toate maimuțele se grămădiră pe copacul d'afară avînd fie-care ciomagul ei.

Se formă imediat un lanț de trei maimuțe care începu să balanseze pe d'asupra jaguarului; acesta, infuriat și dînsul și flămînd, făcea sărituri enorme ca să apuce pe maimuța cea mai de jos; însă aceasta, mult mai iute în mișcare, isbuti să-l isbească așa de tare cu ciomagul peste picioarele de dinainte în cît jaguarul căzu la pămînt cu un răget.

Atunci toate maimuțele săriră jos și bătură jaguarul până îl lăsară mort. Scena aceasta ciudată e reprezentată de gravura noastră de pe pag. 5 a.

Călătorul Goutrings povestește că maimuțele braziliane sunt blînde și se domesticesc lesne, însă cînd cineva le supără sar la bătaie cu cio-megele și aruncă cu pietre.

Alma

Comorile Sultanului de Maroc

Să fie o poveste? Să fie o realitate? Adevărul este că de sute de ani se vorbește într'una de comorile sultanului de Maroc.

Călătorul Graeber de Hemso scrie că aceste comori există cu adevărat și urmează apoi:

Ceea ce în alte țări se numește casa publică, aci în Maroc este proprietatea sultanului. Tezaurul, numit «Bit-el-Mell», consistă într'un capital neproductiv, grămădit într'o construcție clădită într'adins pentru aceasta, în orașul Mequinez și păzită de două mii de negri. Se crede că sunt acolo mai mult de două sute de milioane de franci, în piese de aur, în drugi de aur și de argint și în pietre prețioase. Construcția e înconjurată de ziduri groase și acoperită de alte ziduri tot așa de groase. Cu alte cuvinte, clădirea e dublă. E ca și cum ar acoperi cineva un clopot mai mic cu un clopot mai mare.

Pentru ca cine va să intre înăuntru, trebuie să descuie la rînd cinci uși de fer, avînd fie care câte cinci broaște cu secret, ale căror chei sunt tot-d'a-una în mîinile sultanului sau ale sultanei favorite.

Mai înainte era obiceiul să se omoare hamalii care aduceau la tezaur saci de aur, pentru ca să nu se afle locul unde dinșii pusese sacii.

Sultanul este singurul stăpîn al banilor strînși din biruri. El nu face din ei nici o cheltuială pentru țară. Lucrările publice atîrnă de buna plăcere a locuitorilor; de pildă dacă dinșii voiesc să-și facă un pod peste o apă, îl fac; dacă nu, trec prin apă; tot așa cu șoselele sau cu alte lucrări.

Funcționarii, de la cei mai mari până la cei mai mici, nu sunt plătiți din banii birurilor. Ei trebuie să-și ia plata cum voiesc și cum pot de la locuitori. De cele mai multe ori, își încasează lefurile cu armele în mână, întocmai ca și Sultanul.

Ministru de finanțe nu există în Maroc, și nu sunt nici casieri plători. Nu e budget. Sunt numai percepători. Și încă ce percepători! Butucul, roata, spânzurătoarea țin loc de registru iar cu biciul și vina de boi se dau chitanțele de primire.

Astfel fiind, nu e de mirare că Sultanul de Maroc adună comori mari.

Doctorul german Rohlf, spune că a văzut și el construcția unde se țin comorile. El a fost medicul haremului Sultanului, funcție în care intrase cu ocazia boalei grave a unei favorite a sultanului. S'au ținut atunci sfaturi mari între sultan și miniștri spre a se ști dacă dînsul poate să fie introdus la patul bolnavei.

Dar apoi sultanul a exclamat:

«Mai la urmă femeile mele n'au să se geneze de un câine de creștin».

Și așa Rohlf a fost numit medic al femeilor sultanului, cărora le spunea mai mult la povești, cruțându-le de doctorii, că-i regula la harem este ca doctorul să înghită mai întâi jumătate din doctoriile ce dă bolnavelor.

Dragu

Un hotel în 16 etajii

Zilele trecute s'a deschis la New-Yorck giganticul hotel astoric, a cărui construcție s'a început acum 7 ani. El este situat în cartierul elegant al orașului și coprinde în parte prăvălii elegante, iar în celelalte etajuri se află hotelul, cluburi și vile.

Construcția acestui hotel a costat cam 70 milioane de franci și are o lungime de 550 și o lățime de 425 urme engleze. Posedă 1800 de ferestre și este zidit în stilul german. În fața hotelului se află un mare bazin, pe care înnoată o mulțime de lebede.

Foaierul hotelului este admirabil, în stilul renașterii și prevăzut cu frescuri și arabescuri, de marmură și aur.

Seara, cu deosebire, prezintă acest foaier un aspect feeric.

Întreg etagiul prim este destinat pentru reprezentații festive. Marea sală de aur pentru baluri cu stâlpii ei de alabastru roșcat și cu mosaicurile are o lungime de 125 urme și o lățime de 80 urme și o înălțime de peste 40.

În mijlocul edificiului se află o a doua sală de bal, și lângă aceasta una mai mică, așa în cât în acel e-

tagiu se pot da pe lângă trei baluri și alte serate.

Etagiul al doilea cuprinde o serie întreagă de apartamente de Stat, rezervate președintelui Statelor-Unite și altor persoane princiare care vizitează New Yorkul.

Celelalte etajii oferă adăpost la 1500 persoane.

Sunt opt ascensorii cari, în câteva secunde, te transportă până la ultimul etagiu, de unde se oferă o priveliște măreață. Aci la ultimul etagiu se află o mare sală de biliard pentru ambele sexe, o galerie de tablouri. Acoperișul hotelului este astfel întocmit în cât poate să servească ca loc de grădină sau pentru școală de bicicletă.

Fiecare etagiu este, așa zicând, un întreg deosebit, un mic hotel prin sine. Aci se află linii telegrafice și telefonice legând otelul cu oricare parte a continentului american. În pivnițele hotelului, de o adâncime de două etajii se află depozite de vin a căror valoare trece peste o jumătate milion dolar.

Proprietarul hotelului este un german cu numele Boldt.

Peștii călători

Rechini în apele engleze

Rechini din apele engleze sunt o primejdie pentru siguranța celorlalți pești, dar nu pentru a oamenilor. Ei sunt cu totul deosebiți de acei rechini enormi cari se văd prin regiunile tropicale rătăcind în jurul corăbiilor și rezeindu-se la ancorele lăsate în apă, pentru ca să le înghită. Aceștia sunt cu drept numit *purcel de mare* căci se bălăcesc toată ziua în valuri după ce înghit resturile meselor de pe vas sau după ce mănâncă vr'un mic negru, ucenic pe vas, care a avut nenorocirea d'a cădea între dinții lor.

În unele părți ale oceanului însă, ca de pildă la insulele Capului Verde, se pare că e un fel de înțelegere între negri și rechini, căci se văd a dese-ori negri aruncându-se în valuri pentru a prinde un ban de aur aruncat de vr'un glumeț. De și rechini mîșună prin acele părți, negrul se afundă, caută și găsește banul și se întoarce pe bord viu și nevătămat. Cu cei albi e alt fel. Un tânăr ucenic alb, de pe un vas, vrînd să facă o baie, cu toată interdicerea ofițerilor, a fost devorat înainte ca cineva să aibă timp d'a-i sări în ajutor. D'abia atinsese suprafața apei când fu înghitat și dispăru sub valuri. O diră de sânge mai arăta soarta ce avusese.

Rechinel albastru, care se găsește în apele din jurul Angliei, are o

lungime până la 12 picioare; însă cei de la tropice întrec une-ori lungimea de 25 de picioare.

Rechini albaștri sunt pești călători. Ei apar în apele engleze vara și mai cu seamă toamna, venind din regiunile polare. Ei sunt pești noctambuli. Numai noaptea sunt iuți, căutându-și hrana, iar ziua dorm, cu vîrfurile cozelor și cu aripile afară din apă.

Este apoi rechinul numit *milandru*, lung de 6 picioare. Acesta locuiește în apele calde sau temperate ale tuturor mărilor; se găsește în Australia ca și pe lângă coastele Americii și ale Asiei. E sălbatec și lacom; mănâncă tot: pești morți sau vii, crabii, asterii, et.

Stă mai mult la adâncime, unde vîntoarea îi este mai lesnicioasă, și se arată cu deosebire iarna.

Cea mai curioasă speță de rechin, observată în apele engleze, este zigena, cunoscută și sub numele de *Ciocan*.

Nu se găsește de cât în largul mării către coastele provinciilor Cornuaille și Norfolk. Ajunge până la lungimea de 15 picioare și are o coadă puternică. Corpul lui e de o structură regulată, afară de cap, care are forma unui ciocan, de unde i-a venit și numele. Ochii lui se află la cele două extremități laterale ale capului care e de trei ori mai larg de cât lung, întrecînd de amîndouă părțile, cu mai multe degete, alinierea generală a corpului. Pelea lui e de culoare albastră-cenușie, mai deschisă pe burtă.

În sfîrșit, se mai găsește în apele engleze rechinul numit *emisola*, speța cea mai blîndă care se hrănește cu crustacei. Numai carnea acestuia se poate mânca, ba încă scoțienii o consideră ca eselență.

Marinar.

Ciudățeni americane

Regulamentul unui otel

La nord de lacul Athabasca (Statele-Unite) într-o regiune pustie unde s'a construit de curînd o cale ferată și au început să năvălească imigranții din toate țările, cu scopuri de îmbogățire, e un otel la a cărui ușă e afișat un regulament în cuprinde-rea următoare:

«Plata se face d'înainte; prețul este de 25 de dolari cu fasole și numai de 12 dolari fără fasole. Sare se dă ori-cui cât îi trebuie însă numai pentru mâncările luate din otel. La prînz se dau și cartofi. Este absolut interzis mușterilor să pună mâncare în buzunar.

«Administrația otelului socotește că gentlemanii se vor spăla afară și că-și vor procura ei înșiși apa de

care vor avea nevoie; prosoape sunt la dispozițiunea lor, la capătul casei. Nu se impune nici un supliment de plată pentru ghiață de recorit însă trebuie să se plătească un supliment pentru un scaun lângă sobă. Mușterii sunt dator să își caute ei înșiși paiele de cară așă trebuință.

Podeala cârciumei e rezervată pentru a dormi pe ea mușterii obișnuiți. Cât despre oamenii cară dorm în șură, dinși sunt rugați să lase pe loc paiele pe cară așă dormit. Pensionarii trebuie să se scoale la cinci ore dimineața; însă cei din șură pot să se scoale și la șase ore.

«E absolut interzis mușterilor d'a se bate la masă. Pentru încăierări între clienți s'a rezervat păduricea de din dosul otelului.

Se vor trage gloanțe de revolver asupra tuturor acelor cară vor viola dispozițiunile acestui regulament.»

Proprietarul

Neapărat că orice comentariu ar strica efectul acestui regulament; sfârșitul îl încoronează într'un chip admirabil.

Stan

Călătoria la Meca

Peatra și moscheea Caaba

Moscheea Caaba, de la Meca, unde se duc musulmanii ca să se facă hagi, e un mic edificiu, grosolan construit din peatră cenușie, având forma patrată și masivă, coperișul plan, și e situată în mijlocul unei curți înconjurată de galerii. Moscheea are 13 metri lungime, 12 lărgime și 15 înălțime. Are numai o ușă, în brăcată cu argint și cu ornamente aurite; ușa aceasta e la înălțime de două metri de la pământ și nu e deschisă de cât de două săptămâni de trei ori pe an. Atunci se așează o scară portativă de lemn la ușă pentru ca vizitatorii hagi să se poată urca în moschee. Lângă această ușă, la colțul de la N. E., se află, îngropată în zid, pe din afară, vestita *peatra neagră* care, la drep, ar trebui să poarte numai ea singură numele de Caaba. De formă ovală și neregulată, de culoare neagră roșiatică, nu are mai mult de 18 centimetri de diametru și suprafața ei e cu totul uzată de sărutările și de atingările pelerinilor.

Această peatră căreia arabii îi dau și numele de «Hanjar el-Asuad», a fost obiectul a multor întâmplări și fapte și s'a dat și războaie sângeroase din cauza ei. În cursul unui oare-care timp a stat desprinsă de templu și a fost transportată la Bagdad, în palatul califilor.

I se atribuie proprietățile cele mai minunate. După afirmarea credin-

cioșilor, dacă cine va o aruncă în apă nu se duce la fund ci plutește. Dacă e pusă pe o cămilă slabă ca s'o transporte, cămila se îngrașă într'un moment. Greutatea ei este așa de mare în cât mai mulți cai nu pot s'o urnească, etc.

Tot templul, afară de coperiș, este acoperit pe dinafară cu o țesătură neagră de mătase, pe care sunt brodate versete din coran. Pe la mijloc e menținută de o cingătoare cu mai multe cercuri de argint aurit și de aur. Țesătura aceasta se reînnoiește în fiecare an, în timpul pelerinajului. Noua țesătură, fabricată pe cheltuiala sultanului din Constantinopol, este adusă de la Cair de emirul Hagg (prințul caravanei) și pelerinii își împart bucățelele țesăturii vechi, pe cară le păstrează ca pe niște moaște. Lângă ușa moscheei se află o groapă zidită cu marmoră și numită *el Madjen*. Tradițiunea spune că în acea groapă Abraham și fiul său Ismail au frământat lutul cu care au clădit moscheea, iar prima peatră, cea neagră, le a fost adusă din cer de un inger.

De fie care lature a templului se ridică o mică clădire (macam) unde se țin câte unul din cei patru imani ai riturilor drept-credincioase.

Lângă unul din acești macami s'a construit un edificiu patră, formând înăuntru o cameră captușită cu marmoră în mijlocul căreia se află puțul *Zemzen*. Apa din acest puț este dulce și seamănă uneori, la culoare, cu laptele. Apa aceasta e considerată de mahomedani ca făcătoare de toate minunile.

Moscheea Caaba e un loc de azil inviolabil chiar când e vorba de cel mai mare păcătos. Dacă un criminal izbutește să se refugieze în moschee, nimeni nu poate să-l mai atingă.

De sanctuarul acesta mahomedan sunt legate o mulțime de superstiții mistice, unele din ele de o copilărie uimitoare.

X. X.

Varietăți

Un crocodil care atacă o luntre. — Un vânător de la Digha-Gat, care cobora Gangeie în luntre, simți d'o dată o zguduitură puternică în tocmai ca și cum luntrea s'ar fi isbit de un colț de stâncă. Vânătorul se plecă îndărăt și văzu un crocodil care se apucase cu dinții de cărmă și se încerca să tragă luntrea spre mijlocul fluviului.

Vânătorul își lăsase armele pe mal, și nu avea de cât lopețile la îndemână.

Dinsul se apără cum putu mai bine și isbuti să facă pe crocodil a lăsa cărma pentru un moment. Însă mon-

strul se întoarse la atac și începu să dea tare cu coada în luntre așa că aceasta trebuia să se sfărme să se răstoarne.

În pozițiunea aceasta critică, vânătorul nu își perdu curajul.

Cu o vâslă mâna luntrea spre mal iar cu cea-laltă nu înceta d'a lovi pe caiman, care era foarte mare.

În sfârșit ajunse la uscat și era și timp căci se făcuse o spărtură în luntre și apa începuse să pătrundă în ea.

Sărind pe uscat, vânătorul puse mâna pe pușcă și trimise un glonte în ochiul scârbosului animal care rămase mort pe loc.

Vânătorul știe acum că e primejdios lucru să faci cine-va escursiune pe Gange în bărci prea mici.

—x—

O călătorie în jurul pământului. — Joul, 10 Decembrie, și a terminat călătoria în jurul pământului consilierul imperial Wiesenburg din Viena. Călătoria a început-o la 2 August, însoțit fiind de amicul său Crizek. Itinerarul a fost prin New-Yorck, prin continentul american la San Francisco și de acolo la insulele Sandwich, prin Java și Sumatra la Japonia, China și Ceylan. În Colombo, tovarășul său Crizek a rămas înapoi pentru cât-va timp pe când Wiesenburg a plecat în Egipt și de acolo a sosit în Triest. Scopul călătoriei a fost studiul raporturilor comerciale ale sus-numitelor țări.

—x—

Un elefant care refuză d'a transporta cadavre. — De curând, la Bombay în India, un elefant fu pus să tragă afară din oraș un boi mort. Într'un loc elefantul întoarse capul ca să vadă ce trage și văzând boiul mort, rupse frînghia și se întoarse liniștit acasă. Toate încercările stăpânului său de a-l aduce înapoi au rămas zadarnice. Nu s'au putut întrebuința mijloace violente cu elefantul care o dată, într'un moment de furie, dărimase grajdul și era să dărime și casa.

Cadavrul boiului a fost transportat cu alte animale.

—x—

Fiarele în India. — În cursul celor din urmă patru ani, s'au ucis în India Centrală mai mult de 1000 de tigri, 2000 de pantere, 500 de urși, 300 de lupi și 3000 de șerpi. Anul trecut, 317 persoane au fost mâncate de fiare și 998 au murit de mușcături de șerpi. Animalele domestice mâncate de fiare în cursul aceluiași an, au fost în număr de 12.000.